

Nasjonalt senter for
insektbiodiversitet

skog+
landskap

Revidert liste over norske maur

Inkludert dialektale navn og forslag
til nye norske navn

Torstein Kvamme og Åse Wetås

Revidert liste over norske maur

Inkludert dialektale navn og forslag
til nye norske navn

Torstein Kvamme

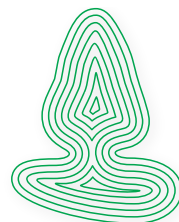
Norsk institutt for skog og landskap, Postboks 115, 1431 Ås
torstein.kvamme@skogoglandskap.no

Åse Wetås

Norsk Ordbok 2014, Institutt for lingvistiske og nordiske studier, Universitetet i Oslo,
Postboks 1021 Blindern, 0315 Oslo
ase.wetas@iln.uio.no

Nasjonalt senter for
insektbiodiversitet

skog+
landskap

Innholdsfortegnelse

Innledning	5
Grunnlaget for anvendte latinske navn	6
Grunnlaget for artslista og foreslåtte norske navn	8
Navneteori, zoologisk nomenklatur og forholdet mellom artsnavn, folkelige maurnevninger og etnozoologi	13
Eldre norske og dialektale benevnelser på maur	16
Artsspesifikke maurnavn	19
Faraomaur	19
Eitermaur	19
Flygemaur og vingemaur	20
Flogmaur	20
Vengemaur	20
Stokkmaur	20
Stokkmaur	20
Gaddmaur	21
Gampemaur	21
Tømmermaur	21
Veggmaur	22
Tremaur	22
Sukkermaur og jordmaur	22
Sukkermaur	27
Sotmaur	22
Springmaur	28
Sandmaur	23
Jordmaur	24
Kråkemaur	24
Svart(e)maur	24
Pissemaur og migemaur	25
Pissemaur	25
Migemaur	25
Små-migmaur	26
Klemmer-migmaur	26
Svartmigemaur	26
Raudmaur	26
Råmaur	26
Sauemaur	27
Sauemaur	27
Skogmaur og tuemaur	28
Skog(s)maur	28
Tuvemaur	28

Ikke definerbare maurnavn	28
Arbeidsmaur	28
Feigdemaur	29
Steinmaur	29
Oppsummerende og konkluderende bemerkninger	30
Revidert liste over utendørslevende maur med forslag til norske navn	31
Orden Hymenoptera Årevinger (veps)	31
Familie Formicidae (Maur)	31
Slekten <i>Hypoponera</i> Santschi, 1938	31
Slekten <i>Myrmica</i> Latreille, 1804	33
Slekten <i>Leptothorax</i> Mayr, 1855	49
Slekten <i>Temnothorax</i> Mayr, 1861	52
Slekten <i>Formicoxenus</i> Mayr, 1855	55
Slekten <i>Harpagoxenus</i> Forel, 1893	56
Slekten <i>Stenammas</i> Westwood, 1840	57
Slekten <i>Tetramorium</i> Mayr, 1855	59
Slekten <i>Myrmecina</i> Curtis, 1829	63
Slekten <i>Dolichoderus</i> Lund, 1831	64
Slekten <i>Camponotus</i> Mayr, 1861	65
Slekten <i>Polyergus</i> Latreille, 1804	70
Slekten <i>Lasius</i> Fabricius, 1804	72
Underslekten <i>Lasius</i> Fabricius, 1804	72
Underslekten <i>Cautolasius</i> Wilson, 1955	76
Underslekten <i>Chthonolasius</i> Ruzsky, 1912	77
Underslekten <i>Austrolasius</i> Faber, 1967	81
Underslekten <i>Dendrolasius</i> Ruzsky, 1912	81
Slekten <i>Formica</i> Linnaeus, 1758	83
Underslekten <i>Serviformica</i> Forel, 1913	83
Underslekt: Incertae sedis (<i>F. uralensis</i>)	95
Underslekten <i>Formica</i> Linnaeus, 1758	97
Underslekten <i>Raptiformica</i> Forel, 1913	106
Underslekten <i>Coptoformica</i> Müller, 1923	108
Innførte og synantrope arter	113
Slekten <i>Monomorium</i> Mayr, 1855	113
Takk til	115
Kildehenvisning	116
Appendiks 1: Alfabetisk liste over norske artsnavn	124
Appendiks 2: Alfabetisk liste over valide latinske artsnavn	126

Innledning

Stadige endringer i nomenklatur og taksonomi, inkludert beskrivelser av nye arter, gjør det nødvendig å lage en oppdatert liste over maurfaunaen i Norge. I tillegg blir det funnet stadig flere maurarter i Norge. I 1982 var antallet kjente maurarter i Norge 46, inkludert faraomaur (*Monomorium pharaonis* (Linnaeus, 1758)) (Kvamme 1982). Det reelle antallet var 45, siden *Formica nigricans* Bondroit, 1912 og *F. pratensis* Retzius, 1783, er vist å være to morfer av samme art (Seifert 1992B). I Norge er det nå kjent 54 utendørslevende maurarter og det reelle antallet kan være opp mot 70 arter (Kvamme & Collingwood 2009). I tillegg kommer de introduserte artene. Av disse tas bare faraomauren med her, fordi arten lenge har vært etablert synantropt i Norge, og fordi arten har et veletablert norsk navn.

Det er påbegynt en oppdatering av norske navn på Norges flora og fauna. Opplysninger om dette arbeidet finnes på Artsdatabankens hjemmesider: <http://www.artsdatabanken.no/Article.aspx?m=206&amid=4670> og i Artsdatabankens artsnavnebase: <http://www2.artsdatabanken.no/artsnavn/Contentpages/Hjem.aspx>. Forslagene vi presenterer tar sikte på å være i overensstemmelse med dette arbeidet. Det foreliggende arbeidet utgjør et grunnlag for en artstesaurus for den norske maurfaunaen.

For mange norske insektgrupper, deriblant maur, er de norske navnene ikke entydige. Mange arter har ofte mer enn ett navn, mens mange andre ikke har offisielle norske navn i det hele tatt. Navnene inngår ofte heller ikke i et logisk system, eller de kan være direkte misvisende. Den norske navnsettingen er derfor forvirrende og tildels tilfeldig. I forbindelse med at det arbeides for å gjøre informasjon om insekter mer tilgjengelig for allmennheten via databaser, rødlister og internett, er en enhetlig forståelse og bruk av navn viktig for søk og tilgang på informasjon. Det er også viktig med enhetlig bruk av navn for at man skal ha en felles forståelse av hvilke(n) art(er) informasjonen dreier seg om. Samtidig bør det også diskuteres om det er et rimelig mål at alle arter skal ha norske navn. Mange grupper av insekter kan bare identifiseres av spesialister. Ofte kreves det også både erfaring, dyrt utstyr og tilgang på spesiallitteratur for å kunne identifisere artene. Maur utgjør imidlertid en gruppe insekter som allmennheten har et forhold til og som det utvilsomt vil være nyttig å ha norske navn på. Det er derfor et umiddelbart og stort behov for en revidering og utvidelse av den norske navnsettingen.

Grunnlaget for anvendte latinske navn

De vitenskapelige navnene er det internasjonale grunnlaget for en felles forståelse av og kommunikasjon om arter. Alle arter (spp.) skal ha en unik og entydig binominal navnekombinasjon av slektsnavn og artsnavn pluss auctor og beskrivelsesår. Underarter (ssp.) skal ha en trinominal navnekombinasjon av slektsnavn, artsnavn og underartsnavn pluss auctor og beskrivelsesår. De vitenskapelige navnene skal være i overensstemmelse med det internasjonale regelverket som er nedfelt i *Den internasjonale nomenklaturkoden* (ICZN 1999). Hva de enkelte navnekombinasjonene betyr mht. art, underart osv., er imidlertid ofte ikke entydig. Dette kan illustreres med navnelisten under hver art. Vi har med noen unntak valgt en relativt konservativ nomenklatur, slik den er brukt i standardlitteraturen. Den latinske nomenklaturen er hovedsakelig basert på Collingwood (1979), Bolton (1995), Czechowski et al. (2002) og Seifert (1996, 2007). Bolton et al. (2007) er en digital oppdatering av Bolton (1995), og inkluderer tilleggsinformasjon fram til 2005. For å begrense tekstens lengde henvises det hovedsaklig til den sammenfattende litteraturen. Dette er også det mest praktiske. Mange publikasjoner, særlig gamle, er lite tilgjengelige, enten av språkmessige grunner, eller de er vanskelige å få tak i.

Et særskilt mål har vært i størst mulig grad å dokumentere hvordan maurnavn har vært brukt i Norge, og under hvilke navn våre maurarter har figurert. Spesielt viktig er det å dokumentere navnebruken i de tilfellene hvor det har vært feiltolkninger, feilbestemmelser eller brukt feil navn. Eksempelvis kan man i eldre litteratur ofte finne avvikende skrivemåter. Opplysningene om navn er i særlig grad ment som et hjelpemiddel for ikke-spesialister til å finne frem i navnejungelen.

Under de valide vitenskapelige navnene er det lagt til synonymer, ulike latinske navnekombinasjoner og varierende skrivemåter. I tillegg er det oppgitt hva som er den originale navnekombinasjonen. Originalkombinasjonen for ikke-valide navn er bare oppgitt dersom denne avviker fra de navnene som er listet. Dette for å begrense tekstens lengde.

De latinske navnene er listet etter artsepitetet. Dette kan innebære at navnekombinasjoner ikke alltid er plassert under riktig art. I noen tilfeller listes samme navn under flere arter. Det er ikke alltid like klart hvilken art navnene er knyttet til. Den taksonomiske og den nomenklatoriske historien

følger ikke alltid samme spor. Navnene er likevel tatt med fordi de er en del av den nomenklatoriske historien og opprinnelig beskrevet under arten. Særlig gjelder dette taxa listet som «*unavailable name*» eller «*incertae sedis*». Disse taxa er oftest listet under overskriften «**Følgende taxon/taxa er tidligere beskrevet under arten**».

Auctornavn, særlig i eldre litteratur, skrives ofte på ulike måter i forskjellige sammenhenger. Eksempelvis blir Linnés navn latinisert, og formen Linnaeus brukes i sammenheng med nomenklatur. Förster skrives også som Foerster eller Førster. Vi har i slike tilfeller valgt å bruke skrivemåten Förster, slik navnet skrives i hans publikasjoner. I henhold til nomenklaturreglene skal det være bare ett komma mellom auctor og beskrivelsesår når det er én auctor. Dette gjøres for å unngå misforståelse. Selv om praksis er sterkt varierende har vi konsekvent brukt formatet W. M. Wheeler, 1913 og ikke Wheeler, W. M., 1913.

Gjennom arbeidet med navnelista har vi støtt på et særskilt problem med hensyn til underartsnavn. Det er mange underartsnavn som formelt er valide, fordi de formelt ikke har blitt underkjent. Imidlertid anvendes eller nevnes ikke disse navnene i standardlitteraturen. Vi anser at mange av disse navnene er historiske overlevninger som i liten grad har biologisk relevans. En opprydding er derfor nødvendig for å avklare hvilken status navnene formelt skal ha, eventuelt hvilke underarter vi har i Skandinavia. Vi lister underartene, men følger vanlig praksis som i standardlitteraturen og bruker ikke underartsnavnene i de valide navnekombinasjonene.

Vi har i en del sammenhenger brukt engelske eller latinske uttrykk sammen med latinske navn. Eksempler på dette er «*unavailable name*», «*incertae sedis*», «*nomen nudum*» osv. Dette er faste uttrykk som brukes i den internasjonale nomenklaturkoden.

De valide latinske navnene er oversatt og forklart. I noen få tilfeller er det uklart hva navn betyr. Per Douwes (Lund Universitet) har generøst stilt sine notater til vår disposisjon. Mikael Sörensson (Lund Universitet) har bidratt vesentlig med oversettelse av valide navn. I tillegg har vi basert oss på Schenkling & Schmidt (1922), Emmet (1991), Steinnes & Vandvik (1958) og Johanssen et al. (1965).

I arbeidet med å sette sammen navnelista for hver art er det klart at det fremdeles er motsetninger i nomenklaturbruk og mange uløste spørsmål om maur. Denne sammenstillingen gjør ikke krav på å være en komplett navneliste, men er et steg videre.

Grunnlaget for artslista og foreslåtte norske navn

Det skrevne materialet som omhandler maur i Norge er ganske stort, både av faglitteratur og mer populærlitteratur. Imidlertid er mange av navnene uformelt brukt, og er ikke offisielle norske navn. Ofte er det heller ikke oppgitt latinske navn, særlig i ikke-entomologiske arbeider. Det er derfor ikke mulig med en eksakt tolking av disse navnene på artsnivå, og mange ganger heller ikke på slektsnivå. En viktig grunn er at maur har en til dels vanskelig taksonomi på artsnivå, slik at de ofte feilbestemmes. Mange slekter, artsgrupper eller artspar har uavklart taksonomi, eller avklaringen er relativt ny. Eksakt tolking av navnene er derfor bare mulig dersom opplysningene er knyttet til bevart materiale. Som offisielle norske maurnavn regnes bare de navnene som er nevnt i navnelistene (Norske dyrenavn 1968, 1982). Alle andre norske navn regnes som uformelle eller som forslag. Arbeidet med norske dyrenavn ble organisert av Norsk Zoologisk Forening, og den første komiteen ble opprettet i 1947. Navnekomiteen for insektnavn ble opprettet i regi av Norsk Entomologisk Forening i 1962. Som en følge av dette ble navnelistene fra 1968 og 1982 utarbeidet. I dag er nye navnekomiteer opprettet og arbeidet organiseres av Artsdatabanken i Trondheim. Nye navn og endringer av navn regnes bare som offisielle når forslagene har vært på høring og er sluttbehandlet av navnekomiteen og Artsdatabanken. Se Artsdatabankens hjemmesider: <http://www.artsdatabanken.no/Article.aspx?m=206&amid=4670>.

Siebke (1816–1875) laget den første store sammenfatningen av den norske insektfaunaen, kalt *Enumeratio Insectorum Norvegorum*. Verket ble utgitt i fem bind i perioden 1874–1880 (se Sømme 2004). Bind V omfatter blant annet maur (orden Hymenoptera) og ble utgitt etter Siebkes død av Sparre Schneider (Siebke 1880). Familien maur er representert med 19 arter. Det er ikke nevnt norske navn i dette arbeidet.

Heller ikke i senere entomologiske oversikter over den norske maurfaunaen er det brukt norske navn (Holgersen 1944, Collingwood 1974, 1979, Kvamme 1982, 1999).

I 1968 kom den første «moderne» offisielle navnelista (Norske dyrenavn 1968). Lista inneholder ni norske maurnavn, hvorav bare fem navn er på artsnivå. Bare ett av disse navnene foreslås opprettholdt. Resten bør endres på grunn av taksonomiske endringer, funn av beslektede arter osv.

Den andre, og så langt den siste og gjeldende lista, ble utgitt i 1982 (Norske dyrenavn 1982). Lista inneholder totalt elleve norske maurnavn, på ulike taksonomiske nivåer. Av disse er bare syv navn knyttet til artsnivå. På grunn av taksonomiske endringer og funn av flere arter, er ikke navnene lenger entydige. Enkelte andre navn er også uheldige eller misvisende, sett i sammenheng med artenes levevis, og bør derfor endres.

Nye forslag til maurnavn har kommet etter 1982. Nettpresentasjonen «Norske Insekter: Norges veps - maur, humler og bier» (Kvamme 2001): <http://www.nhm.uio.no/fagene/zoologi/insekter/norhym/> og plakaten «Maur, skogens arbeidere», utgitt av Norsk institutt for skogforskning (nåværende Norsk institutt for skog og landskap) (Kvamme et al. 2003) har navneforslag. En del av disse navnene er brukt i ulike sammenhenger, deriblant rødlista (Hansen et al. 2006). De norske navnene vi nå foreslår er delvis basert på disse forslagene (Kvamme 2001, Kvamme et al. 2003). Vi har gjort endringer for at Artsdatabankens prinsipper for navnsetting i størst mulig grad følges (Boks 1). Også Hansen (2002) har diskutert problemer med navnsetting. Retningslinjene for navnsetting er ikke absolutte og avvik forekommer. Navn som inneholder *vanlig* eller *sjelden* er forsøkt unngått, fordi vanlighet og sjeldenhet varierer med klima, habitat, geografisk beliggenhet osv. I tillegg er navn av støtende, sterkt politisk eller religiøs karakter unngått, i overensstemmelse med internasjonal navnepraksis.

Det er delte meninger om i hvilken grad norske offisielle navn kan, eller bør, endres. Vi har lagt vekt på at navn som er veletablerte eller har hevd, bør beholdes (se Boks 1: Prinsipp nr. 1). Det kan imidlertid være nødvendig og hensiktsmessig å stryke gamle navn dersom de strider mot en eller flere av retningslinjene, eller dersom de er direkte feil eller ulogiske. Det finnes ingen absolutt regel for dette, men endringene bør være minst mulige.

Erfaringsmessig er det delte meninger om hva som er den beste måten å lage norske navn på. Hvor korte kan navn være i forhold til hvor spesifikk informasjon de bør formidle? Det er vanskelig å lage gode norske navn på arter som har veldig ensartet utseende, hvor artenes biologi ligner hverandre og når det er mange beslektede arter. Derfor vil noen navn bli lengre enn det som er ideelt, bl. a. for at navnene skal passe inn i en navnestruktur på slektsnivå.

I to tilfeller foreslår vi navn som er knyttet til personer. Eksempelvis er *Myrmica schencki* foreslått å hete **Schencks eitermaur**. Arten ble dedisert til ham ved beskrivelsen. Vi mener derfor at det er historisk riktig å videreføre

dette, ikke minst ut i fra Artsdatabankens prinsipper for navngivning. Med en slik tilnærming vil navngivningen også inneholde større rom for variasjon og gi mindre rom for sammenblanding av artene.

I tillegg til latinske og norske navn har vi laget en oversikt over dialektale og eldre navn på maur. Så vidt vi vet er dette den første samlede oversikten som også forsøker å tolke disse navnene inn i en entomologisk sammenheng. De dialektale og eldre navnene er nesten uten unntak lite brukelige i en entomologisk sammenheng, på grunn av at de er flertydige på artsnivå og ofte også på slektsnivå. De kan derfor vanskelig utgjøre et grunnlag for nye norske navn. Imidlertid er navnene historisk interessante for en forståelse av maurens betydning for møtet mellom maur og mennesket.

Med unntak av faraomaur har vi ikke sett på innførte arter. Vi anser at det er utenfor rammene av dette arbeidet, siden vi har konsentrert oss om den norske faunaen. Opplysninger om innførte arter kan finnes i den norske svartelista (Gederaas et al. 2007) på Artsdatabankens hjemmesider: <http://www.artsdatabanken.no/ThemePage.aspx?m=30&amid=75> og på Folkehelseinstituttets sider: http://www.fhi.no/eway/default.aspx?pid=233&trg=MainArea_5661&MainArea_5661=5568:0:15,3370:1:0:0:::0:0.

Det finnes flere norske navn på utenlandske maurarter som er brukt på trykk, men som ikke er offisielle fordi de ikke er behandlet av navnekomiteen og inkludert i den offisielle navnelista. En del av disse navnene gjelder arter eller grupper vi ikke har i vår fauna, for eksempel *ildmaur* (Fire ants) og *hæрмаur* (Army ants). De fleste av disse navnene er direkte oversatt fra engelsk. Hvis det ikke er oppgitt latinske artsnavn, vet vi ikke hvilke arter eller slekter navnene omfatter. Slike navn har vi ikke sett på, ettersom vi anser disse for å være utenfor emnet norsk maurfauna. Andre og mer slangpregete navn for maur har vi heller ikke sett på, fordi vi anser også disse for å være utenfor emnet.

For å lette vurderingen av foreslåtte norske navn, er det i størst mulig grad samlet parallelle opplysninger om svenske og danske navn. Dette er også gjort for at vi skal kunne bruke Artsdatabankens prinsipp nr. 4. Det finnes ikke noen ferdig offisiell liste over maurnavn på engelsk (Collingwood pers. medd.), tysk (Seifert pers. medd.) eller finsk (Punntila pers. medd.). Vi har heller ikke lagt vekt på navn på disse språkene, da navnene på svensk og dansk er vurdert å være mer relevante for norsk navnsetting. Lettest tilgjengelig er de svenske navnene. En liste over svenske navn finnes i Douwes (1995).

Det ligger en oppdatert liste på den svenske Artdatabankens nettsider (Douwes 2008): http://www.artdata.slu.se/svenskaartprojektet/Beslut_artnamn/Myror_ANTAGNA_081007.xls.

Den danske lista er mindre komplett og en ferdig offisiell liste er ikke publisert. Mogens Gissel Nielsen (Aarhus Universitet) har imidlertid sendt en liste med tidligere brukte navn, samt forslag til nye danske navn. De viktigste publiserte kildene for danske navn er Larsson (1943), Jensen & Skøtt (1980), nettstedet <http://www.fugleognatur.dk> og maursidene på: http://www.fugleognatur.dk/felthaandbogen.asp?mode=familie_med_billeder&familieID=291.

De offisielle norske navnene står i de norske navnelistene (1968, 1982) og er skrevet med fete, **grønne** typer. Foreslåtte norske navn er skrevet med vanlige, **røde** typer. Tidligere foreslåtte navn som trekkes, er skrevet med **blå** typer.

Boks 1: Artsdatabankens prinsipper for norske navn

Prinsipper for norske navn

Bortsett fra det aller første prinsippet, bør ingen av prinsippene brukes slavisk for å unngå et strengt prinsipprytteri.

1. Et overordnet prinsipp er å lage minst mulig forandringer på tidligere navn.
2. Navnet bør være beskrivende eller gi assosiasjoner som er karakteristiske for taksonet som for eksempel økologi, farge og form eller i noen tilfeller mikroskop-karakterer.
3. De vitenskapelige navnene og andre lands navn kan godt brukes som et utgangspunkt for norske navn.
4. Svenske eller danske navn bør brukes dersom de vurderes som gode og kan oversettes direkte til et godt norsk navn. Dette kan bidra til å sikre en mer enhetlig navnsetting på tvers av landgrensene i Norden.
5. Vakre og interessevekkende navn bør tilstrebes framfor navn som gir negative assosiasjoner.
6. Navnet kan gjerne gjenspeile gruppetilhørighet, men skal også tilstrebe og være robust mot endringer i klassifisering av gruppen
7. I de tilfellene hvor en art er delt opp i underarter, bør den vanligste underarten i Norge beholde artsnavnet. De andre underartene gis egne norske navn.
8. Ved bruk av sammensatte navn bør de enkelte ordene være lett å identifisere for å unngå misforståelser.
9. Navnet skal ikke være direkte misvisende.
10. Navnet skal være språklig korrekt.
11. Navnet bør være lett å uttale.
12. Navnet skal være så kort som mulig.
13. Navnene bør ikke innebære innbyrdes forvekslingsrisiko (minst mulig liknende navn mellom arter).
14. Selvmotsigende navn skal unngås

Navneteori, zoologisk nomenklatur og forholdet mellom artsnavn, folkelige maurnevninger og etnozoologi

Alle slags objekter som finnes i menneskenes omgivelser, kan få navn. Til grunn for navngivningen ligger et behov for å kunne kommunisere om ett konkret navneobjekt eller én spesiell forekomst. Navn på mennesker og steder brukes for identifisering og individualisering, dvs. at navnet mest mulig entydig skal peke ut den ene navnebæreren som er objektet for kommunikasjonen.

Stedsnavn er navn på geografiske områder eller punkter i landskapet, og de framstår ofte som en skildring av noe karakteristisk ved det objektet navnet opprinnelig var i bruk om. Den opprinnelige betydningen av navnet *Sandvika* er «sandete vik», men over tid gjør selve navnebruken at det opprinnelige betydningsinnholdet blir avbleket og lite viktig for navnebrukerne. Dette er grunnen til at stedsnavn fint kan brukes om andre navneobjekter enn det opprinnelige. I tilfellet *Sandvika* er dette bl.a. i bruk om administrasjonssenteret i Bærum kommune, og det gir i det daglige navnebrukerne helt andre assosiasjoner enn «sand» + «vik». Stedsnavn er ofte så gamle at den opprinnelige betydningen av navnet ikke lenger er umiddelbart tilgjengelig for navnebrukerne. Dette har ingen ting å si for om navnet er funksjonelt eller ikke. Et bynavn som *Oslo* fungerer helt utmerket som navn på den norske hovedstaden selv om det ikke er endelig stadfestet hva som var betydningen av førsteleddet *Os-* på det tidspunktet langt tilbake i historien da navnet ble til (Wetås 2000, 2004).

Det typiske fornavnet kommer i bruk på en helt annen måte enn det typiske stedsnavnet. Personnavn av fornavnstypen kommer i bruk gjennom at foreldre velger fra en liste eller et forråd av tilgjengelige navn uten noe spesifikt og umiddelbart tilgjengelig betydningsinnhold. Barns fornavn gir oss informasjon om foreldrenes valg og preferanser på navngivningstidspunktet, men det gir liten eller ingen informasjon om karakteristiske trekk ved barnet. Andersson (1996) bruker begrepene «namnbildning» og «namnval» om disse to nokså vesensforskjellige måtene prototypiske stedsnavn og fornavn kommer i bruk på. Han understreker samtidig at det er glidende overganger her, og at blant annet karakteriserende tilnavn eller kallenavn (som *Myggen* eller *Mini*) kan ha et nærliggende og relevant betydningsinnhold.

Personnavn og stedsnavn er de to store og mest sentrale navnekategoriene, men det er også svært mange andre typer objekter menneskene setter navn på. Noen av de dyra vi mennesker omgir oss med, får typisk individuelle navn – for eksempel hunder (*Passop*, *Trofast*) og katter (*Miss*, *Gråpus*). I det tradisjonelle landbruket omfatter den individualiserende navngivningen også ofte dyr som hester (*Brunen*, *Rosinante*) og kyr (*Dagros*, *Fagerlin*). Mer uvanlig har det vært å gi f. eks. fjærkre, sauer eller griser individuelle navn.

Artsnavnene, som er tema her, kommer i en helt annen kategori enn de individualiserende navnene av person- og stedsnavntypen. De er språklig sett *nevninger* eller fellesnavn, og ikke egentlige særnavn. «Hadde noen kalla ein bestemt mygg Per Ivar, hadde det vore tale om eit namn», skriver Wiggen (2008 s. 13), for å understreke forskjellen her. I vanlig bruk og i systematisk naturvitenskapelig nomenklatur blir dyrenevninger likevel oftest kalt *navn*. I denne artikkelen velger vi derfor å følge denne tradisjonen, selv om dette ikke betyr at vi er ukjente med de språkformelle og semantiske distinksjonene mellom *proprier* og *appellativer* (egennavn og fellesnavn).

Én nærliggende grunn til å velge begrepet *navn* om artsnevningene, er at det er dette som er i bruk i Artsdatabankens prinsipper for navnsetting (se Boks 1). Om vi ser på de praktiske realitetene, er det videre slik at til grunn for zoologisk og botanisk nomenklatur (like mye som i klassiske navngivnings- og navnevalgssituasjoner), ligger et behov for å kommunisere om spesielle forekomster av noe. Artsnavnene er på denne måten identifiserende for arten, men kan altså knapt oppfattes som individualiserende *proprier*. Med det mener vi at objektene oftest ikke blir betraktet (og omtalt) som enkeltobjekter, men som grupper av individer.

I struktur er binominale latinske artsnavn, med latinsk eller gresk opphav, beslektet med personnavn (individualiserende fornavn + gruppetilknyttende familienavn). Av de norske navneforslagene vil noen av artsnavnene semantisk ligne mest på stedsnavn, gjennom at de tar utgangspunkt i et trekk som er typisk og karakteristisk for en gitt art (se ovenfor). Det bør f. eks. herske liten tvil om hva som karakteriserer en maurart med navnet *Lyshodet skogmaur*. Denne typen beskrivende navngivning ligger til grunn for Artsdatabankens navngivningsprinsipp nr. 2 (se Boks 1). Andre artsnavn vil semantisk ligne mer på personnavn, slik som eksempelet *Schencks eitermaur*. Med dette mener vi at navnet Schenck i seg selv ikke gir noen informasjon om et typisk karakteristikum ved den aktuelle maurarten. I stedet forteller artsnavnet om hvem arten i sin tid ble dedisert til.

Det vi har valgt å gjøre her, er å kartlegge den folkelige tradisjonen for maurnevninger. Wiggen (2008 s. 18) viser til at vi mer generelt kan legge til grunn at det «i folkeleg tradisjon er nemningar for alle dei dyra menneska har sett og røynt i livssamanhengane sine, og at både livssyn/-tolking (ideologi) og rein naturiakttaking har gitt opphav til nemningane». Wiggen (ibid.) understreker at disse folkelige nevningstradisjonene ikke har vært av særlig interesse i fagbiologien. Fokuset i etnobiologien er rettet mot menneskenes oppfatning og utnyttelse av de biologiske ressursene. I Norge er forskningsemnet etnobiologi ikke så stort, men det er gjort noen store kartlegginger innenfor feltet, bl.a. Ole A. Høegs kartlegging av lokale plantenevninger (se Høeg 1976).

Vår artikkel om maurnavn, med forslag til revideringer, omfatter gjennom studien av lokale benevnelser for maur dette etnozoologiske perspektivet Wiggen (op.cit.) etterlyser. I kartleggingen av gode og dekkende norske nevninger for disse artene, er det naturlig å se til norske ordlagings- og navnelagingstradisjoner på området, og det er nettopp dette vi håper å kunne dekke med blikket på de eldre norske og dialektale maurnavnene. Slik som prinsippene for navnsetting fra Artsdatabanken er satt opp, er det stort rom for å kunne bruke eksisterende norske navn som utgangspunkt for en ny og artsspesifikk navngivning.

Eldre norske og dialektale benevnelser på maur

Det finnes et stort antall ulike navn (eg. benevnelser, nevninger) på maur i de norske dialektene. Navngivningsmotivene ser for en viss grad ut til å ha utgangspunkt i hvor i naturen den aktuelle mauren lever, eller i måten den oppfører seg på i møtet med mennesker, som i eksemplene *jordmaur*, *klipremaur*, *migemaur*, *pissemaur* og *skogmaur*. Andre av navnene har bakgrunn og opphav i maurens utseende, som *raudmaur* og *svartmaur*.

Materialet som danner grunnlaget for Norsk Ordbok, er samlet inn med et leksikografisk siktemål. Det er opplysninger som dokumenterer ord og betydningen av disse som er i fokus. Selv om dialektmaterialet om maur er vanskelig å tolke inn i en entomologisk og naturvitenskapelig sammenheng, kan det gi mange verdifulle opplysninger om hvordan mauren har vært oppfattet i miljøet den har levd i, hva menneskene har observert som viktige karakteristika, og hvordan mauren har påvirket menneskenes liv og virke opp gjennom tida. I deler av Norsk Ordboks innsamla ordmateriale finnes det også interessante opplysninger om maurens plass i folketro, og informasjon som viser hvordan maurens væremåte har blitt overført på menneskelig aktivitet. Ord som *arbeidsmaur* og uttrykk som «en flittig maur» demonstrerer dette siste tydelig. I ordartikkelen *arbeidsmaur* (Norsk Ordbok, bind 1) gjelder den første definisjonsteksten det zoologiske fenomenet arbeidsmaur, mens definisjon nr. 2 viser til bruken av ordet om en person som strever og arbeider. Tilsvarende har artikkelen *eitermaur* fått en definisjon nr. 2 som «brålynt, snarsint mann», i tillegg til den primære definisjonen, som gjelder det zoologiske objektet.

Når det gjelder folketro, slår denne gjennom i maurnavn som *feigde-* eller *feigdarmaur* (som betyr «maur som varsler feigd»). Maur er da brukt som forhåndsvarsel om at noen skal dø. Mauren har også hatt en plass i folkemedisin. Norsk Ordboks grunnlagsmateriale viser f. eks. at mauravkok (*maurlog*, *maurvatn*) tradisjonelt kunne brukes både som eddik og til vask mot revmatisk sykdom og utslett. Ord og fenomen som *maurbrennevin* og *maursprit* forteller også om brennevin med maur i, til medisinsk bruk for leging av sår. Kunnskap om slik bruk kan også være med på å kaste lys over motivasjonen for de navnene maur har fått lokalt.

Vi skal først se på folkemålsvarianter (dialektvarianter) av ordet *maur*, slik de kommer til uttrykk i artikkelen *maur* i bind 7 av Norsk Ordbok. Deretter

følger en gruppevis gjennomgang av det materialet som omhandler ulike maur i de leksikografiske samlingene ved Institutt for lingvistiske og nordiske studier ved Universitetet i Oslo. Materialet er forsøkt strukturert etter hvilke maurarter det kan dreie seg om.

Usammensatt er ordet maur registrert brukt i kildene til Norsk Ordbok helt tilbake til 1600-tallet.¹ Ordet er overlevert fra norrønt *maurr* m., mens vi i gammalsvensk kjenner det som *mūr-*, belagt sammensatt i ordet *mūrstakker* «maurtue». Når det gjelder etymologi, er ordet et germansk arveord. Det finnes i ulike former bl. a. i kringotisk, gammelsvensk, mellomnedertysk og mellomnederlandsk. I mellomengelsk finner vi det som etterleddet *-myre* i sammensatt *pissemyre*, og i moderne engelsk som *pismire* (OED). Dette er sannsynligvis et språklig lån fra nordisk (se Bjorvand & Lindeman 2000 s. 592).

I andre indoeuropeiske språk finner vi former som gresk *mūrmēks*, gammelirsk *moirb* og russisk-kirkeslavisk *mravii*, russisk *muravej*, for å nevne et utvalg. Det latinske navnet på maur er *formica* (av **morm-*), der forstavelsen *for-* på latin tilsvarer den greske *myr-*. Denne store mengden former viser at det indoeuropeiske grunnspråket utvilsomt har inneholdt ord for maur. Det er likevel vanskelig å rekonstruere én grunnform. Dette mener Bjorvand & Lindeman (ibid.) kan ha sammenheng med at det kan ha eksistert tabuforestillinger om mauren. Torp (1963 s. 415) hevder derimot at grunnen til vanskene med å rekonstruere grunnformen må være at ordet alt i førgermansk tid har gått gjennom store dialektale forandringer i ulike deler av det indoeuropeiske språkområdet.

De eldste moderne norske kildene Norsk Ordbok bruker, viser at ordet maur i usammensatt form bl. a. er registrert i en ordsamling fra Sunnfjord fra 1646 i formen «movre». Det er også registrert fra Fyresdal i Telemark i 1698, i bestemt form «mouren», og videre framover kjenner vi det fra mange 1700-tallssamlinger av norsk. Maur er som nevnt et nedarvet ord i norsk. Det betyr at det også fantes i gammalnorsk (gno. *maurr*). Det er dermed ingen overraskelse at ordet dukker opp i mange etterreformatoriske ordsamlinger. I dansk har den oldnordiske formen utviklet seg til den monoftongerte formen *myre* (se ODS). Her finner vi nok bakgrunnen for at den norske og nedarva formen med diftong *-au-* er ført opp i så mange eldre norske kilder.

---

¹ Norsk Ordbok er ei ordbok over det nynorske skriftspråket og det norske folkemålet, men ordboka fører opplysninger om ord fra eldre talemålskilder. Nordistikken periodeinndeler det norske språket i gammalnorsk (fram til ca. 1350), mellomnorsk (fra 1350 til ca. 1525) og moderne norsk (etter 1525). I perioden etter 1525 er dansk offisielt skriftspråk i Norge, men helt fra 1600-tallet av finnes det likevel en del dokumentasjon av det eldste moderne norske språket. Dette er overlevert gjennom ordlister og tekster, og ord fra slike kilder blir ført i Norsk Ordbok.

Formen maur har antakelig rett og slett blitt oppfattet som «typisk norsk», og dermed vært interessant å skrive ned. I moderne svensk heter insektet myra, men fra svenske dialekter kjenner vi formen möur med diftong (se SAOB).

I det norske folkemålet finner vi uttalen /¹mauer/ (som tostavingsord) i sørlige og østlige strøk av landet. Ordet maur er registrert med denne uttalen fra indre Østfold, deler av Akershus, Stange, Toten, Flesberg, Ringerike, Nøtterøy, nedre Telemark og så langt vest som til Arendal. Varianten mør (med monoftongen /ø:/) er registrert fra de sørlige delene av Østfold, Hof i Solør, Furnes, Løten, Sør-Østerdalen, Solliå, Surnadal, Budal, Singsås, Selbu og Åsen. Varianten mør er kjent fra Østerdalen i eldre tid, registrert av Aasen (2000 [1850], 2003 [1873]), mens formen mær er registrert brukt på Aukra. Maur er et hankjønnsord i de aller fleste dialektene, men fra Mandal kjenner vi det brukt som hunkjønnsord (ei maur).

Materialet viser at entallsformen maur ofte blir brukt med kollektiv betydning. Det er altså vanlig å snakke om «mye maur», heller enn om «mange maurer». I overført bruk er det registrert over hele landet om personer med det som er oppfattet som typiske maur-egenskaper. Vi ser av materialet at det er brukt om folk som er flinke og ihuga til å arbeide, som er sterke og fryktløse, ofte til tross for liten størrelse (som i uttrykket «modig maur»). Men ordet maur er også registrert brukt om andre dyr. Fra Nord-Norge har vi flere registreringer av at det betegner små krepssdyr som borer seg inn i båtbord eller påler som står i sjøen (her er materialet fra Røddøy, Røst, Bø i Vesterålen og Astafjord). Sammensetningene *helmaur* og *likmaur* er i Norsk Ordboks materiale registrert brukt om liklus, små hvite lus som viser seg på huden til folk som er døende eller døde. Ordet *helmaur* er også brukt om kløe som spådde død.

Artikkelen maur m. i Norsk Ordbok (bd. 7), viser at ordet også kan brukes om følelse av kløe eller kribling i kroppen. Dette finner vi også i verbet maura (som i tillegg til betydningen «arbeide flittig og trutt», også blant annet kan bety «krible og klø») og i substantivet mauring f. Det er enkelt å forestille seg utgangspunktet for disse språklige utviklingene, når man tenker på maurens kravling i tua.

I verbet maura finner vi dessuten at materialet omfatter belegg for det å tette lekkasjer i trebåter. Dette kunne i eldre tid bli gjort ved at man brukte materiale fra maurtuer til tettingen. Ross (1971 [1895] s. 505) fører opp eksempelet «maure et fartøy», som han oppgir at betyr å tette en lekkasje ved hjelp av materiale fra maurtuer. Denne bruken av verbet maura lokaliserer han til Vestfold. Norsk Ordbok (bd.7, sp. 1202) viser at begrepet er kjent over store deler av landet.

Av andre funn i det leksikografiske materialet, kan nevnes sammensetningen *kaldmaur*. Ordet er brukt om det å fryse, og er kjent i denne betydningen fra Bardu (se Norsk Ordbok, bd. 6).

I det videre følger oversikten over belagte maurnavn i innsamla dialektmateriale. Navnene er forsøkt grupperte etter hvilke maurarter eller slekter det er sannsynlig at de dekker.

Artsspesifikke maurnavn

Faraomaur

Navnet er fremdeles gyldig som norsk navn på arten *Monomorium pharaonis* (Linnaeus, 1758) (se Norske dyrenavn 1982). Denne arten er ikke norsk, men er en innført kosmopolitt, som er funnet innendørs (synantropt) i Norge.

Eitermaur

Navnet *eitermaur* er brukt om en liten rødbrun eller gulaktig maur med giftkjertel. I Norsk Allkunnebok (1948-1965) nevnes eitermaur som *Formica rubra*, eller tilhørende slekten *Myrmica*. Aasen (2000 [1850]) skriver *Eitremaur*, artsbestemmer til *Formica rubra* og beskriver den som «bekjent af dens smertelige stik». I Aasen (2003 [1873]) er oppslagsordet normert til *Eitermaur*. Ordet er også brukt overført som skildring på en bråsinnt mann. *Eitermigmaur* er en variant av *eitermaur*, og er kjent fra Møre og Romsdal. Fra Idd i Østfold kjenner vi varianten *eiterkaie* (se Norsk Ordbok, bd. 2).

Navnet *eitermaur* er oftest brukt om arter av slekten *Myrmica*. De har brodd og stikkene svir som «eiter». Også gule *Lasius*-arter har vært knyttet til ordet, men disse har ikke brodd, og bittet svir lite. Det refereres dessuten til *Formica rubra*, som imidlertid ikke er skogmaur, men dette henger sammen med Linnés navnebruk. Navnet er originalkombinasjonen for *Myrmica rubra* (Linnaeus, 1758) (se Bolton 1995 s. 282). *Eitermaur* er et hevdvunnet og hensiktsmessig navn på slektsnivå, og navnet er også oppført i Norske dyrenavn (1982).

Flygemaurog vengemauro

Flogmauro

Om mauro med vinger brukes navnet *Flogmauro*. Navnet er brukt i Hallingdal og på Ringerike, og Aasen (2003 [1873]) har også registrert det fra Telemark.

Variantformer er *flugemauro*, *flygarmauro*, *flygemauro*, *flogmigmauro* og *flygepissemauro*.

Flygemauro er nye dronninger og hanner. Hannene dør kort tid etter sverming, mens dronningene river av seg vingene. Det er stort sett dronningene folk legger merke til, spesielt ved massesverming av sukkermauro (*Lasius niger* og *L. platythorax*) og de store stokkmaurodronningene (*Camponotus* spp.).

Vengemauro

Sammensetningen *vengemauro* har en god del belegg bak seg. *Vengemauro* er nevnt i Ross (1971 [1895]), og er der beskrevet som «mauro med venger, flugemauro». Den samme definisjonen finner vi i Schjøtt (1914). Maurnavnet *vengemauro* er registrert brukt i talemålet i Østerdalen og i Stryn på Vestlandet, og fra Nøtterøy kjenner vi det beskrevet som «flygemauro, flugemauro». Alle disse siste belegga er fra Norsk Ordboks innsamla målføremateriale.

I folketrua ser det ut til at vengemauren har blitt brukt som varsel om regn. Skirbekk (1980) skriver om dette i boka *Tru og tenkjemåte*, og fenomenet er også skildra i flere andre folkelivsskildringer fra Østlandet (se f. eks. Nergaard 1927).

Navnet *vengemauro* eller varianter av dette er verken en artsspesifikk eller en gruppespesifikk benevnelse. Nesten alle norske mauroarter har kjønnsdyr (hanner og dronninger), som i hvert fall i en periode har vinger.

Stokkmauro

Stokkmauro

Nynorskordboka (NOB) skildrer *stokkmauro* som «kvar av to arter i familien mauro; hestemauro; *Camponotus herculeaneus* el. *ligniperdus*». En lignende definisjon finner vi i Bokmålsordboka (BOB): «stor rødbrun mauro som lever i gamle stubber og trestammer og hustømmer, hestemauro, *Camponotus herculeaneus* og *C. ligniperdus*».

Fra Eiker og Lier i Buskerud er det i ordlister fra ca. 1850 registrert ordet *stokkmaur* med artsnavn *Formica herculanea*. Ivar Aasen (2003 [1873]) gjør en tilsvarende artskobling i Norsk Ordbog, og beskriver stokkmauren som «et slags stor Myre (*Formica*)». Han viser til at ordet *stokkmaur* er brukt på Østlandet. I ordbelegg fra Nordre Land og Oppdal blir stokkmauren beskrevet som en stor (svart) maur som holder til i treverk, i belegget fra Nordre Land er dette videre spesifisert til at det gjelder råttten stokkved.

Stokkmaur er slekten *Camponotus*, som i Norge er representert med tre arter. Navnet er entydig på slektsnivå og bør beholdes. Tidligere har ikke artene hatt entydig spesifikke navn.

Vingeløse dronninger av stokkmaur er av mange regnet å tilhøre andre maurarter enn arbeiderne. Disse har ofte blitt kalt *hestemaur*, *gampemaur* o.a., trolig på grunn av størrelsen.

Gaddmaur

I Lånke er navnet *Gaddmaur* registrert brukt, og er der brukt om stokkmaur (*Camponotus* spp.).

Gampemaur

Navnet *Gampemaur* er brukt om stor maur, *hestemaur*, og det er kjent fra Buskerud og Vestfold, nærmere bestemt Flesberg, Ytre Sandsvær og Andebu.

Tømmermaur

Dette maurnavnet er registrert på to forskjellige steder i landet. Fra Stjørdal, blir denne mauren beskrevet som det samme som *hestemaur*. Fra Hemsedal kjenner vi det i formen *tømremaur*. Denne blir beskrevet som en stor, grov skogmaur.

Veggmaur

Dette navnet er registrert i grunnlagsmaterialet til Trønderordboka (Jenstad & Dalen 2002) fra Meråker kommune, og navnet skal være brukt om en maur som angriper trevirke. Det er registrert som svar på spørsmål om «andre namn på insekt eller småkryp», og ikke som svar på spørsmål om maurarter, så det kan være grunn til å tro at dette ikke gjelder maur, men kanskje et annet insekt. Hvis det er maur, er det bare artene av stokkmaur (*Camponotus*) som passer

beskrivelsen med angrep på friskt virke i Midt-Norge (Meråker). Derimot kan flere arter som *Lasius* spp. og *Serviformica* spp. etablere seg i råttent virke.

Tremaur

Navnet *tremaur* er registrert fra Eksingedal, med opplysningene «stor maur = stokkmaur?». Det er videre registrert i Singsås, med uttalen /²tre:mo:r/. Dette er registrert brukt også i Sparbu, Meråker og Stjørdal i Trøndelags-fylkene. I innsamlingen av materiale til Trønderordboka ble det laget spørrelistene som spesifikt ba om lokale ord for ulike typer insekter og andre småkryp, og her var egne navn på forskjellige maurarter blant spørsmålene. Ordet *tremaur* er i innsamlingene fra Meråker og Stjørdal registrert som svar på spørsmål om maurtyper, mens det fra Sparbu er registrert som svar på spørsmål om «andre navn på insekt og småkryp», så i det siste tilfellet er det vanskelig å avgjøre om dette dreier seg om en benevnelse for maur. Tradisjonelt har folk imidlertid stort sett skilt greit mellom maur og andre insekter.

Sukkermaur og jordmaur

Sukkermaur

Beleggene av ordet *sukkermaur* viser tydelig hvordan samme type ord er brukt på ulike typer maur på ulike steder i landet. BOB viser til at *sukkermaur* er det samme som «svart jordmaur», og det samme ser ut til å være belagt i kildene fra Våler i Solør, der *sukkermaur* beskrives som «liten svart maur». I Hedmark, på Toten og i Sør-Gudbrandsdalen ser det ut til at denne mauren også har gått under navnet *kråk(e)maur*. Fra Eidsvoll er det rapportert inn bruk av *sukkermaur* om maur som er røde. Fra Kyrkjebø i Ytre Sogn kjenner vi til at *sukkermaur* er brukt om «ørsmå maur som held seg under heller, f. eks. fortausheller, eller i bergsprekker».

Erfaringsmessig brukes nå navnet sukkermaur mest om de to artene *Lasius niger* og *L. platythorax*. Forvekslinger med andre arter forekommer, for eksempel med sauemaur (*Serviformica* spp.). Artene forekommer relativt ofte i hager og hus, slik at folk ofte er i direkte kontakt med dem.

Sotmaur

Sotmauren blir artsbestemt som *Lasius fuliginosus* på en ordseddel fra Kyrkjebø i Ytre Sogn. Fra leksikografisk synsvinkel ser dette belegget litt suspekt ut, for på den nevnte seddelen står det: «Eg veit ikkje om namnet er

brukt av andre, men det er i alle fall eit godt namn». Slike formuleringer er ikke vanlige i det store ordmaterialet som ligger til grunn for Norsk Ordbok, og det ser vel nærmest ut til at informanten eller nedskriveren er maurentusiast med et ønske om å få inn i vanlig bruk det han mener er et godt navn på en maurart! Både artsbestemmelsen med latinsk navn og måten å markedsføre ordet på, tyder vel på dette.

Den nevnte arten er svart. Arten er karakteristisk og lett å skille fra andre arter, så den kan være riktig bestemt. Imidlertid er navnet ikke vurdert som hensiktsmessig i entomologisk sammenheng. Arten er veldig blank og med gule føtter, i motsetning til *Camponotus vagus* som er helt matt og sotsvart.

Springmaur

Dette maurnavnet opptrer på en ordseddel fra Bjerkreim i Rogaland, og *springmaur* blir beskrevet som en liten svart maur, *Lasius niger* L. På seddelen står det videre: «Namnet [*springmaur*] er lite kjent i dag», men ut fra ordopplysningene må vi slutte at det i alle fall er brukt i (deler av) Dalane i Rogaland i tidligere tider.

Tolkningen av navnet er ytterst usikkert. Navnet *Lasius niger* har blitt knyttet til opplysninger om mange arter av små mørke maur. I 1991 ble *L. niger* splittet i to arter (Seifert 1991). Eldre henvisninger til navnet er derfor svært usikre uten bevarte maureksemplarer.

Sandmaur

Mange steder i Trøndelags-fylkene er sammensetningen *sandmaur* registrert (bl.a. Orkdal, Lånke, Hegra, Meråker og Verdal). *Sandmaur* blir i Norsk Ordboks trøndermateriale forklart som «små svarte maur som byggjer tuver i slåttreiner o.l.». Innsamleren legger også til en tilleggsopplysning om sandmauren, og kommenterer at de var «lite populære hos den som slo med ljà».

Dette er trolig maur i slekten *Lasius*, men kan også være andre mørke arter, som f. eks. sauemaure (*Serviformica* spp.). Antallet mørke arter på sandområder i Trøndelags-fylkene er mindre enn lengre sør.

Jordmaur

Jordmaur er i Norsk Ordbok, på grunnlag av kildematerialet, bestemt som maur av slekten *Lasius*, maur som har boplass under steiner, heller, stubber eller lignende. Det er registrert brukt over store deler av Trøndelags-fylkene. Videre er «svart jordmaur den arten som er vanligast i husa» (Norsk Ordbok bd. 1).

I praksis er dette oftest *Lasius niger* og *L. platythorax*. Også *L. brunneus* kan finnes i hus. Den kan også forveksles med disse artene, selv om den er brunlig. *L. fuliginosus* finnes også i hus og går dermed inn under begrepet. I tillegg er også svarte arter av slekten skogmaur (*Formica*), underslekten sauemauro (*Serviformica*), lokalt inkludert under denne betegnelsen. Jordmaur er dermed en uspesifikk betegnelse som bør unngås.

Kråkemauro

Kråkemauro er i følge Norsk Ordbok bd. 6 registrert i Ross (1971 [1895]) som navn på «eit slag svart mauro», og sammensetningen skal være brukt i Hedmark, i Sør-Gudbrandsdalen og på Toten. *Kråkemauro* er også brukt om *jordmauro* (se ovenfor), og der fører Norsk Ordbok belegg fra Våler i Solør, Stange og Kyrkjebø.

Svart(e)mauro

Svartmauro finnes det en god del belegg på i ordartikler både i *Ordbog over det norske Folkesprog* (Aasen 2000 [1850]) og den seinere utvida *Norsk Ordbog* (Aasen 2003 [1873]). I den første av disse ordbøkene defineres *svartemauro* (sic) som «Sort-Myre (Insekt), *Formica fusca*», mens den andre har artikkelen *svartmauro* «sort Myre (Insekt)». I Schjøttts dansk-norske ordbok (Schjøtt 1914) er svartmauro forklart som *Formica nigra*, og det samme finner vi i ei ordliste fra Seljord (se Wille 1956 [1786]).

En ordseddel fra Drangedal i Telemark nevner *svartmauro* sammen med tre andre maurtyper i området; *klypemauro*, *raudmauro* (*pissemauro*) og *hestemauro*. *Svartmauro* er også brukt over store deler av Trøndelag, for å skildre en type mauro som er liten, svart og som særlig lever under steiner. Svartmauren dukker også opp i skildringen i Opedal (1934). Her fortelles det at «gjekk mige- og svartemauren djupt i jordi med hausto, kom vetteren kald og hard, og soleis vart han verande» (s. 92). Dette viser at det har vært tradisjon for å ta varsler av mauren.

Ordet *svart(e)maur* er ubrukelig som navn på art eller gruppe, fordi det finnes mange svarte arter i flere slekter. De svarte maurene folk ser mest, er svarte *Lasius*-arter (*sukkermaur*) og arter i underslekten *Serviformica* (*sauemaure*), men artene blandes sammen. *Formica nigra* er den latinske originalkombinasjonen for *Lasius niger*. I praksis omfatter navnet en rekke arter.

Pissemaur og migemaure

Pissemaur

Det er gitt to definisjoner av *pissemaur* i Norsk Ordbok (bd. 8). Den første er som «brungul eitermaur (som finst under steinar)», fra Holla, Gloppen og Tingvoll. Den andre er «raud skogmaur, migemaure (1)», og denne bruken er kjent fra store deler av landet. En variantform er *tissemaure*, registrert i Norsk Ordboks seddelmateriale fra Alstahaug i Nordland, og som på ordseddelen er forklart som «småmaure». En variant er også *pissemigemaure*. Fra Tingvoll er det registrert med en betydning tilsvarende *pissemaure*, betydningsnr. 1 («brungul eitermaure»). Fra Møre og Romsdal, Fosen, Namdalen og Rana er det registrert med betydningen *pissemaure*, betydningsnr. 2 («rød skogmaure»).

Pissemaure med varianter er blant de mest upresise maurnavn i Norge. Mange arter av ulike slekter har vært kalt dette. Når skogmaure forsvare seg og spruter ut maursyre, sier mange at de pisser. Også *eitermaure* (slekten *Myrmica*) har vært kalt *pissemaure*, og likeså gule *Lasius*-arter. Navnet *pissemaure* brukes ulikt i forskjellige områder av landet, og kan ikke knyttes til arter eller slekter uten mer informasjon eller bevart referansemateriale av maure.

Migemaure

Navnet *migemaure* kjenner vi brukt også i de eldste moderne ordbokskildene, og det er bl.a. registrert fra Sunnfjord 1646 og fra Seljord 1786. Ordet er brukt om *eitermaure* og *pissemaure* over mesteparten av landet, og fra Oslo og østre Vest-Agder er det også kjent brukt om gul jordmaure. I overført betydning kjenner vi ordet brukt også om arbeidsomme, aktive og pågående personer. I disse betydningene kan migemaure skildre både positive menneskelige egenskaper, og litt mer negative egenskaper. I Hardanger og Selje er *migemaure* brukt i sammenligninger om smålemma, tynne personer.

I dialektene finner vi lokale utviklinger av sammensetningen *migemaure*. Disse omfatter *mi(m)maure* og *me(m)maure* fra mange steder i Møre og Romsdal, Trøndelag, Nordland og Troms, *ming(e)-* og *meng(e)maure* fra Nordland og Troms, *my(m)maure* og *mø(m)maure* fra Nordmøre, Sør-Fosen og Ytre Namdalen og *myrmaure* fra Sparbu, Overhalla og Klinga.

Små-migmaur

Navnet *små-migmaur* er nevnt av Christie (1830–40) som «eit slag maur, *Formica atra*». *Små-migmaur* er ellers ikke dokumentert i yngre bruk i dialektmaterialet vårt.

F(ormica) atra Zetterstedt, 1838, er juniorsynonym for *Camponotus herculeanus* (Linnaeus, 1758). En mer helhetlig diskusjon av problemer som knytter seg til navnet *F. atra* finnes i Bolton (1995 s. 86). *F. atra* bør tolkes annerledes i denne sammenhengen enn *Camponotus*, fordi betegnelsen *små*-ikke passer med stokkaur.

Klemmer-migmaur

Et maurnavn vi bare kjenner fra eldre skrifter er *klemmer-migmaur*. Christie (1830-1840) og Strøm (1762) beskriver begge dette som navn på *pissemaur* (se denne).

Svartmigemaur

Dette maurnavnet er dokumentert fra Eide og Øksendal på Nordmøre, og det skal være navnet på en liten, svart maur. Lokalt er uttalen /²svartmimæ:r/, og dette navnet er vel trolig en variant av *svartmaur* (se ovenfor). Dette navnet er også dokumentert historisk, og Christie (1830–40) nevner *svartmigemaur* som «eit slag maur; *Formica fusca*». En annen variant er *svartpissemaur*, brukt i Edøy på Ytre Nordmøre. Se *svart(e)maur*, *sauemaur* og *pissemaur*.

Raudmaur

Pissemauren har mange forskjellige navn i norske dialekter, og i Norsk Ordboks kildemateriale finnes eksempler på at denne mauren har vært omtalt som *raudmaur*, blant annet i Drangedal i Telemark og Nøtterøy i Vestfold. Da Ivar Aasen samla inn ord og ordbetydninger til ordbøkene sine på midten og andre halvdelene av 1800-tallet, registrerte han *raudmaur* brukt om det han kalte *eitermaur*. Også enkelte steder på Vestlandet har *pissemauren* gått under navnet *raudmaur*. Fra Stryn er det registrert *raudmaur* både om *hestemaur* og *pissemaur*. I Romsdalen har de også kalt *eitermigemaur* for *raudmigemaur*.

Råmaur

På Nøtterøy i Vestfold har *råmaur* vært brukt om *eitermaur* eller *pissemaur*. På en seddel med opplysninger om *råmaur* er det ført som eksempel: «råmauren

biter fælt!!», og innsamleren har ført på som kommentar til ordformen at denne vel «kjem [...] av *rodemaur*». Også i Sandar og Andebu i Vestfold er det registrert bruk av ordet *råmaur*, i Sande om *pissemaur*, og i Andebu om *raudmaur/rødmaur* (som det er mulig at også viser til *pissemaur*).

De artene som «biter fælt», er trolig arter av *eitermaur* (slekten *Myrmica*). De har brodd og stikkene svir sterkt.

Sauemaur

Sauemaur

Navnet *sauemaur* er registrert fra Kvam i Hardanger, men i materialet er *sauemaur* nevnt som en annen type maur enn *pissemaur* og *raudmaur*, så dette tyder på at *sauemaur* enten i utseende eller i måten å opptre på må ha skilt seg fra de to andre typene. I andre deler av Norsk Ordboks materiale finnes dokumentasjon for at *sauemaur* også er brukt i Nordhordland. På den aktuelle kartotekseddelen der opplysningene er registrert, blir *sauemaur* forklart som svartmaur, og nedskriveren legger på en fortolkning av hvordan navnet er oppstått: «Han bit ikkje, segjer dei. Hev venteleg fenge namnet sitt av at han er «snild som ein sau».» Også fra Froland i Aust-Agder kjenner vi *sauemaur* brukt, og ordopplysningene her går ut på at *sauemaur* («saumaur») er en annen type enn *klypemaure* og *migmaure*.

Sauemaur er også et maurnavn vi kjenner fra en god del eldre ordsamlinger. I ei lokal ordsamling fra Seljord 1786 blir *sauemauren* nevnt som en annen type enn *hestemaur*, *migemaure*, *eitermaure* og *svartmaure*. Om *sauemauren* står det i denne ordsamlinga at den «bygger i skovene de saa kaldte moure-tuver». Knut Leem har i sine norske ordsamlinger fra 1740-åra registrert *sauemaur* brukt på Avaldsnes i Rogaland om «eit slag stor gul maur» (se Hanaas 1923). I Ross (1971 [1895]) er *sauemaur* derimot registrert brukt i Mandal om «eit slag liten svart maur».

En variant av *sauemaur* er *smalemaure*. Dette ordet er registrert i Norsk Ordboks arkiver bl.a. fra Stryn, der det blir opplyst at *smalemauren* er liten og svart, at den finnes under steiner og i morkne trær, og at det er den samme mauren som også blir kalt *hestemaur*.

Skogmaur og tuemaur

Skog(s)maur

Denne maurtypen har fått definisjonstekst i de to norske nettilgjengelige ordbøkene Bokmålsordboka (BOB) og Nynorskordboka (NOB). BOB oppgir formene *skog(s)maur* og *skaumaur*, og artsforklarer denne som *Formica rufa*. NOB beskriver den som «(raudbrun maur av ei) slekt i familien maur; *Formica* / s[kogmaur]-en lagar tuer av barnåler og kvister».

Skogmaur kalles lokalt for *migmaur*, *pissemaur* o. a., fordi de spruter maursyre som forsvar, de «pisser, miger».

Skogmaur er en stor slekt representert med hele fire underslekter og 19 arter i Norge. Slekten inneholder de eneste egentlige tuebyggende maurene i Norge. Underslekten *sauemaur* (*Serviformica* spp.) bygger ikke tuer som de andre artene. Deres tuer er mer som sand- eller jordhauger. Artene er tildels vanskelige å skille fra hverandre, og en sikker bestemmelse krever at eksemplarer er bevart.

Tuemaure

I motsetning til mange av de andre maurnavnene har dette litterære belegg. Strand (1900 s. 182) omtaler *tuemaure* som «den ålgjengde raude mauren, *Formica rufa*», altså rødmauren. En variant er kanskje *tuemigmaur*, som er dokumentert fra Eide på Nordmøre med uttale /²tu:åmi:mæ:r/.

De eneste artene som er egentlige tuebyggere, er skogmaur (*Formica*) av underslektene *Formica*, *Coptoformica* og *Raptiformica*, samt arten *Formica uralensis*. Eldre bruk av navnet *Formica rufa* kan ikke knyttes til en bestemt art uten at beleggseksemplarer er bevart. Artene i underslekten *Formica* fikk en moderne inndeling først etter revisjonene til Yarrow (1955) og Betrem (1960, 1965). Også arter av slekten *Lasius* kan bygge tuer, men disse tuene ser vesentlig forskjellige ut.

Ikke definerbare maurnavn

Arbeidsmaur

I Norsk Ordbok (bd. 1) er *arbeidsmaur* definert som en arbeider i et maursamfunn (definisjon 1), men i tillegg som en annig, strevsom arbeider generelt (definisjon 2). Den siste definisjonen gjelder altså en overført

betydning som har utgangspunkt i den første. Med unntak av enkelte sosialparasittiske arter har alle norske maurarter arbeiderkaster. Begrepet er derfor ikke arts- eller gruppespesifikt.

Feigdemaur

Feigdemaur eller *feigdarmaur* er en betegnelse av en litt annen type. Dette ser ikke ut som en skildring av en bestemt maurart, men er snarere brukt om maur eller andre typer insekter som i folketroen ble oppfattet til å varsle om død (se *helmaur* s. 18). Navnet kan ikke knyttes til art eller slekt uten mer spesifikk informasjon.

Steinmaur

Steinmaur er registrert brukt i Ogndal (Nord-Trøndelag). Fra de opplysningene vi har, er det uklart hva slags maur dette dreier seg om.

Oppsummerende og konkluderende bemerkninger

Dialektmaterialet dokumenterer bruk av en stor mengde folkelige og lokale navn for maur rundt om i Norge². En nærmere gjennomgang viser at så godt som ingen av disse kan spesifiseres til én art eller slekt. Grunnen til dette er at artsbegrepet ikke har vært relevant i den folkelige konteksten der de lokale maurnavnene har oppstått. Navnene har blitt til i det lokale språkbrukermiljøet, og som hovedregel må det forutsettes at dette ikke har skjedd som et resultat av nitide studier med lupe og pinsett. Den relativt store mengden lokale og folkelige benevelser for ulike slag maur forteller oss likevel at mauren har hatt en sentral plass i kommunikasjonen menneskene i mellom. Få andre insekter har så mange folkelige og lokale navn, og det er et signal om at mauren har spilt en rolle i menneskenes liv og virke.

Selv om få av de lokale og folkelige maurnavnene kan kobles direkte til en art eller en slekt, er det noen av dem som representerer gode, lokale navn. Disse kan etter Artsdatabankens navngivningsprinsipper finne en plass i et oppsett over navn på maur i Norge. På denne måten kan disse navnene få et videre liv i språket.

---

² På Norsk Ordboks nettsider er det tilgang til hele det store innsamla dialektmaterialet (mer enn 3,2 mill. arkivsedler), digitaliserte ordsamlinger (gjennom Norsk Ordboks metaordbok, som er en elektronisk indeks til grunnlagsmaterialet), Norsk Ordboks grunnmanuskript (som omfatter eldre kilder) og Norsk Ordboks elektroniske tekstkorpus (i 2009 med over 41 mill. ord). Alt dette er tilgjengelig på <http://www.no2014.uio.no>.

Revidert liste over utendørslevende maur med forslag til norske navn

Orden Hymenoptera (**Årevinger (veps)**)

Ordenen heter offisielt **Årevinger (veps)**, ifølge navnelista fra 1982. I navnelista fra 1968 het imidlertid ordenen **Veps (=Årevinger)**. Navnet Hymenoptera betyr «hinnevinger». Navnet «hinnevinger» har vært brukt, til dels uformelt. Dette navnet er imidlertid vurdert som et lite hensiktsmessig navn (se Sømme 1998 s. 193).

Det er foreslått at ordenen skal hete Veps (Lars Ove Hansen pers. medd.). Selv om dette navnet er kort, så er det negativt at brukere som ikke har kunnskap om ordenen, mister assosiasjonen til bier, humler, maur og andre deler av ordenen.

Hva som er den gjeldende systematikken, over familienivået, er diskutert. Noen forfattere bruker underorden Apocrita (Stilkveps). Andre forfattere mener det skal inkluderes en infraorden (Broddeveps). Vi konstaterer at det er ulike oppfatninger, men vi tar ikke stilling til de taksonomiske nivåene over familie.

Familie Formicidae (**Maur**)

Underfamilie Ponerinae

Svensk navn: Stingmyror (se Douwes 2008)

Slekten *Hypoponera* Santschi, 1938

Ponera subg. *Hypoponera* Santschi, 1938 (se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

Etymologi: *Hypoponera* er avledet av *ponos* (gr.) = smerte. Dette spiller på de smertefulle stikkene.

Hypoponera punctatissima (Roger, 1859)

Ponera punctatissima Roger, 1859 (originalkombinasjonen)

Hypoponera punctatissima: Taylor 1967 (n. comb.) (se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

Hypoponera punctatissima punctatissima Roger, 1859 (se Bolton et al. 2007)

Hypoponera punctatissima jugata (Forel, 1892) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Ponera punctatissima* r. *jugata* Forel, 1892; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Ponera punctatissima r. *jugata* var. *glabrata* Forel, 1895 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Hypoponera androgyna (Roger, 1859) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Ponera androgyna* Roger, 1859; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Hypoponera exacta (Santschi, 1923) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Ponera punctatissima* var. *exacta* Santschi, 1923; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Hypoponera mina (W. M. Wheeler, 1927) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Ponera mina* W. M. Wheeler, 1927; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Hypoponera tarda (Charlsey, 1877) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Ponera tarda* Charlsey, 1877; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Etymologi: Artsepitetet kommer av *punctum* (lat.) = punkt og superlativformen av adjektivsuffikset *-atus* = utrustet med. Ordet *punctatissima* betyr tett, dypt eller sterkt punktert.

Foreslått norsk navn: Kompostmaur

I tillegg til å leve innendørs, blir arten funnet i komposthauger, sagflishauger osv. Det foreslåtte navnet er harmonisert med det svenske og det danske navnet.

Svensk navn: Kompostmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Kompostmyre (foreslått navn, Mogens Gissel Nielsen pers. medd.)

Underfamilie Myrmecinae

Svensk navn: Ettermyror (se Douwes 2008)

Slekten *Myrmica* Latreille, 1804

Etymologi: *Myrmica* er en latinisert form av *myrmex*, *myrmekos* (gr.) = maur.

Norsk navn: **Eitermaur**

Slekten *Myrmica* har på folkemunne inngått i navnene pissemaur, stikkmaur, eitermaur, mymar, pissmymar, migmymar og flere lokale navn. Også andre maur, for eksempel gule *Lasius*-arter, har ofte blitt blandet sammen og har på folkemunne delvis vært kalt det samme. I navnelista fra 1982 blir slekten kalt eitermaur, men artene har ikke hatt spesifikke norske artsnavn. **Eitermaur** er et godt innarbeidet og hensiktsmessig navn på slektsnivå og artsnavnene bør ende på dette.

Svensk navn: Rödmyror (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Stikmyrer (Larsson 1943, Mogens Gissel Nielsen pers. medd.)

Myrmica rugulosa Nylander, 1849

Kutter (1977) oppgir beskrivningsåret til 1848, mens Collingwood (1979), Czechowski et al. (2002), Bolton et al. (2007) og Seifert (2007) oppgir 1849.

Myrmica rugulosa Nylander, 1849 (originalkombinasjonen)

Myrmica clandestina Förster, 1850 (juniorsynonym, se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

Myrmica constricta Karavaiev, 1934 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica rugulosa* var. *constricta* Karavaiev, 1934; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica minuta Karavaiev, 1929 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica rugulosa* var. *minuta* Karavaiev, 1929; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica slobodensis Arnol'di, 1934 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica rugulosa* var. *slobodensis* Arnol'di, 1934; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica sulcinodorugulosa Nasonov, 1889 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica rugulosa* var. *sulcinodorugulosa* Nasonov, 1889; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica scabrinodis var. *rugulosa*: Sensu Kulmatycki, 1920 (se Czechowski et al. 2002)

Myrmica scabrinodis r. *rugulosa*: Sensu Kulmatycki, 1922 (se Czechowski et al. 2002)

Myrmica rugulosa var. *scabrinodo-rugulosa* Nasonov, 1892 (nomen nudum, se Czechowski et al. 2002)

M. rugulosa har av flere forfattere tidvis vært regnet som underart, rase eller annen taksonomisk kategori under *M. rubra*.

Følgende taxa er tidligere beskrevet under arten:

Myrmica rugulosa ssp. *limanica* var. *strandii* Arnol'di, 1934
(unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Myrmica limanica ble opprinnelig beskrevet som en underart av *M. rugulosa* (= *Myrmica (Myrmica) rugulosa* ssp. *limanica* Karavaiev, 1934; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007), men ble siden løftet til art. I dag regnes *M. limanica* som et juniorsynonym av *Myrmica gallienii* Bondroit, 1920.

Myrmica rugulosa ssp. *limanica* var. *chersonensis* Arnol'di, 1934
(unavailable name, se Bolton et al. 2007). Se kommentar ovenfor.

Etymologi: Diminutivform av *ruga* (lat.) = rynke, brett og adjektivsuffikset *-osus*. Navnet *rugulosa* betyr dermed svakt eller fint rynket.

Foreslått norsk navn: Sandeitermaur

Det norske navnet er foreslått fordi arten er sterkt knyttet til varme sandmarker, hvor den lager boet. Navnet er i harmoni med de svenske og danske navnene.

Siebke (1880) nevner arten, men eksemplarene han samlet er trolig borte. Hans funn kan ikke bekreftes uten at materialet blir revidert. Arten er svært trolig oversett. Det første sikre funnet av arten i Norge er fra 1995 (Olsen 1999).

Svensk navn: Sandrödmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Sandstikmyre (foreslått navn, Mogens Gissel Nielsen pers. medd.)

Myrmica specioides Bondroit, 1918

Myrmica specioides Bondroit, 1918 (originalkombinasjonen)

Myrmica puerilis Stärcke, 1942 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Myrmica sancta Karavaiev, 1926 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica scabrinodis* var. *sancta* Karavaiev, 1926; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica striata Finzi, 1926 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica rugulosoides* var. *striata* Finzi, 1926; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica scabrinodis ssp. *rugulosoides* Forel, 1915 (se Czechowski et al. 2002)

Myrmica scabrinodis: Sensu Pisarski, 1915 (partim)

(feilbestemmelse, se Czechowski et al. 2002)

Myrmica sulcinodis? var. *sulcinodo-scabrinodis* Forel, 1915: Sensu

Kulmatycki 1922 (feilbestemmelse, se Czechowski et al. 2002)

Etymologi: Av *species* (lat.) = skapning, gestalt, spesiell sort (til og med skjønnhet) og adjektivsuffikset *-oides* (gr.) = lik, liknende.

Foreslått norsk navn: **Tørrmarkeitermaur**

Arten har en sørlig utbredelse i Skandinavia fordi den er meget varmekjær. Arten er den mest tørketolerante av de sentraleuropeiske *Myrmica*-artene, og er bare kjent fra ett norsk funn fra 2008 (Kvamme & Collingwood 2009).

Svensk navn: Dynrödmyra (Douwes 2008). Arten ble tidligere kalt sydlig rödmyra (se Douwes 1995).

Dansk navn: Ikke oppgitt

Myrmica scabrinodis Nylander, 1846

Myrmica scabrinodis Nylander, 1846 (originalkombinasjonen)

Myrmica ahngeri Karavaiev, 1926 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica scabrinodis* var. *ahngeri* Karavaiev, 1926; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica pilosiscapus Bondroit, 1920 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Myrmica rugulosoides Forel, 1915 (juniorsynonym, se Seifert 1984, Czechowski et al. 2002)

(=*Myrmica scabrinodis* var. *rugulosoides* Forel, 1915; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007; unavailable name sensu Wengis 1965, se Czechowski et al. 2002)

Myrmica scabrinodis ssp. *rugulosoides*: Sensu flere forfattere (se Czechowski et al. 2002)

Myrmica rubra ssp. *scabrinodis*: Flere forfattere har regnet arten som en underart/rase av *M. rubra* (se Bolton et al. 2007)

Valide underartsnavn (se Bolton et al. 2007):

Myrmica scabrinodis ussuriensis Kuznetsov-Ugamsky, 1928 (Russland)

Myrmica scabrinodis scabrinodis Nylander, 1846 (vår underart)

Følgende taxa er tidligere beskrevet under arten:

Myrmica scabrinodis intermedia Kuznetsov-Ugamsky, 1927 = juniorsynonym av *Myrmica saposhnikovii* Ruzsky, 1904 (se Bolton et al. 2007)

Myrmica scabrinodis st. *rolandi* var. *reticulata* Santschi, 1931 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

(*Myrmica rolandi* Bondroit, 1918 = juniorsynonym av *Myrmica aloba* Forel, 1909 (se Bolton et al. 2007))

Myrmica scabrinodis ssp. *kasczenkoi* var. *subaltaica* Ruzsky, 1925 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Myrmica kasczenkoi Ruzsky, 1905 (= *Myrmica scabrinodis* ssp. *kasczenkoi* Ruzsky, 1925; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007) regnes i dag som en valid art.

Myrmica scabrinodis ssp. *lobicornis* var. *grandis* Kuznetsov-Ugamsky, 1927 (unavailable name, se Bolton et al. 2007). Listes også under *M. lobicornis*.

Etymologi: Av *scaber* (lat.) = ru, ujevn, grov og *nodus* (lat.) = knute, knøl.

Foreslått norsk navn: Myreitermaur

Dette er en fuktighetselskende art, som er vanlig og utbredt på myrer og andre oftest fuktige habitater, også fuktenger.

Svensk navn: Ängsrödmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Engstikmyre (foreslått navn, Mogens Gissel Nielsen pers. medd.)

Myrmica sabuleti Meinert, 1861

Beskrivelsesåret skal være 1861, selv om noen skriver 1860, f. eks. Kutter (1977).

Myrmica sabuleti Meinert, 1861 (originalkombinasjonen)

Myrmica scabrinodolobicornis Forel, 1874 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica rubra* var. *scabrinodolobicornis* Forel, 1874; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica scabrinodosabuleti Sadil, 1952 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica (Myrmica) scabrinodis* var. *scabrinodosabuleti* Sadil, 1952; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica scabrinodis var. *sabuleti*: Sensu flere forfattere (se Czechowski et al. 2002)

Myrmica scabrinodis ssp. *sabuleti*: Sensu Nowotny, 1937 (se Czechowski et al. 2002)

Myrmica scabrinodis f. *sabuleti*: Sensu Begdon, 1954 (se Czechowski et al. 2002)

Det er fremdeles uoppklarte taksonomiske og nomenklatoriske spørsmål knyttet til arten (se Bolton et al. 2007).

Etymologi: Av *sabuletum* (lat.) = sandfelt, sandmark. Navnet kan derfor tolkes som den som lever på/i sandmark.

Foreslått norsk navn: **Moeitermaur**

Navnet er foreslått fordi arten lever på varme moer, både med og uten skog.

Det foreligger kun ett verifisert funn i Norge så langt. Arten er temmelig sikkert oversett, fordi den morfologisk er vanskelig å skille fra *M. ionae*. Resten av det reviderte materialet er *M. ionae* (se Kvamme 1999).

Svensk navn: Hedrödmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Hedestikmyre (foreslått navn, Mogens Gissel Nielsen pers. medd.)

Myrmica lonae Finzi, 1926

Myrmica scabrinodis ssp. *lonae* Finzi, 1926 (originalkombinasjonen)
Myrmica scabrinodis var. *lonae*: Sensu Karavaiev 1929 (se
Czechowski et al. 2002)

Myrmica sabuleti st. *lonae*: Sensu Santschi 1931 (se Czechowski et
al. 2002)

Myrmica sabuleti var. *lonae*: Sensu Stitz 1939 (se Czechowski et al.
2002)

Myrmica sabuleti ssp. *lonae*: Sensu Weber 1948 (se Czechowski et
al. 2002)

Myrmica rubra var. *scabrinodo-lobicornis* Forel, 1874 (se Bolton et
al. 2007). Czechowski et al. (2002) understreket at arten
var regnet som underart eller varietet av *M. scabrinodis*
og/eller *M. sabuleti*, eller som et synonym av den siste.
Santschi (1931) godtok var. *scabrinodo-lobicornis* som
en infrasubspesifikk form av *M. sabuleti lonae* Finzi,
1926. Navnekombinasjonen er imidlertid i strid med
nomenklaturkoden. Sadil (1952) synonymiserte *M. lonae*
med *M. rubra* var. *scabrinodo-lobicornis* og regnet *M. lonae*
som et seniorsynonym, selv om navnet *scabrinodo-lobicornis*
har prioritet. Seifert (1994) løste *M. lonae* fra synonymi og
løftet den til art. Vi er enige i dette standpunktet og anser
den som en god art.

Myrmica sabuleti Meinert, 1860: Flere forfattere regner *M. sabuleti*
som seniorsynonym for *M. lonae* (se Czechowski et al. 2002,
Bolton et al. 2007)

Myrmica lonae: Løst fra synonymi av Seifert (1994) (se Czechowski
et al. 2002, Bolton et al. 2007)

Etymologi: *Lonae* er genitivform av kvinnenavnet *Lona*. Det er uvisst
hvorfor arten har fått navnet *lonae*.

Foreslått norsk navn: Plateeitermaur

Det norske navnet er foreslått fordi følehornskaftene har en så stor
plateformet utvidelse nærmest hodet at disse kan sees med det blotte
øyet.

M. lonae er vanlig og utbredt i Norge. Det som tidligere ble kalt *M.*
sabuleti (Holgersen 1944, Collingwood 1979, Kvamme 1982 o. a.),
er med ett unntak funnet å være *M. lonae* Finzi, 1926 (Kvamme
1999).

Figur 1: *Myrmica lonae* Finzi, 1926, er foreslått å hete **Plateeitermaur** på grunn av de store platene på følehornskaftene, nærmest hodet.
Foto: Karsten Sund

Svensk navn: Skålrödmyra (Douwes 2008)

Dansk navn: Ikke oppgitt

Myrmica sulcinodis Nylander, 1846

Myrmica sulcinodis Nylander, 1846 (originalkombinasjonen)

Myrmica myrmecophila Wasmann, 1910 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Myrmica nigripes Ruzsky, 1895 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica sulcinodis* var. *nigripes* Ruzsky, 1895; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica perelegans Curtis, 1854 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Myrmica sulcinodis derzhavini Ruzsky, 1920 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Myrmica sulcinodis eximia Kupyanskaya, 1990 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Myrmica sulcinodoruginodis Donisthorpe, 1915 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica ruginodis* var. *sulcinodoruginodis* Donisthorpe, 1915; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica sulcinodoscabrinodis Forel, 1915 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica sulcinodis* var. *sulcinodoscabrinodis* Forel, 1915; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica sulcinodis var. *sulcinodo-scabrinodis* Forel, 1915: Sensu Kulmatycki 1922 (se Czechowski et al. 2002)

Valide underartsnavn (se Bolton et al. 2007):

Myrmica sulcinodis vicaria Kuznetsov-Ugamsky, 1928 (Russland)

Myrmica sulcinodis sulcinodis Nylander, 1846 (Palearktis) (vår underart)

Etymologi: Navnet er avledet av *sulcus* (lat.) = fure og *nodus* (lat.) = knute, knøll.

Foreslått norsk navn: Ribbeeitermaur

Denne store og karakteristiske arten har ribber på frontaltriangelen, som den eneste av de norske artene. Strukturene på mellomkroppen gir også et inntrykk av ribber.

Figur 2: Denne vakre arten (*Myrmica sulcinodis* Nylander, 1846) bør hete **Ribbeitermaur** på grunn av ribbene på frontaltriangelen og ribbemønsteret på mellomkroppen og leddene før bakkroppen.
Foto: Karsten Sund

Svensk navn: Större rödmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Stor stikmyre (foreslått navn, Mogens Gissel Nielsen pers. medd.)

Myrmica rubra (Linnaeus, 1758)

Formica rubra Linnaeus, 1758 (originalkombinasjonen)

Myrmica bruesi Weber, 1947 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica laevinodis* var. *bruesi* Weber, 1947;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica champlaini Forel, 1901 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica rubra* r. *champlaini* Forel, 1901;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica rubra ssp. *champlaini* var. *europaea* Forel, 1911 (unavailable name, se Czechowski et al. 2002)

Myrmica laevinodis var. *europaea* Finzi, 1926: Czechowski et al. (2002) gir følgende kommentar: «First available name for *Myrmica rubra* subsp. *champlaini* var. *europaea* Forel, 1911 (unavailable name); Koehler syn. nov.»

Myrmica europaea Finzi, 1926 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica laevinodis* var. *europaea* Finzi, 1926;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica laevinodis Nylander, 1846 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Myrmica lævinodis Nylander, 1846 (gammel skrivemåte, se Siebke 1880)

Myrmica longiscapus Curtis, 1854 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Myrmica rubra laevinodis: Flere forfattere (se Czechowski et al. 2002)

Myrmica loevinodis: Jakubisiak, 1948 (feilstaving, se Czechowski et al. 2002)

Valide underartsnavn (se Bolton et al. 2007):

Myrmica rubra khamensis Ruzsky, 1915 (Tibet)

(=*Myrmica ruginodis* var. *khamensis* Ruzsky, 1915;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica rubra neolaevinodis Forel, 1901 (Nearktis: USA)

(=*Myrmica rubra* r. *neolaevinodis* Forel, 1901;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica rubra rubra (Linnaeus, 1758) (underarten i Skandinavia)

Den microgyne formen:

Myrmica microrubra Seifert, 1993

Myrmica rubra microgyna Elmes & Keller, 1993

Myrmica microgyna Pearson, 1981 (se Czechowski et al. 2002)

Ifølge Steiner et al. (2006) skal ikke *M. microrubra* Seifert, 1993, lenger regnes som egen art, men synonymiseres med *M. rubra*, fordi den heller må regnes som en egen morf. Det har lenge vært kjent at det finnes både store og små dronninger hos denne og flere andre *Myrmica*-arter (se f. eks. Wheeler 1910, Brian & Brian 1949, 1955, Pearson 1981), men det har vært knyttet stor usikkerhet til hva disse formene er. *M. microrubra* ble skilt ut som en egen sosialparasittisk art, blant annet på grunn av små (microgyne) dronninger, morfologiske karakterer og adferd (se Seifert 1993).

Begge formene finnes i Norge, men Kvamme (1982) oppgav imidlertid feilaktig at macrogyne og microgyne former av *M. ruginodis* var kjent. Dette skulle vært under *M. rubra*. Etter at *M. microrubra* ble skilt ut som egen art i 1993, ble den dokumentert i Norge (Kvamme 1999). Den microgyne formen er bare funnet få ganger i Norge. Siden arten er underkjent, trekkes navneforslaget [Snylteeitermaur](#) (se Kvamme 2001). Navnet foreslås imidlertid å holdes reservert for den microgyne formen av *M. rubra* i tilfelle nye taksonomiske endringer gjøres og for å forhindre sammenblandinger.

Etymologi: *Rubra* kommer av *ruber* (lat.) = rød.

Foreslått norsk navn: Hageeitermaur

Myrmica rubra (macrogyn) form er en vanlig art i ulike habitater, ikke minst i hager.

Svensk navn: Trädgårdsrödmyra (Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Korttornet stikmyre (foreslått navn, Mogens Gissel Nielsen pers. medd.)

Myrmica ruginodis Nylander, 1846

Myrmica ruginodis Nylander, 1846 (originalkombinasjonen)

Myrmica diluta Nylander, 1849 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Myrmica dimidiata Say, 1836 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Myrmica macrogyna M. V. Brian & A. D. Brian, 1949 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica rubra* var. *macrogyna* M. V. Brian & A. D. Brian, 1949; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica microgyna M. V. Brian & A. D. Brian, 1949 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica rubra* var. *microgyna* M. V. Brian & A. D. Brian, 1949; originalkombinasjonen, se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

Myrmica mutata Sadil, 1952 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica rubra* var. *mutata* Sadil, 1952; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica ruginodolaevinodis Forel, 1874 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica rubra* var. *ruginodolaevinodis* Forel, 1874; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica ruginodo-laevinodis: Sensu Jacobson, 1940 (se Czechowski et al. 2002)

Myrmica rubra var. *ruginodo-laevinodis* Forel, 1874 (se Czechowski et al. 2002)

Myrmica ruginodis var. *ruginodo-laevinodis*: Sensu flere forfattere (se Czechowski et al. 2002)

Myrmica rubra r. *ruginodis*: Sensu flere forfattere (se Czechowski et al. 2002)

Myrmica rubra ssp. *ruginodis*: Sensu flere forfattere (se Czechowski et al. 2002)

Myrmica rubra: Flere forfattere har feiltolket eller feilbestemt *M. ruginodis* (se Czechowski et al. 2002)

Czechowski et al. (2002) gir følgende kommentar under *M. ruginodis*: «In his catalogue, Pisarski (1975) wrongly ascribed the name *Myrmica rubra* to this species. Nevertheless, the correct name is used in most of the later Polish literature (including Pisarski himself).»

M. ruginodis har av mange forfattere blitt regnet som tilhørende *M. rubra*, på ulike taksonomiske nivåer (se også Bolton et al. 2007).

Etymologi: Navnet er satt sammen av *ruga* (lat.) = rynke, skrukke, fold og *nodus* (lat.) = knute/knøll.

Foreslått norsk navn: Skogeitermaur

En av de vanligste og mest utbredte maurartene i vår fauna. Kan finnes i et stort spekter av habitater, ofte skog. Det tidligere foreslåtte navnet **Vanlig eitermaur** (Kvamme 2001) trekkes.

Svensk navn: Skogsrödmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Almindelig stikmyre (se <http://www.fugleognatur.dk>)

Myrmica lobicornis Nylander, 1846

Myrmica lobicornis Nylander, 1846 (originalkombinasjonen)

Myrmica arduennae Bondroit, 1911 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica lobicornis* var. *arduennae* Bondroit, 1911; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica brunnescens Karavaiev, 1929 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica (Myrmica) schencki* var. *brunnescens* Karavaiev, 1929; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica burtshakabramovitshi Karavaiev, 1929 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica (Myrmica) schencki* var. *burtshakabramovitshi* Karavaiev, 1929; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica denticornis Curtis, 1854 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Myrmica foreli Santschi, 1931 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica lobicornis* st. *foreli* Santschi, 1931; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica kieviensis Karavaiev, 1934 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica (Myrmica) lobicornis* var. *kieviensis* Karavaiev, 1934; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica lobicornis alpestris Arnol'di, 1934 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Myrmica lobicornis alpina Stärcke, 1927 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Myrmica lobicornis angustifrons Stärcke, 1927 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Myrmica lobicornis appennina Stärcke, 1927 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Myrmica lobicornis lissahorensis Stitz, 1939 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Myrmica pyrenaea Bondroit, 1918 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
(=*Myrmica arduennae* var. *pyrenaea* Bondroit, 1918; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica starcki Karavaiev, 1929 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
(=*Myrmica (Myrmica) schencki* var. *starcki* Karavaiev, 1929; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica scabrinodis var. *lobicornis*: Sensu Griep, 1938 (se Czechowski et al. 2002)

Myrmica schencki: J. Lomnicki, 1931 (feilbestemmelse, se Czechowski et al. 2002)

Myrmica scabrinodis ssp. *lobicornis* var. *grandis* Kuznetsov-Ugamsky, 1927 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Følgende taxa er tidligere beskrevet under arten:

Myrmica lobicornis foreliella Arnol'di, 1976 = juniorsynonym av *Myrmica kirghisorum* Arnol'di, 1976 (se Bolton et al. 2007)

Myrmica lobicornis littoralis Weber, 1948 = juniorsynonym av *Myrmica jessensis* Forel, 1901 (se Bolton et al. 2007)

Etymologi: Av *lobus* (lat.) = lobe, flik og *-cornis* (lat.) = hornet (*cornu* = horn). Navnet referer til at følehornskaftene (scapus) har en avrundet utvekst.

Foreslått norsk navn: Mørk eitermaur

Arten er gjennomgående mørk av farge.

Svensk navn: Mörk rödmyra (Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Mørk stikmyre (foreslått navn, Mogens Gissel Nielsen pers. medd.)

Myrmica schencki Viereck, 1903

Myrmica rubra var. *schencki* Viereck, 1903 (originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmica schencki Emery, 1895

Arten ble først beskrevet av Emery, 1895, men som auctor regnes nå Viereck, på grunn av nomenklaturregelen § 45.5 (se Seifert 2003, 2007).

- Myrmica rubra* ssp. *scabrinodis* var. *schencki* Emery, 1895
(unavailable name, se Bolton 1995, Czechowski et al. 2002, Radchenko et al. 2006, Bolton et al. 2007)
- Myrmica scabrinodis lobicornis* var. *schencki*: Sensu Ruzsky 1905
(unavailable name, se Radchenko et al. 2006)
- Myrmica scabrinodis schencki*: Sensu Emery 1908 (se Radchenko et al. 2006)
- Myrmica betuliana* Ruzsky, 1946 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
- Myrmica kutteri* Finzi, 1926 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
(=*Myrmica schencki* var. *kutteri* Finzi, 1926;
originalkombinasjonen, se Radchenko et al. 2006, Bolton et al. 2007)
- Myrmica obscura* Finzi, 1926 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
(=*Myrmica schencki* var. *obscura* Finzi, 1926;
originalkombinasjonen, se Radchenko et al. 2006, Bolton et al. 2007)
- Myrmica subopaca* Arnol'di, 1934 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
(=*Myrmica schencki* nat. *subopaca* Arnol'di, 1934;
originalkombinasjonen, se Radchenko et al. 2006, Bolton et al. 2007)
- Myrmica rugulosa* r. *schencki*: Sensu Kulmatycki 1922 (se Czechowski et al. 2002)
- Myrmica rugulosa* ssp. *schencki*: Sensu Nowotny 1931 (se Czechowski et al. 2002)
- Myrmica schencki*: Sensu Bondroit 1911, Radchenko et al. 1997
(løftet til art, se Czechowski et al. 2002, Radchenko et al. 2006, Bolton et al. 2007)

Etymologi: Artsnavnet *schencki* er eponym av egennavnet Schenck. Arten er oppkalt etter og dedisert til Adolf Schenck (1803–1878). Han var en fremtredende entomolog som arbeidet hovedsakelig med Hymenoptera, deriblant maur.

Foreslått norsk navn: **Schencks eitermaur**

Svensk navn: Fältrödmyra (Douwes 2008). Arten ble tidligere kalt tubrödmyra (se Douwes 1995).

Dansk navn: Tragtmyre (se Jensen & Skøtt 1980). Tragtstikmyre (foreslått navn, Mogens Gissel Nielsen pers. medd.).

Myrmica karavajevi (Arnol'di, 1930)

Symbiomyrma karavajevi Arnol'di, 1930 (originalkombinasjonen)

Sifolinia karavaievi (Arnol'di, 1930): Flere forfattere (se Czechowski et al. 2002)

Myrmica karavajevi: Bolton 1988. Arten ble plassert i *Myrmica* av Bolton (1988), men Seifert (1994) løste slekten fra synonymi. Basert på DNA-studier har arten igjen blitt plassert i slekten *Myrmica* (se Czechowski et al. 2002).

Myrmica faniensis Boven, 1970 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Myrmica pechei (Samsinak, 1957) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Sifolinia pechei* Samsinak, 1957; originalkombinasjonen, se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

Myrmica winteraea (Kutter, 1973) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Sifolinia winteraea* Kutter, 1973; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Arten har, som det fremgår, vært flyttet ut og inn av ulike slekter. Czechowski et al. (2002) og Bolton et al. (2007) gir en oversikt over endringene på slektsnivå.

Etymologi: Arten er oppkalt etter og dedisert til myrmekologen Vladimir Afanssievic Karavaiev (=Wladimir Affanssievic Karawaew eller Vladimir (=Volodimir) Afanasevitch (=Opanasovitch) Karavaev) (1864–1939) fra Ukraina (Arnol'di 1930).

Foreslått norsk navn: **Parasitteitermaur**

Arten lever sosialparasittisk hos flere andre *Myrmica*-arter. Det har vært foreslått at arten skulle hete **Snyltemaur**, da den var plassert i slekten *Symbiomyrma* (Kvamme 2001). Siden arten nå er plassert i slekten *Myrmica*, trekkes forslaget, og i stedet foreslås det at arten kalles **Parasitteitermaur**. Arten er uten arbeidere og dronningene er små i forhold til dronningene hos andre arter. Et tidligere forslag om å kalle arten **Liten snylteeitermaur** trekkes. Arten bør heller ikke kalles **Snylteeitermaur**, fordi dette har vært brukt som forslag for *M. microrubra* (se denne).

Svensk navn: Snyltrödmyra (se Douwes 1995, Douwes 2008)

Dansk navn: Ikke oppgitt

Slekten *Leptothorax* Mayr, 1855

Etymologi: Av *lepes*, *leptos* (gr.) = smal, tynn og *thorax* (gr.) = bryst, mellomkropp.

Foreslått norsk navn: **Smalmaur**

Dette er i harmoni med det svenske navnet. I Tyskland heter slekten *Schmalbrustameisen*, som betyr «Smalbrystmaur».

Svensk navn: Smalmyror (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Ikke oppgitt

Leptothorax acervorum (Fabricius, 1793)

Formica acervorum Fabricius, 1793 (originalkombinasjonen)

Myrmica acervorum: Zetterstedt 1838 (se Czechowski et al. 2002)

Leptothorax acervorum kamtschaticus Ruzsky, 1920 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Leptothorax (Mychothorax) acervorum ssp. kamtschaticus* Ruzsky, 1920; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Leptothorax acervorum orientalis (Kuznetsov-Ugamsky, 1928)

(juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Mychothorax acervorum ssp. orientalis* (Kuznetsov-Ugamsky, 1928); originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Leptothorax lacteipennis (Zetterstedt, 1838) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica lacteipennis* Zetterstedt, 1838; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Leptothorax nigrescens Ruzsky, 1905 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Leptothorax acervorum var. nigrescens* Ruzsky, 1905; originalkombinasjonen, se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

Leptothorax (subg. *Mychothorax*) *nigrescens*: Flere forfattere (se Czechowski et al. 2002)

Leptothorax acervorum ssp. nigrescens: Flere forfattere (se Czechowski et al. 2002)

Leptothorax superus Ruzsky, 1905 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Leptothorax (Mychothorax) acervorum var. superus* Ruzsky, 1905; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Leptothorax (subg. *Mychothorax*) *acervorum*: Flere forfattere (se Czechowski et al. 2002)

Mychothorax acervorum Ruzsky, 1904 (n. comb.) (se Bolton et al. 2007)

Leptothorax (subg. *Leptothorax*) *acervorum*: Flere forfattere (se Czechowski et al. 2002)

Valide underartsnavn (se Bolton et al. 2007):

Leptothorax acervorum vandeli (Bondroit, 1920) (Frankrike)
(=*Mychothorax acervorum* var. *vandeli* Bondroit, 1920;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Leptothorax acervorum acervorum (Fabricius, 1793) (Europa, Asia)
(vår underart)

Følgende taxon er tidligere beskrevet under arten:

Leptothorax acervorum ssp. *canadensis* var. *convivialis* W. M.
Wheeler, 1903 (unavailable name, se Bolton et al. 2007).
Listes også under *Leptothorax muscorum*.

Etymologi: Av *acer* (lat.) = skarp, livlig, rask og *-vorum* (lat.) = etende, slukende (fra *vorare* (lat.) = ete, sluke).

Foreslått norsk navn: Håret smalmaur

Vanlig smalmaur ble foreslått som navn av Kvamme (2001), men forslaget trekkes. I stedet foreslås Håret smalmaur. Dette navnet harmoniserer med det svenske.

Svensk navn: Hårig smalmyra (Douwes 2008). Arten ble tidligere kalt större smalmyra (se Douwes 1995).

Dansk navn: Barkmyre (foreslått navn, Mogens Gissel Nielsen pers. medd.).

Leptothorax muscorum (Nylander, 1846)

Myrmica muscorum Nylander, 1846 (originalkombinasjonen)

Leptothorax muscorum: Mayr 1855 (n. comb.) (se Czechowski et al. 2002)

Leptothorax (subg. *Mychothorax*) *muscorum*: Sensu flere forfattere (se Czechowski et al. 2002)

Mychothorax muscorum Forel, 1915 (n. comb.) (se Bolton et al. 2007)

Leptothorax (subg. *Leptothorax* s. str.) *muscorum*: Sensu flere forfattere (se Czechowski et al. 2002)

- Leptothorax betulae* Ruzsky, 1916 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Leptothorax muscorum* var. *betulae* Ruzsky, 1916; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Leptothorax canadensis obscurus* Viereck, 1903 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
- Leptothorax canadensis* Provancher, 1887 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
- Leptothorax acervorum* ssp. *canadensis* var. *convivialis* W. M. Wheeler, 1903 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)
- Leptothorax fagi* Ruzsky, 1905 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Leptothorax (Mychothorax) muscorum* var. *fagi* Ruzsky, 1905; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Leptothorax flavescens* Ruzsky, 1896 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Leptothorax muscorum* var. *flavescens* Ruzsky, 1896; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Leptothorax kincaidi* Pergande, 1900 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Leptothorax yankee* var. *kincaidi* Pergande, 1900; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Leptothorax septentrionalis* W. M. Wheeler, 1917 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Leptothorax (Mychothorax) muscorum* var. *septentrionalis* W. M. Wheeler, 1917; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Leptothorax sordidus* W. M. Wheeler, 1903 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Leptothorax muscorum* var. *sordidus* W. M. Wheeler, 1903; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Leptothorax yankee* Emery, 1895 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Leptothorax canadensis* var. *yankee* Emery, 1895; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Valide underartsnavn (se Bolton et al. 2007):

- Leptothorax muscorum uvicensis* Blacker, 1992 (Nearktis: Canada)
Leptothorax muscorum muscorum (Nylander, 1846) (vår underart)

Etymologi: Genitiv pluralis av *muscus* (lat.) = mose. Ordrett betyr navnet «mosenes *Leptothorax*».

Foreslått norsk navn: Lavlandssmalmaur

Navnet er foreslått fordi denne arten finnes langs kysten og innover i landet (Kvamme 1982). I motsetning til *Leptothorax acervorum* er *L. muscorum* ikke funnet i fjellet i Norge.

Svensk navn: Tallsmalmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Ikke oppgitt

Slekten *Temnothorax* Mayr, 1861

Foreslått norsk navn: Smalmaur

Artene i slekten har tidligere vært regnet til slekten *Leptothorax*. Det foreslås derfor at artene fremdeles kalles smalmaur, som før flyttingen. Dette er også gjort i Sverige (se Douwes 2008).

Temnothorax tuberum (Fabricius, 1775)

Formica tuberum Fabricius, 1775 (originalkombinasjonen)

Myrmica tuberum: Nylander 1846 (se Czechowski et al. 2002)

Leptothorax tuberum (Fabricius, 1775): Mayr, 1855 (n. comb.) (se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

Leptothorax (Leptothorax) tuberum: Sensu flere forfattere (se Czechowski et al. 2002)

Leptothorax (subg. *Myrafant* M. R. Smith, 1950) *tuberum* (se Kutter 1977, Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

Temnothorax tuberum (Fabricius, 1775): Bolton 2003 (n. comb.) (se Bolton et al. 2007)

Temnothorax melanocephalus (Emery, 1870) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Temnothorax nigricephala (Karavaiev, 1930) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Leptothorax (Leptothorax) tuberum* var. *nigricephala* Karavaiev, 1930; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Temnothorax pratostepposus (Arnol'di, 1977) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Temnothorax stipaceus (Ruzsky, 1905) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Leptothorax tuberum* ssp. *stipaceus* Ruzsky, 1905; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Figur 3: Den vesle maurarten *Temnothorax tuberum* (Fabricius, 1775) er en av våre minste arter. På norsk er navnet **Mørkhodet smalmaur** foreslått. Foto: Karsten Sund

Temnothorax tuberosa (Latreille, 1802) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
(=*Formica tuberosum* Latreille, 1802;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Temnothorax tuberosum acutinodis (Arnol'di, 1977) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
(=*Leptothorax tuberosum* ssp. *acutinodis* Arnol'di, 1977;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Temnothorax tuberosum alaicus (Tarbinsky, 1976) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
(=*Leptothorax tuberosum* ssp. *alaicus* Tarbinsky, 1976;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Temnothorax tuberosum ciscaucasicus (Arnol'di, 1977) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
(=*Leptothorax tuberosum* ssp. *ciscaucasicus* Arnol'di, 1977;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Leptothorax tuberosum var. *tubero-affinis* Forel, 1874: Kulmatycki 1920a, b (feilbestemmelse, se Czechowski et al. 2002)

Leptothorax corticalis: Pisarski 1982 (feilbestemmelse, se Czechowski et al. 2002)

Valide underartsnavn (se Bolton et al. 2007):

Temnothorax tuberosum nylanderounifasciatus (Forel, 1874) (Sveits)
(=*Leptothorax tuberosum* var. *nylanderounifasciatus* Forel, 1874; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Temnothorax tuberosum tuberonigriceps (Forel, 1874) (Sveits)
(=*Leptothorax tuberosum* var. *tuberonigriceps* Forel, 1874;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Temnothorax tuberosum tuberosum (Fabricius, 1775) (vår underart)

Følgende taxa er tidligere beskrevet under arten:

Temnothorax tuberosum kirillovi (Ruzsky, 1905) = juniorsynonym av *T. unifasciatus unifasciatus* (Latreille, 1798) (se Bolton et al. 2007)

Temnothorax tuberosum sachalinensis (Kupyanskaya, 1990) = juniorsynonym av *Temnothorax kaszabi* (Pisarski, 1969) (se Bolton et al. 2007)

Leptothorax tuberosum ssp. *spinosus* var. *nivalis* Forel, 1909 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Temnothorax spinosus (Forel, 1909)

(=*Leptothorax tuberum* r. *spinosus* Forel, 1909; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007). Arten er listet som valid.

Leptothorax tuberum r. *tebessae* var. *atomus* Forel, 1905 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Temnothorax tebessae tebessae (Forel, 1890)

(=*Leptothorax tuberum* r. *tebessae* Forel, 1890; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007). Arten er listet som valid.

Leptothorax tuberum r. *tebessae* var. *nylanderotebessae* Forel, 1894 (unavailable name, se Bolton et al. 2007). Se kommentar ovenfor.

Leptothorax tuberum r. *unifasciatus* var. *nigricipoides* Forel, 1874 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Temnothorax unifasciatus (Latreille, 1798)

(=*Formica unifasciata* Latreille, 1798; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007). Arten er listet som valid.

Leptothorax tuberum st. *unifasciatus* var. *paolii* Santschi, 1923 (unavailable name, se Bolton et al. 2007). Se kommentar ovenfor.

Etymologi: Avledet av *tuber* (lat.) = pukkel, knøl, forhøyning, dvs. puklet, knølete.

Foreslått norsk navn: Mørkhodet smalmaur

Svensk navn: Mörkhuvad smalmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Ikke oppgitt

Slekten *Formicoxenus* Mayr, 1855

Etymologi: *Formicoxenus* er sammensatt av *formica* (lat.) = maur (fra verbet *formico* (lat.) = krype, klø og fra substantivet *formicatio* = kløe) og *xenos* (gr.) = gjest, fremmed, eiendommelig.

Formicoxenus nitidulus (Nylander, 1846)

Myrmica nitidula Nylander, 1846 (originalkombinasjonen)

Formicoxenus nitidulus: Mayr, 1855 (n. comb.) (se Bolton et al. 2007)

Formicoxenus laeviuscula (Förster, 1850) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica laeviuscula* Förster, 1850; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formicoxenus lucidula (F. Smith, 1857) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica lucidula* F. Smith, 1857; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formicoxenus picea (Wasmann, 1906) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Leptothorax nitidulus* var. *picea* Wasmann, 1905; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Etymologi: Diminutivform av *nitidus* (lat.) = blank, glinsende (svakt eller noe glinsende).

Norsk navn: Gjestemaur

Arten har egne små kolonier inne i tuene til arter av underslekten *Formica*. De har en fredelig sameksistens med vertsarten.

Svensk navn: Gästmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Blank gæstemyre (se Larsson 1943, Jensen & Skøtt 1980)

Slekten *Harpagoxenus* Forel, 1893

Etymologi: Av *harpago* (lat.) = røve, *harpax* (gr.) = rovgrisk og *xenos* (gr.) = gjest, fremmed, eiendommelig.

Harpagoxenus sublaevis (Nylander, 1849)

Myrmica sublaevis Nylander, 1849 (originalkombinasjonen)

Tomognathus sublaevis: Mayr 1861 (n. comb.) (se Czechowski et al. 2002)

Harpagoxenus sublaevis: Forel 1893 (n. comb.) (se Czechowski et al. 2002)

Valide underartsnavn (se Bolton et al. 2007):

Harpagoxenus sublaevis hirtulus (Nylander, 1849) (Finland)

Harpagoxenus sublaevis caucasicus Arnol'di, 1968 (Georgia)

Harpagoxenus sublaevis sublaevis (Nylander, 1849) (Finland, Europa)

I Bolton et al. (2007) er både *H. sublaevis sublaevis* (Nylander, 1849) og *H. sublaevis hirtulus* (Nylander, 1849) ført opp som valide taxa. Begge er beskrevet fra Finland. Det er egentlig ikke klarlagt hvilken underart som finnes i Norge (Kvamme 1982, 1999). I standardlitteraturen over nordeuropeiske maur er *H. sublaevis* ikke ført opp med underarter (se f. eks. Kutter 1977, Collingwood 1979, Douwes 1995, Czechowski et al. 2002, Seifert 2007).

Etymologi: Av *sub* (lat.) = under (eller brukt som forsvakning av hovedordet) og *laevis* (lat.) = glatt. Adjektivet *sublaevis* (lat.) betyr «noe glatt».

Foreslått norsk navn: Røvermaur

Navnet er foreslått for å være i harmoni med det svenske og det danske navnet.

Svensk navn: Rostbrun rövarmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Røvermyre (foreslått navn, Mogens Gissel Nielsen pers. medd.)

Slekten *Stenamamma* Westwood, 1840

Bolton et al. (2007) skriver beskrivelsesåret til 1839, men vi følger DuBois (1993, 1998) og Seifert (2007). Se diskusjon om årstall under.

Etymologi: Av *stenos* (gr.) = smal og *ammos* (gr.) = sand.

Stenamamma debile (Förster, 1850)

Myrmica debilis Förster, 1850 (originalkombinasjonen)

Stenamamma minkii (Förster, 1850) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica minkii* Förster, 1850; originalbeskrivelsen, se Bolton et al. 2007)

Leptothorax minkii: Brische, 1888 (se Czechowski et al. 2002)

Stenamamma westwoodii polonicum Begdon, 1932 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Stenamamma golosejevi Karavaiev, 1926 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007). Bolton et al. (2007) oppgir *S. golosejevi* som juniorsynonym til både *S. debile* (se DuBois 1998) og *S. westwoodii* (se Atanassov & Dlussky 1992).

Stenamma ucrainicum Arnol'di, 1928 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Stenamma debile: Senu Mayr 1863 (juniorsynonym av *S. westwoodii*; se Czechowski et al. 2002)

Stenamma westwoodii Westwood, 1840: Senu Mayr 1863 er seniorsynonym for *S. debile*, men ble løst fra synonymi av DuBois (1993). De fleste forfattere mellom 1863 og 1993 har brukt *S. westwoodii* som artsnavn (feilbestemmelse, feiltolkning, se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007).

Collingwood (1979), DuBois (1993, 1998) og Seifert (2007) oppgir beskrivelsesåret for *S. westwoodii* til å være 1840, mens Bolton (1995), Czechowski et al. (2002) og Bolton et al. (2007) oppgir beskrivelsesåret til 1839. Det samme gjelder også for slekten. Bolton (1995) henviser til Griffin (1932 s. 83), som diskuterer beskrivelsesåret. Vi følger Seifert (2007) som det nyeste standardarbeidet.

Skrivemåten på artsnavnet varierer mellom *westwoodii* og *westwoodi*. Den siste versjonen er feil (se i. e. Kvamme & Bakke 1977, Bolton et al. 2007).

Etymologi: Av *debilis* (lat.) = svak, matt eller kraftløs.

Foreslått norsk navn: Skyggemaur

Det norske navnet gjenspeiler at dette er en av få maurarter som foretrekker skygge. Navnet er også harmonisert med det svenske navnet.

Stenamma debile (Förster, 1850) har i Norge feilaktig vært betegnet *Stenamma westwoodii* Westwood, 1839. Slekten ble revidert av DuBois (1993, 1998). Det foreligger så langt bare funn av to kolonier på en lokalitet i Norge (Kvamme & Bakke 1977). Andre publiserte funn i Norge har vært basert på feilbestemmelser (se Holgersen 1944, Collingwood 1974, 1979, Kvamme 1982).

Svensk navn: Skuggmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Skyggemyre (foreslått navn, Mogens Gissel Nielsen pers. medd.)

Slekten *Tetramorium* Mayr, 1855

Etymologi: Av *tetra* (gr.) = fire og *morion* (gr.) = del, ledd, segment.

Tetramorium caespitum (Linnaeus, 1758)

Formica caespitum Linnaeus, 1758 (originalkombinasjonen)

Tetramorium caespitum: Mayr 1855 (n. comb.) (se Czechowski et al. 2002)

Tetramorium caespitum himalayanum Viehmeyer, 1914

(juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Tetramorium fusca (Leach, 1825) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica fusca* Leach, 1825; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Tetramorium fusciclavum Consani & Zangheri, 1952 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Tetramorium caespitum* var. *fusciclavum* Consani & Zangheri, 1952; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Tetramorium fuscula (Nylander, 1846) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica fuscula* Nylander, 1846; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Tetramorium hammi Donisthorpe, 1915 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Tetramorium caespitum* var. *hammi* Donisthorpe, 1915; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Tetramorium immigrans Santschi, 1927 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Tetramorium caespitum* var. *immigrans* Santschi, 1927; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Tetramorium indocile Santschi, 1927 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Tetramorium caespitum* var. *indocile* Santschi, 1927; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Tetramorium jiangxiense Wang & Xiao, 1988 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Tetramorium modesta (Förster, 1850) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica modesta* Förster, 1850; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Tetramorium semilaeve transbaicalense Ruzsky, 1936
(juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
Tetramorium transversinodis (J. Enzmann, 1946) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
(=*Myrmica (Myrmica) brevinodis* var. *transversinodis* J. Enzmann, 1946; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Valide underartsnavn (se Bolton et al. 2007):

Tetramorium caespitum alternans Santschi, 1929 (Marokko)
(=*Tetramorium caespitum* var. *alternans* Santschi, 1929; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
Tetramorium caespitum barabensis Ruzsky, 1925 (Russland)
(=*Tetramorium caespitum* var. *barabensis* Ruzsky, 1925; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
Tetramorium caespitum caespitomoravicum Kratochvil, 1941 (Tsjekkoslovakia)
(=*Tetramorium caespitum* var. *caespitomoravicum* Kratochvil, 1941; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
Tetramorium caespitum flavidulum Emery, 1924 (Tyrkia)
(=*Tetramorium caespitum* var. *flavidula* Emery, 1924; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
Tetramorium caespitum japonicum Rösler, 1936 (Japan)
(=*Tetramorium caespitum* var. *japonica* Rösler, 1936; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
Tetramorium caespitum pallidum Stitz, 1934 (Kina)
(=*Tetramorium caespitum* var. *pallida* Stitz, 1934; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
Tetramorium caespitum rhodium Emery, 1924 (Hellas)
(=*Tetramorium caespitum* var. *rhodia* Emery, 1924; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
Tetramorium caespitum typicum Ruzsky, 1902 (Turkestan³)
(=*Tetramorium caespitum* ssp. *typicum* Ruzsky, 1902; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
Tetramorium caespitum caespitum (Linnaeus, 1758). Palearktiske, nearktiske og neotropiske områder. Spredt kosmopolittisk med menneskelig aktivitet.

---

3 Vi bruker navnet Turkestan, slik det brukes av Bolton et al. (2007).

T. caespitum (sensu lato) er meget variabel morfologisk og har en vid utbredelse. Det forventes taksonomiske endringer innenfor arten i Europa. Trolig vil arten bli splittet i flere arter. Det er for eksempel funnet morfologisk meget avvikende populasjoner i Storbritannia (Collingwood pers. medd.).

Følgende taxa er tidligere beskrevet under arten:

Tetramorium caespitum annauensis Karavaiev, 1931 = juniorsynonym av *T. armatum* Santschi, 1927 (se Bolton et al. 2007)

Tetramorium caespitum schultzei Forel, 1910 = juniorsynonym av *T. mossamedense* Forel, 1910 (se Bolton et al. 2007)

Tetramorium caespitum tenuicornis Emery, 1925 = juniorsynonym av *T. semilaeve semilaeve* André, 1883 (se Bolton et al. 2007)

Tetramorium caespitum ssp. *jacoti* var. *geei* W. M. Wheeler, 1927 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Tetramorium jacoti W. M. Wheeler, 1927

(=*Tetramorium caespitum* ssp. *jacoti* W. M. Wheeler, 1927; originalkombinasjonen) = juniorsynonym av *Tetramorium tsushimae* Emery, 1925 (se Bolton et al. 2007)

Tetramorium caespitum st. *jacoti* var. *chinensis* Santschi, 1928 (unavailable name, se Bolton et al. 2007). Se kommentar ovenfor.

Tetramorium caespitum ssp. *ferox* var. *striaticeps* Emery, 1925 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Tetramorium ferox ferox Ruzsky, 1903

(=*Tetramorium caespitum* var. *ferox* Ruzsky, 1903; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007). Arten er listet som valid.

Tetramorium caespitum var. *sarkissiani* Forel, 1911 er

originalkombinasjonen for den valide navnekombinasjonen *Tetramorium ferox sarkissiani* Forel, 1911 (se Bolton et al. 2007)

Tetramorium caespitum ssp. *hungarica* var. *haltrichi* Rösler, 1936 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Tetramorium hungaricum Rösler, 1935

(=*Tetramorium caespitum* ssp. *hungarica* Rösler, 1935; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007). Arten er listet som valid.

Tetramorium caespitum ssp. *hungarica* var. *rufitarsis* Rösler, 1936 (unavailable name, se Bolton et al. 2007). Se kommentar ovenfor.

- Tetramorium caespitum* ssp. *hungarica* var. *striatis* Rösler, 1936
(unavailable name, se Bolton et al. 2007). Se kommentar ovenfor.
- Tetramorium caespitum* ssp. *hungarica* var. *szaboi* Rösler, 1936
(unavailable name, se Bolton et al. 2007). Se kommentar ovenfor.
- Tetramorium caespitum* ssp. *pyrenaeica* var. *biroi* Rösler, 1937
(unavailable name, se Bolton et al. 2007)
- Tetramorium pyrenaeicum* Rösler, 1937
(=*Tetramorium caespitum* ssp. *pyrenaeica* Rösler, 1937;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007). Arten regnes som valid.
- Tetramorium caespitum* ssp. *semilaeve* var. *fortunatarum* Emery,
1925 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)
- Tetramorium semilaeve* *semilaeve* André, 1883
(=*Tetramorium caespitum* var. *semilaeve* André, 1883;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007). Arten regnes som valid.
- Tetramorium caespitum* ssp. *semilaeve* var. *palmense* W. M. Wheeler,
1927 (unavailable name, se Bolton et al. 2007). Se kommentar ovenfor.
- Tetramorium caespitum* st. *semilaeve* var. *ernesti* Santschi, 1921
(unavailable name, se Bolton et al. 2007). Se kommentar ovenfor.
- Tetramorium caespitum* st. *semilaeve* var. *romana* Santschi, 1921
(unavailable name, se Bolton et al. 2007). Se kommentar ovenfor.
- Tetramorium caespitum* st. *tsushimae* var. *coeleste* Santschi, 1927
(unavailable name, se Bolton et al. 2007)
- Tetramorium tsushimae* Emery, 1925
(=*Tetramorium caespitum* ssp. *tsushimae* Emery, 1925;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007). Arten regnes som valid.
- Tetramorium caespitum* st. *tsushimaeum* var. *pullum* Santschi, 1941
(unavailable name, se Bolton et al. 2007). Se kommentar ovenfor.

Etymologi: *Caespitum* er avledet av *caespes* (lat.) = (gress)
-tue.

Foreslått norsk navn: Mørk sandmaur

Det typiske habitatet for arten er ulike varme og sandete områder. Fargen på arbeiderne er mørkebrun til nesten svart. Finnes som dominant art på enkelte varme og sandete områder, særlig ved kysten.

Svensk navn: Grästorvmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Græstørvmyre (se Larsson 1943, Jensen & Skøtt 1980)

Slekten *Myrmecina* Curtis, 1829

Etymologi: *Myrmecina* er en latinsk form av *myrmex*, *myrmekos* (gr.) = maur og adjektivsuffikset *-inus* (lat.) i femininum, som innebærer tilhørighet.

Myrmecina graminicola (Latreille, 1802)

Formica graminicola Latreille, 1802 (originalkombinasjonen)

Myrmecina graminicola (Latreille, 1802): Mayr 1855 (n. comb.) (se Czechowski et al. 2002)

Myrmecina bidens (Förster, 1850) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Myrmecina dentata Santschi, 1939 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmecina graminicola* var. *dentata* Santschi, 1939; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmecina graminicola gotlandica Karavaiev, 1930 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Myrmecina graminicola oelandica Karavaiev, 1930 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Myrmecina grouvelli Bondroit, 1918 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmecina graminicola* var. *grouvelli* Bondroit, 1918; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Myrmecina kutteri Forel, 1914 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Myrmecina latreillei Curtis, 1829 (juniorsynonym, se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

Myrmecina striatula (Nylander, 1849) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica striatula* (Nylander, 1849); originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Valide underartsnavn (se Bolton et al. 2007):

Myrmecina graminicola sinensis W. M. Wheeler, 1921 (Kina)
Myrmecina graminicola graminicola (Latreille, 1802) (Europa)

Følgende taxa er tidligere beskrevet under arten:

Myrmecina graminicola quadripina J. Enzmann, 1946 =
juniorsynonym av *Myrmecina americana* Emery, 1895
(Bolton et al. 2007)
Myrmecina graminicola texana W. M. Wheeler, 1908 = juniorsynonym
av *Myrmecina americana* Emery, 1895 (Bolton et al. 2007)

Etymologi: Av *gramen* (lat.) = gress og *-cola* (lat.) = innbygger. Navnet *graminicola* betyr en som bor eller lever i gress eller på et sted der det vokser gress.

Foreslått norsk navn: Tregmaur

Individer av arten beveger seg relativt tregt og spiller også døde når de blir forstyrret.

Svensk navn: Trögmyra (se Douwes 1995, Douwes 2008)

Dansk navn: Ikke oppgitt

Underfamilie Dolichoderinae

Slekten *Dolichoderus* Lund, 1831

Etymologi: Avledet av *dolichos* (gr.) = lang.

Dolichoderus quadripunctatus (Linnaeus, 1771)

Formica quadripunctata Linnaeus, 1771 (originalkombinasjonen)

Formica quatuor punctata: Kluk, 1780 (juniorsynonym sensu Pisarski 1975, se Czechowski et al. 2002)

Hypoclinea quadripunctata: Mayr 1855 (n. comb.) (se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007).

Dolichoderus quadripunctatus: Emery & Forel 1879 (n. comb.) (se Czechowski et al. 2002)

Dolichoderus unicolor Ruzsky, 1905 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Dolichoderus quadripunctatus* var. *unicolor* Ruzsky, 1905; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Valide underartsnavn (se Bolton et al. 2007):

Dolichoderus quadripunctatus kratochvili Novák, 1941
(Tsjekkoslovakia)

(=*Dolichoderus (Hypoclinea) quadripunctatus* var. *kratochvili*
Novák, 1941; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Dolichoderus quadripunctatus quadripunctatus (Tyskland, Kaukasus)
(vår underart)

Etymologi: Av *quattuor* (lat.) = fire, *punctum* (lat.) = punkt og suffikset
–*atus* (lat.) = forsynt med. Navnet *quadripunctatus* betyr med fire
flekker/punkter.

Foreslått norsk navn: **Firfleckmaur**

Dette er den eneste norske maurarten som har fire lyse flekker på
bakkroppen. Det er bare gjort ett funn av arten i Norge (Hansen et
al. 2006), men detaljene om funnet er ikke publisert (L. O. Hansen
Leg., pers. medd.).

Svensk navn: Fyrfläcksmyra (Douwes 2008). Arten er ikke funnet i
Sverige. Douwes (1995) oppga ikke noe svensk navn, siden den ikke
var kjent i Skandinavia på det tidspunktet.

Dansk navn: Ikke oppgitt

Underfamilie Formicinae

Svensk navn: Bitmyror (Douwes 2008)

Slekten *Camponotus* Mayr, 1861

Etymologi: Av *kampe* (gr.) = bøy og *noton* (gr.) = rygg. Navnet
knytter seg til profilen på bryststykkets ryggside, som hos slekten
Camponotus er buet, mens den hos *Formica* og *Lasius* går i sprang.

Norsk navn: **Stokkmaur**

Svensk navn: Hästmyror (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Kæmpemyrer eller Herkulesmyrer (se Larsson 1943)

Camponotus ligniperda og *C. herculeanus* har ikke hatt spesifikke
norske navn, men bare vært kalt stokkmaur (Norske dyrenavn 1982).
De nye navnene foreslås for å gi artsspesifikke norske navn.

- Camponotus herculeanus* (Linnaeus, 1758)
Formica herculeana Linnaeus, 1758 (originalkombinasjonen)
Camponotus herculeanus (Linnaeus, 1758): Mayr 1861 (n. comb.)
 (se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)
- Camponotus atra* (Zetterstedt, 1838) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Formica atra* Zetterstedt, 1838; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Camponotus castanea* (Lepeletier de Saint-Fargeau, 1835)
 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Formica castanea* Lepeletier de Saint-Fargeau, 1835; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Camponotus eudokiae* Ruzsky, 1926 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Camponotus herculeanus* var. *eudokiae* Ruzsky, 1926; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Camponotus herculeanus caucasicus* Arnol'di, 1967 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
- Camponotus intermedia* (Zetterstedt, 1838) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Formica intermedia* Zetterstedt, 1838; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Camponotus montanus* Ruzsky, 1904 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Camponotus herculeanus* var. *montanus* Ruzsky, 1904; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Camponotus nadigi* Menozzi, 1922 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Camponotus herculeanus* var. *nadigi* Menozzi, 1922; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Camponotus shitkowi* Ruzsky, 1904 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Camponotus herculeanus* var. *shitkowi* Ruzsky, 1904; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Camponotus whymperi* Forel, 1902 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Camponotus herculeanus* var. *whymperi* Forel, 1902; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Camponotus ligniperda*: Flere forfattere (feilbestemmelse, se Czechowski et al. 2002)
- Camponotus (Camponotus) herculeanus* ssp. *saxatilis* var. *saxatieaterrimus* Ruzsky, 1914 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Camponotus (Camponotus) herculeanus ssp. *shitkowi* var. *intermedius* Ruzsky, 1914 (unavailable name, se Bolton et al. 2007). Se kommentar over om *Camponotus shitkowi*.
Camponotus herculeanus ssp. *ligniperda* var. *herculeano-ligniperda* Forel, 1874; Kulmatycki 1920 (partim) (unavailable name, se Czechowski et al. 2002). Se også under *C. ligniperda*.
Camponotus herculeanus herculeanus: Flere forfattere (se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

Etymologi: Navnet er avledet av personnavnet (guden) Herkules.

Foreslått norsk navn: **Herkulesstokkmaur**

Vanlig stokkmaur ble foreslått av Kvamme (2001), men trekkes for å unngå betegnelsen vanlig. **Herkulesstokkmaur** er en avledning av det latinske artsnavnet, og harmoniserer også med det danske navnet. Dette er den mest utbredte av artene i Norge, og er vanlig i hele det skoglige Norge.

Svensk navn: Hushästmyra (Douwes 2008). Arten ble tidligere kalt Större hästmyra (se Douwes 1995).

Dansk navn: Herkulesmyre (se Larsson 1943, Jensen & Skøtt 1980)

Camponotus ligniperda (Latreille, 1802)

Formica ligniperda (Latreille, 1802) (originalkombinasjonen)

Camponotus ligniperda (Latreille, 1802): Mayr 1861 (n. comb.) (se Bolton et al. 2007)

Camponotus herculeanoligniperdus Forel, 1874 (junior synonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Camponotus herculeanus* var. *herculeanoligniperdus* Forel, 1874; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Camponotus ligniperda var. *herculeano-ligniperda* Forel, 1874 (se Kutter 1977)

Camponotus ligniperdus var. *herculeano-ligniperdus* Forel, 1874 (synonym sensu Bolton 1995, se også Czechowski et al. 2002)

- Camponotus ligniperda* var. *nigrescens* Gösswald, 1932
(=originalkombinasjon for ssp., se Kutter 1977, Bolton et al. 2007)
- Camponotus ligniperda* var. *afér* Stärcke, 1942 (se Kutter 1977)
- Camponotus (C.) ligniperda* ab. *afér* Stärcke, 1942
(=originalkombinasjonen for ssp., se Bolton et al. 2007)
- Camponotus herculeanus* ssp. *ligniperda/ligniperdus*: Flere forfattere, se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)
- Camponotus obsoleta* (Christ, 1791) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
(=*Formica obsoleta* Christ, 1791; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Camponotus herculeanus*: Flere forfattere (feilbestemmelse, se Czechowski et al. 2002)
- Camponotus herculeanus herculeanus*: Kulmatycki 1920
(feilbestemmelse, se Czechowski et al. 2002)
- Camponotus herculeanus* ssp. *ligniperda* var. *herculeano-ligniperda*:
Kulmatycki 1920 (partim) (unavailable name, se Czechowski et al. 2002). Se også under *C. herculeanus*.

Valide underartsnavn (Bolton et al. 2007):

- Camponotus (Camponotus) ligniperda afér* Stärcke, 1942
(Tsjekkoslovakia)
(=*Camponotus (Camponotus) ligniperda* ab. *afér* Stärcke, 1942; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Camponotus (Camponotus) ligniperda nigrescens* Gösswald, 1932
(Tyskland)
(=*Camponotus ligniperdus* var. *nigrescens* Gösswald, 1932; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Camponotus (Camponotus) ligniperda ligniperda* (Latreille, 1802)
(Europa, vår underart)

Hvilken taksonomisk status *C. ligniperdus* har hatt, har variert gjennom historien og mellom ulike forfattere. Den har vært regnet som underart, rase eller juniorsynonym av *C. herculeanus* (se f. eks. Pisarski 1961, Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007).

Det er varierende praksis på om artsepitetet skal skrives *ligniperda* (se Collingwood 1979, Seifert 2007) eller *ligniperdus* (se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007). Seifert (2007 s. 263) kommenterer valg av endelse slik:

«Bemerkung: Gemäss §§ 31.2.1. und 31.2.2. (ICZN) muss der Arname keine männliche Endung bekommen («*ligniperdus*»), da «*ligniperda*» eine Substantivform in Apposition ist».

Videre kommenterer Kutter (1977 s. 205): «Anmerkung: Der Ausdruck *ligniperda*, die Holzerstörerin, ist eine Substantivform. Die oft gebrauchte Schreibweise *ligniperdus* ist deshalb falsch.»

Vi har fulgt Seifert 2007.

Etymologi: Navnet kommer fra *lignum* (lat.) = tre og *perdo* (lat.) = ødelegger, spiser.

Foreslått norsk navn: **Varmekjær stokkmaur**

Arten er utbredt i kyst- og lavlandsstrøk nordover til Midt-Norge. Varmere og mer soleksponerte habitater foretrekkes, sammenlignet med *C. herculeanus*.

Svensk navn: Arten kalles for Jordhästmyra (Douwes 2008), men ble tidligere kalt Långbent hästmyra (Douwes 1995)

Dansk navn: Kæmpemyre (se Jensen & Skøtt 1980)

Camponotus vagus (Scopoli, 1763)

Formica vaga Scopoli, 1763 (originalkombinasjonen)

Camponotus (Camponotus) fuscoptera (Geoffroy, 1785)

(juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica fuscoptera* Geoffroy, 1785; originalkombinasjon, se Bolton et al. 2007)

Camponotus (Camponotus) kodorika Forel, 1913 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Camponotus vagus* var. *kodorika* Forel, 1913; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Camponotus (Camponotus) pubescens (Fabricius, 1775)

(juniorsynonym, se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

(=*Formica pubescens* Fabricius, 1775; originalkombinasjon, se Bolton et al. 2007)

?*Lasius pubescens*: Brischke 1888 (se Czechowski et al. 2002)
Camponotus vagusherculeanus Nadig, 1918 (nomen nudum, se Bolton et al. 2007)
Camponotus herculeanus vagus: Sensu Bischoff 1925 (se Czechowski et al. 2002)

Valide underartsnavn (se Bolton 2007):

Camponotus (Camponotus) vagus ifranensis Cagniant, 1987
(Marokko)
Camponotus (Camponotus) vagus vagus (Scopoli, 1763) (vår underart)

Etymologi: Av *vagus* (lat.) = vandrende.

Foreslått norsk navn: Sotstokkmaur

Dette er den eneste norske arten i slekten som er matt og ensfarget svart i fargen.

Arten ble ikke oppdaget i Norge før i 1998 (Kvamme & Lønnve 2008), og finnes derfor ikke i navnelista fra 1982.

Svensk navn: Sothästmyra (Douwes 2008). Tidligere kalt sotsvart hästmyra (se Douwes 1995).

Dansk navn: Ikke oppgitt

Slekten *Polyergus* Latreille, 1804

Etymologi: Av *polys* (gr.) = mange og *ergon* (gr.) = arbeid.

Polyergus rufescens (Latreille, 1798)

Formica rufescens Latreille, 1798 (originalkombinasjonen)

Polyergus rufescens: Latreille, 1804 (n. comb.) (se Czechowski et al. 2002)

Polyergus testacea (Gmelin, 1804) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica testacea* Gmelin, 1804; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Valide underartsnavn (Bolton et al. 2007):

Polyergus rufescens laeviceps W. M. Wheeler, 1915 (Nearktis: USA)

Polyergus rufescens mexicanus Forel, 1899 (Neotropisk: Mexico)

(=*Polyergus rufescens* r. *mexicanus* Forel, 1899;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Polyergus rufescens tianschanicus Kuznetsov-Ugamsky, 1927 (Turkestan)

Polyergus rufescens rufescens (Latreille, 1798) (vår underart)

Følgende taxa er tidligere beskrevet under arten:

Polyergus rufescens bicolor Wasmann, 1901 = juniorsynonym av *P. breviceps* Emery, 1901 (se Bolton et al. 2007)

Polyergus rufescens umbratus Creighton, 1950 = juniorsynonym av *P. breviceps* Emery, 1893 (se Bolton et al. 2007)

Polyergus rufescens ssp. *breviceps* var. *fusciventris* W. M. Wheeler, 1917 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Polyergus breviceps Emery, 1893

(=*Polyergus rufescens* ssp. *breviceps* Emery, 1893;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007). Arten regnes
som en valid art fra Nord-Amerika.

Polyergus rufescens ssp. *breviceps* var. *montezuma* W. M. Wheeler, 1914 (unavailable name, se Bolton et al. 2007). Se kommentar ovenfor.

Polyergus rufescens ssp. *breviceps* var. *silvestrii* Santschi, 1911 (unavailable name, se Bolton et al. 2007). Se kommentar ovenfor.

Etymologi: Navnet *rufescens* betyr rødlig, rødaktig.

Foreslått norsk navn: Amasonemaur

Arten var ikke kjent fra Norge i 1982, og er dermed ikke nevnt i navnelista fra 1982. Arten har dermed ikke noe offisielt norsk navn. Imidlertid har navnet vært uformelt brukt. Det kan derfor sies at navnet har en tradisjon eller at det har hevd. Navnet er i harmoni med det svenske og det danske navnet. Arten er oppkalt etter en kvinnelig kriger, amasone. Det foreligger i Norge bare et upublisert funn fra Skåtøy, Telemark, funnet av Reidar Mehl (pers. medd.).

Svensk navn: Amasonmyra (Douwes 2008). Ble skrevet amazonmyra i Douwes (1995).

Dansk navn: Amazonmyre (se Larsson 1943)

Slekten *Lasius* Fabricius, 1804

Etymologi: Av *lasios* (gr.) = lodden, fjonete.

Det er ikke foreslått noe felles navn for hele slekten. Artene i slekten er svært ulike i valg av habitater. Noen arter er jordlevende, mens andre er trelevende eller begge deler. De foreslåtte norske navnene er gruppert i forhold til levevis.

Underslektsinndelingen følger Seifert (2007).

Underslekten *Lasius* Fabricius, 1804

Etymologi: Som slektsnavnet.

Lasius psammophilus Seifert, 1992

Lasius alienus Förster, 1850: Auct. før 1992 (se Seifert 1992A)

Etymologi: Av *psammos* (gr.) = sand og *philos* (gr.) = venn.

Foreslått norsk navn: Sørlig sandmaur

Arten ble tidligere kalt *Lasius alienus* (Förster, 1850) (se Collingwood 1979, Kvamme 1982). Taksonomien ble revidert av Seifert (1992A) og *L. psammophilus* ble skilt ut som egen art. Arten er knyttet til sandområder som strandenger, varme elvebredder osv., og har en sørlig utbredelse hos oss. *L. alienus* er ikke kjent fra Norge og utbredelsen av *L. psammophilus* tilsvarer utbredelsen til det som ble kalt *L. alienus* (Kvamme 1982, 1999).

Svensk navn: Sandjordmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Sandjordsmyre (foreslått navn, Mogens Gissel Nielsen pers. medd.)

Lasius niger (Linnaeus, 1758)

Formica nigra Linnaeus, 1758 (originalkombinasjonen)

Lasius niger (Linnaeus, 1858): Fabricius 1804 (n. comb.) (se Seifert 1992A, Bolton et al. 2007)

Lasius nigerrima (Christ, 1791) (junior synonym, se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

(=*Formica nigerrima* Christ, 1791; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Lasius pallescens (Schenck, 1852) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
(=*Formica pallescens* Schenck, 1852;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Valide underartsnavn (Bolton et al. 2007)

Lasius (Lasius) niger pinetorum Ruzsky, 1907 (Russland)
(=*Lasius niger* var. *pinetorum* Ruzsky, 1907;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
Lasius (Lasius) niger niger (Linnaeus, 1758) (vår underart)

Følgende taxa er tidligere beskrevet under arten:

Acanthomyops (Lasius) niger ssp. *alienus* var. *flavidus* Kuznetsov-Ugamsky, 1927 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)
Acanthomyops (Lasius) niger ssp. *alienus* var. *pilicornis* Kuznetsov-Ugamsky, 1927 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)
Acanthomyops (Lasius) niger ssp. *alienus* var. *turkmenus* Kuznetsov-Ugamsky, 1927 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)
Lasius (Lasius) niger r. *alienus* var. *brunneoalienus* Kulmatycki, 1922 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)
Lasius (Lasius) niger ssp. *alienus* var. *alienoamericanus* W. M. Wheeler, 1917 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Etymologi: Av *niger* (lat.) = svart.

Foreslått norsk navn: **Sukkermaur**

Sukkermaur er trolig et vanligere folkelig navn på arten i dag enn **Svart jordmaur**, selv om det siste er det offisielle norske navnet i følge listene fra 1968 og 1982. På folkemunne blandes ofte flere mørke arter sammen. Før Seiferts (1991) revisjon ble *L. niger* og *L. platythorax* regnet som én art under navnet *L. niger*. Mulighetene for sammenblanding av flere arter er derfor stor. Likeså er faren for sammenblanding med *Formica*, underslekten *Serviformica* meget stor. Lokalt har også arter i disse og andre slekter vært kalt jordmaur. Et tidligere forslag om å kalle arten **Vanlig sukkermaur** (Kvamme 2001) trekkes tilbake for å unngå ordet vanlig, og fordi tvillingarten er mer vanlig og utbredt.

Artens utbredelse i Norge er ikke fullstendig utredet. *L. niger* vurderes som en mer sørlig og varmeelskende art enn *L. platythorax* (Kvamme 1999), og har et snevrere habitat enn *L. platythorax* (Seifert 1991, 1992A).

Svensk navn: Trädgårdsmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Sort havemyre (se Larsson 1943, Jensen & Skøtt 1980, <http://www.fugleognatur.dk>)

Lasius platythorax Seifert, 1991

Lasius (Lasius) platythorax Seifert, 1991

Lasius niger (Linnaeus, 1758): Sensu auct. før 1991

Etymologi: Av *platys* (gr.) = bred og *thorax* (gr.) = mellomkropp, bryst. Trolig er betydningen av *platys* misforstått, siden artsnavnet er knyttet til at arten har et flatere bryststykke enn sblingarten *L. niger*.

Foreslått norsk navn: **Tvillingsukkermaur**

Denne arten er en sblingart (tvillingart) til den foregående og det foreslås derfor at den kalles **Tvillingsukkermaur**. Se kommentarer under *Lasius niger*.

Svensk navn: Skogsjordmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Ikke oppgitt

Lasius brunneus (Latreille, 1798)

Formica brunnea Latreille, 1798 (originalkombinasjonen)

Lasius brunneus (Latreille, 1798): Mayr 1861 (n. comb.) (se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

Lasius alienobrunneus Forel, 1874 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Lasius niger* var. *alienobrunneus* Forel, 1874; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Lasius niger var. *alieno-brunneus* Forel, 1874 (skrivemåte, se Seifert 1992A)

Lasius niger var. *alieno-brunnea* Forel, 1874 (skrivemåte, se Czechowski et al. 2002)

Lasius nigrobrunneus (Donisthorpe, 1926) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Acanthomyrops (Dendrolasius) brunneus* var. *nigrobrunneus* Donisthorpe, 1926; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007. *Acanthomyrops* er skrivefeil for *Acanthomyops*)

(=*Acanthomyops (Dendrolasius) brunneus* var. *nigrobrunneus* Donisthorpe, 1926; skrivemåte, se Seifert 1992A)

Lasius timida (Förster, 1850) (juniorsynonym, se Seifert 1992A, Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

(=*Formica timida* Förster, 1850; originalkombinasjonen, se Seifert 1992A, Bolton et al. 2007)

Lasius brunneus var. *pallida* (Latreille, 1798): Kulmatycki (unrecognisable taxon, se Seifert 1992A, Czechowski et al. 2002)

Lasius niger brunneus: Bischoff, 1925 (se Czechowski et al. 2002)

Valide underartsnavn (se Bolton et al. 2007)

Lasius (Lasius) brunneus emarginatobrunneus Ruzsky, 1902 (Russland)

(=*Lasius brunneus* var. *emarginatobrunneus* Ruzsky, 1902; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Lasius (Lasius) brunneus brunneus (Latreille, 1798) (vår underart)

Etymologi: Artsepitetet *brunneus* (lat.) = brun, brunaktig.

Foreslått norsk navn: Brun tremaur

I navnelista fra 1982 står arten oppført som **Brun jordmaur**. Dette navnet er biologisk meningsløst, fordi arten er en tre- og vedlevende art som også er funnet i trehus. Det foreslås derfor en navneendring.

Svensk navn: Brun trämyra (Douwes 2008). I Sverige ble arten tidligere kalt träjordmyra (se Douwes 1995).

Dansk navn: Brun træmyre (foreslått navn, Mogens Gissel Nielsen pers. medd.)

Underslekten *Cautolasius* Wilson, 1955

Etymologi: Av *cautus* (lat.) = forsiktig, unnvikende og *lasios* (gr.) = lodden, fjonete.

Lasius flavus (Fabricius, 1782)

Formica flava Fabricius, 1782 (originalkombinasjonen)

Lasius flavus (Fabricius, 1782): Mayr 1861 (n. comb.) (se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

Lasius (*Cautolasius*) *flavus claripennis* W. M. Wheeler, 1917

(juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Lasius* (*Formicina*) *flavus* ssp. *claripennis* W. M. Wheeler, 1917; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Lasius apennina Menozzi, 1925 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Lasius* (*Chthonolasius*) *umbratus* var. *apennina* Menozzi, 1925; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Lasius brevicornis Emery, 1893 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Lasius fuscoides Ruzsky, 1902 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Lasius flavus* var. *fuscoides* Ruzsky, 1902; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Lasius helvus Cook, 1953 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Lasius* (*Chthonolasius*) *umbratus* st. *ibericus* Santschi, 1925; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Lasius microps W. M. Wheeler, 1917 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Lasius* (*Formicina*) *brevicornis* var. *microps* W. M. Wheeler, 1917; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Lasius morbosa (Bondroit, 1918) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formicina flava* var. *morbosa* Bondroit, 1918; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Lasius odoratus Ruzsky, 1905 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Lasius flavus* var. *odoratus* Ruzsky, 1905; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Lasius olivacea Karavaiev, 1926 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Lasius* (*Lasius*) *flavus* var. *olivacea* Karavaiev, 1926; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Lasius umbratus ibericus Santschi, 1925 (juniorsynonym sensu Seifert 1990, se Bolton et al. 2007)

Lasius umbratus ibericus var. *sancho* Santschi, 1925 (synonym sensu Seifert 1990; unavailable name, se Bolton et al. 2007). Se også under *L. umbratus*.

Lasius flavus var. *flavo-myops* Emery, 1916: Kulmatycki 1920 (se Czechowski et al. 2002)

Lasius flavus var. *myops* Forel, 1894: Kulmatycki 1920, Koehler 1951 (feilbestemmelse, se Czechowski et al. 2002)

Etymologi: Av *flavus* (lat.) = gul.

Foreslått norsk navn: Gul engmaur

I navnelista fra 1982 er arten kalt **Gul jordmaur**. Det foreslås en endring av navnet til **Gul engmaur** fordi enger i vid forstand er av de mest typiske habitatene for arten. Navneforslaget begrunnes også med at det blir en mer helhetlig navnestruktur, fordi navnene på de andre gule norske artene er foreslått å ende med engmaur.

Svensk navn: Gul tuvmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Gul engmyre (se Larsson 1943, Jensen & Skøtt 1980)

Underslekten *Chthonolasius* Ruzsky, 1912

Etymologi: Av *chthonos* (gr.) = jord og *lasios* (gr.) = lodden, fjonete.

Lasius mixtus (Nylander, 1846)

Formica mixta Nylander, 1846 (originalkombinasjonen)

Lasius mixtus (Nylander, 1846): Mayr 1861 (n. comb.) (se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

Lasius umbratus (Nylander, 1846) (sensu Wilson 1955 (partim), se Seifert 1988, 1990, Bolton et al. 2007)

Lasius umbratus r. *mixtus*: Sensu Kulmatycki 1920 (se Czechowski et al. 2002)

Følgende taxon er tidligere beskrevet under arten:

Lasius umbratus mixtus var. *mixto-umbratus*: Sensu Kulmatycki 1922 (unavailable name, se Czechowski et al. 2002)

Mange forfattere har betraktet *L. mixtus* som underart, varietet eller synonym av *L. umbratus*. Arten har også vært plassert i ulike slekter og underslekter (se Bolton et al. 2007).

Etymologi: Navnet er avledet av verbet *misceo* (lat.) = blandet.

Foreslått norsk navn: Gul fuktengmaur

Arten lever helst på enger (i vid forstand) med frisk fuktighet.

Svensk navn: Vinterjordmyra (Douwes, 2008). Tidligere kalt korthårig jordmyra (se Douwes 1995).

Dansk navn: Ikke oppgitt

Lasius umbratus (Nylander, 1846)

Formica umbrata (Nylander, 1846) (originalkombinasjonen)

Lasius affinoumbratus Donisthorpe, 1914 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Lasius umbratus* var. *affinoumbratus* Donisthorpe, 1914; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Lasius aphidicola (Walsh, 1863) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica aphidicola* Walsh, 1863; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Lasius belgarum (Bondroit, 1918) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formicina belgarum* Bondroit, 1918; originalkombinasjonen, se Seifert 1990, Bolton et al. 2007)

Lasius exactus Ruzsky, 1902 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Lasius umbratus* var. *exactus* Ruzsky, 1902; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007). Skrivemåten *exacutus* i Bolton et al. (2007) er muligens en feilskrivning. Seifert (1990) bruker til dels samme skrivemåte, men lister taxonet under *incertae sedis*.

Lasius hirtiscapus Stärcke, 1937 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Lasius umbratus* var. *hirtiscapus* Stärcke, 1937; originalkombinasjonen, se Seifert 1990, Bolton et al. 2007)

Lasius nyaradi (Röszler, 1943) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Chthonolasius affinis* var. *nyaradi* Röszler, 1943; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007). Seifert (1990) lister taxonet under *incertae sedis*.

Lasius osakana Santschi, 1941 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
(=*Lasius (Chthonolasius) silvestrii* var. *osakana* Santschi, 1941; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Lasius silvestrii W. M. Wheeler, 1928 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
(=*Lasius (Chthonolasius) silvestrii* W. M. Wheeler, 1928; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Lasius umbratus epinotalis Buren, 1944 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
(=*Lasius (Chthonolasius) umbratus* ssp. *epinotis* Buren, 1944; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Lasius umbratus umbratus: Flere forfattere (se Czechowski et al. 2002)

Følgende taxa er tidligere beskrevet under arten:

Lasius (Lasius) umbratus st. *ibericus* var. *sancho* Santschi, 1925
(unavailable name, se Bolton et al. 2007). Først opp som synonym til *L. flavus* av Seifert (1990).

Lasius (Lasius) umbratus ssp. *affinis* f. *interm. umbratoaffinis* Ruzsky, 1895 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Lasius (Lasius) affinis (Schenck, 1852)
(=*Formica affinis* Schenck, 1852; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007). Arten regnes som en valid art.

Lasius (Lasius) umbratus ssp. *distinguendus* var. *cereomicans* Stärcke, 1937 (unavailable name, se Bolton et al. 2007).
I Seifert (1990) er taxonet ført opp under *L. distinguendus* med følgende kommentar: «synonym with *distinguendus* very probable from description».

Etymologi: Av *umbra* (lat.) = skygge og adjektivsuffikset *-atus* = formet, lik. Med *umbratus* menes en som lever i skyggen.

Foreslått norsk navn: Gul skogengmaur

Svensk navn: Ängsjordmyra (Douwes, 2008). Tidligere svensk navn var hårig jordmyra (se Douwes 1995).

Dansk navn: Gul jordmyre (foreslått navn, Mogens Gissel Nielsen pers. medd.)

Lasius meridionalis (Bondroit, 1920)

Formicina (*Chthonolasius*) *meridionalis* Bondroit, 1920
(originalkombinasjonen)

Formica meridionalis Bondroit, 1919 (originalkombinasjonen sensu
Collingwood 1979)

Lasius (*Chthonolasius*) *meridionalis* (Bondroit, 1920): Emery 1922
(n. comb.) (se Czechowski et al. 2002)

Lasius rabaudi (Bondroit, 1917) (seniorsynonym sensu Wilson 1955,
Collingwood 1963, Bernard 1967; se Seifert 1988, 1990,
Bolton et al. 2007)

Lasius rabaudi (Bondroit, 1917) (seniorsynonym sensu Arnol'di &
Dlussky 1978 (partim), Kutter 1977 (partim); se Seifert
1988, 1990)

Lasius umbratus (Nylander, 1846) (juniorsynonym, sensu Bourne
1973 (partim); se Seifert 1988, 1990, Bolton et al. 2007)

Lasius umbratus: Pisarski 1953 (delvis feilbestemmelser, se
Czechowski et al. 2002)

I de fleste standardarbeidene (Czechowski et al. 2002, Seifert
2007, Bolton et al. 2007 o. a.) oppgis beskrivelsesåret til å være
1920, mens Collingwood (1979) og Seifert (1988, 1990) oppgir
beskrivelsesåret til å være 1919.

Det har vært mange ulike oppfatninger av tidligere synonymiseringer
og tolkninger av *L. meridionalis*. Pisarski (1975) skiller ut *L. rabaudi*
som en egen art fra *L. meridionalis*. Kutter (1977) og Collingwood
(1979) fulgte dette (se også Seifert 1988, Bolton et al. 2007). I dag
betraktes *L. rabaudi* (Bondroit, 1917) som en valid og utbredt art og
ikke som et seniorsynonym for *L. meridionalis* eller *L. nitidigaster* (se
Seifert 1988, 1990, 1996, Czechowski et al. 2002, Bolton et al.
2007). Vi følger Seifert (2007 s. 361) som nyeste standardarbeid.

Etymologi: Betyr sydlig; av *meridies* (lat.) = middag, sør og
adjektivsuffikset *-alis* (lat.) = tilhørende.

Foreslått norsk navn: Gul sandengmaur

Svensk navn: Kustjordmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Ikke oppgitt

Underslekten *Austrolasius* Faber, 1967

Etymologi: Av *australis* (lat.) = sydlig og *lasios* (gr.) = lodden, fjonete.

Lasius carniolicus Mayr, 1861

Lasius carniolicus Mayr, 1861 (originalkombinasjonen)

Lasius (Chthonolasius) carniolicus Mayr, 1861: Ruzsky 1914 (n. comb.) (se Bolton et al. 2007)

Lasius (Austrolasius) carniolicus Mayr, 1861: Faber 1967 (n. comb.) (se Bolton et al. 2007)

Lasius kuznetsovi Karavaiev, 1929 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Lasius (Chthonolasius) carniolicus* var. *kuznetsovi* Karavaiev, 1929; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Collingwood (1979) skriver auctor og år i parentes, men dette må bero på en skrivefeil. Arten ble opprinnelig beskrevet tilhørende slekten *Lasius* (se Bolton et al. 2007).

Etymologi: Avledet av provinsnavnet Carniolia i Vest-Slovenia, i dag kjent som Krain eller Krjanska.

Foreslått norsk navn: Gul kalkengmaur

Det foreligger kun ett norsk funn, gjort i 1977 i et kalkområde i Helle, Bamble kommune (Kvamme 1999). Arten er knyttet til kalkområder.

Svensk navn: Citronjordmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Ikke oppgitt

Underslekten *Dendrolasius* Ruzsky, 1912

Etymologi: Av *dendron* (gr.) = tre og *lasios* (gr.) = lodden, fjonete.

Lasius fuliginosus (Latreille, 1798)

Formica fuliginosa Latreille, 1798 (originalkombinasjonen)

Lasius fuliginosus (Latreille, 1798): Mayr 1861 (n. comb.) (se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

Lasius (Dendrolasius) fuliginosus (Latreille, 1798): Ruzsky 1912 (n. comb.) (se Bolton et al. 2007)

Figur 4: Den sorte, blanke mauren *Lasius fuliginosus* (Latreille, 1798) lever i treverk og har citruslukt.

Blanksvart tremaur er et navn som passer på arten.

Foto: Karsten Sund

Etymologi: Av *fuligo* (lat.) = sot og adjektivsuffikset *-osus* = full av, rik på. Ofte oversatt med mørkebrun, men sotfarget eller sotet er en mer korrekt oversetting.

Foreslått norsk navn: **Blanksvart tremaur**

Arten er nevnt i navnelista fra 1982 som **Svart tremaur**. Det foreslås her at det norske navnet endres til **Blanksvart tremaur**, fordi det finnes andre svarte arter som kan leve i trevirke, for eksempel *Lasius platythorax*, *Serviformica* spp. og *Camponotus vagus*. Disse artene er imidlertid mindre blanke. **Blanksvart tremaur** er også i overensstemmelse med det svenske navnet.

Svensk navn: Blanksvart trämyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Orangemyra (se Larsson 1943, Jensen & Skøtt 1980)

Slekten *Formica* Linnaeus, 1758

Etymologi: Navnet *Formica* (lat.) betyr maur (se italiensk *formice* og spansk *hormigas*) og er avledet av verbet *formico* (lat.) = krype, klø og *formicatio* = kløe.

Foreslått norsk navn: **Skogmaur**

Det finnes ikke noe norsk navn for hele slekten. Det foreslås derfor at hele slekten kalles **Skogmaur**, fordi de aller fleste artene er i skog eller i skogtilknyttede habitater. Skogmaur har flere lokale navn, som for eksempel tuemauro, rødmauro og pissemauro. Formene skogmauro og skogsmauro har vært brukt om hverandre.

Underslekten *Serviformica* Forel, 1913

Etymologi: Av *servus* (lat.) = slave, tjener og *formica* (lat.) = maur.

Norsk navn: **Sauemauro**

Sauemauro har vært brukt som navn for *Formica fusca*-gruppen (Norske dyrenavn 1982). I lista fra 1968 er navnet bare brukt om *Formica fusca*. Underslekten bør hete sauemauro, og alle artene i underslekten bør ha navn som ender på –sauemauro.

Svensk navn: Slavmyror

Dansk navn: Ikke oppgitt

I navnelisten (1982) brukes navnet sauemaur om *Formica fusca*-gruppen, men navnet bør brukes om hele underslekten. Artsspesifikke navn er ikke oppgitt. Navnet spiller på at arter av underslekten *Serviformica* kan holdes som «sauer» i betydningen slaver både av *Formica sanguinea* og *Polyergus rufescens*. Navnet sauemaur har en tradisjon i Norge, og er også brukt i dialektale navn. Spesifikke navn på artene i underslekten bør derfor ende på sauemaur, siden dette er et etablert navn.

Artene i underslekten *Serviformica* har en komplisert taksonomi som til dels er uavklart. Nomenklaturen har en vanskelig historie, også med til dels uavklarte spørsmål. Lista med navn, synonymer, underarter osv. må derfor sees på som et foreløpig forslag.

Formica fusca Linnaeus, 1758

Formica fusca Linnaeus, 1758 (originalkombinasjonen)

Formica barbata Razoumowsky, 1789 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Formica flavipes Geoffroy, 1785 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Formica fusca marcida W. M. Wheeler, 1913 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica fusca* var. *marcida* W. M. Wheeler, 1913; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica libera Scopoli, 1763 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Formica pallipes Kuznetsov-Ugamsky, 1926 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica fusca* var. *pallipes* Kuznetsov-Ugamsky, 1926; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica rufipes Stitz, 1930 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica fusca* var. *rufipes* Stitz, 1930; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica tristis Christ, 1791 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Formica gagates Latreille, 1798: Sensu flere forfattere (partim) (feilbestemmelser, se Czechowski et al. 2002)

Formica lemani: Sensu flere forfattere (feilbestemmelser, se Czechowski et al. 2002)

?*Lasius gagates*: Brischke 1888 (feilbestemmelse, se Czechowski et al. 2002)

«?*Lasius glebaria* Nylander»: Brischke 1888 (feilbestemmelse, se Czechowski et al. 2002)

«? *Lasius fusca* Förster»: Brischke 1888 (se Czechowski et al. 2002)
«? *Lasius nigra* Latreille»: Brischke 1888 (feilbestemmelse, se Czechowski et al. 2002)

Valide underartsnavn (se Bolton et al. 2007):

Formica fusca alpicola Gredler, 1858 (Østerrike)
(=*Formica fusca* var. *alpicola* Gredler, 1858;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
Formica fusca fuscolemanni Samsinak, 1951 (Tsjekkoslovakia)
(=*Formica fusca* form. *fuscolemanni* Samsinak, 1951;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
Formica fusca hyrcana Arnol'di, 1968 (Russland)
(=*Formica (Serviformica) fusca* ssp. *hyrcana* Arnol'di, 1968;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
Formica fusca maura Santschi, 1929 (Marokko)
(=*Formica glebaria* var. *maura* Santschi, 1929;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
Formica fusca tombeuri Bondroit, 1917 (Portugal)
Formica fusca fusca Linnaeus, 1758 (Europa, Nearktis) (vår
underart)

Følgende taxa er tidligere beskrevet under arten:

Formica fusca algida W. M. Wheeler, 1915 = juniorsynonym av *F. neorufibarbis* Emery, 1893 (se Bolton et al. 2007)
Formica fusca blanda W. M. Wheeler, 1913 = juniorsynonym av *F. argentea* W. M. Wheeler, 1913 (se Bolton et al. 2007)
Formica fusca borealis Vashkevich, 1924 = juniorsynonym av *F. lemani* Bondroit, 1917 (se Bolton et al. 2007)
Formica fusca fairchildi W. M. Wheeler, 1927 = juniorsynonym av *F. glacialis* W. M. Wheeler, 1908 (se Bolton et al. 2007)
Formica fusca orientalis Ruzsky, 1915 = juniorsynonym av *F. candida candida* F. Smith, 1878 (se Bolton et al. 2007)
Formica pallidefulva fuscata Emery, 1893 = juniorsynonym av *F. nitidiventris* Emery, 1893 (se Bolton et al. 2007)
Formica fusca r. *gagates* var. *cinereofuscoides* Forel, 1892
(unavailable name, se Bolton et al. 2007)
Formica fusca r. *lemanii* var. *sulci* Samsinak, 1951 (unavailable name, se Bolton et al. 2007). Se også under *F. lemani*.
Formica fusca ssp. *gagates* var. *filchneri* Forel, 1907 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

- Formica fusca* ssp. *gagates* var. *muralewiczii* Ruzsky, 1905
(unavailable name, se Bolton et al. 2007)
- Formica fusca* ssp. *gagates* var. *transcaucasico-gagates* Ruzsky, 1905
(unavailable name, se Bolton et al. 2007)
- Formica fusca* ssp. *orientalis* var. *piceo-orientalis* Ruzsky, 1915
(unavailable name, se Bolton et al. 2007)
- Formica fusca* ssp. *picea* var. *piceogagates* Ruzsky, 1915
(unavailable name, se Bolton et al. 2007)
- Formica fusca* ssp. *picea* var. *yatsuensis* Teranishi, 1940 (unavailable name, se Bolton et al. 2007). Listes også under *F. picea*.
- Formica fusca* ssp. *pruinosa* var. *lutescens* W. M. Wheeler, 1917
(unavailable name, se Bolton et al. 2007)
- Formica fusca* ssp. *pyrenaea* var. *lusitanica* Schmitz, 1950
(unavailable name, se Bolton et al. 2007)
- Formica fusca* ssp. *rufibarbis* var. *cinereoides* Forel, 1874
(unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Etymologi: Av *fuscus* (lat.) = mørk. Dette var den første av artene i underslekten som ble beskrevet og navnet betyr «mørk maur».

Foreslått norsk navn: **Varmekjær sauemaur**

I Norske dyrenavn (1968) er arten omtalt med det norske navnet **Sauemaur**. Dette er endret i Norske dyrenavn (1982) til at *Formica fusca*-gruppen er kalt **Sauemaur**. Navnet utgår dermed som gyldig artsnavn.

Svensk navn: Svart slavmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Sort slavemyre (se Larsson 1943, Jensen & Skøtt 1980)

Formica lemani Bondroit, 1917

Formica lemani Bondroit, 1917 (originalkombinasjonen)

Formica fusca borealis Vashkevich, 1924 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica fusca* ssp. *borealis* Vashkevich, 1924; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica gagates: Nowicki 1864, Wierzejski 1873 (partim)
(feilbestemmelse, se Czechowski et al. 2002)

Formica fusca: Flere forfattere (partim) (feilbestemmelser, se Czechowski et al. 2002)

Formica fusca var. *lemanii*: Stawarski 1966 (unavailable name, se Czechowski et al. 2002)

Følgende taxon er tidligere beskrevet under arten:

Formica fusca r. *lemanii* var. *sulci* Samsinak, 1951 (unavailable name, se Bolton et al. 2007). Se også under *F. fusca*.

Etymologi: Bondroit (1917) spesifiserer ikke i originalbeskrivelsen hvem arten er dedisert til, men skriver (oversatt): «*Dedisert til forsvareren av Liège*». Forsvareren av Liège var general Gérard Mathieu Joseph Georges Leman (1851-1920). Han forsvarte Liège da tyskerne angrep i 1914, men ble tatt til fange og først løslatt ved våpenhvilen i 1918.

Foreslått norsk navn: Vanlig sauemaur

Arten er utbredt i hele Norge og er en av våre vanligste arter. På tross av prinsippene for navnetsetting foreslås det å bruke *vanlig* i navnet.

Svensk navn: Nordslavmyra (Douwes 2008). Tidligere kalt norrlandsmyra (se Douwes 1995).

Dansk navn: Ikke oppgitt

Formica picea Nylander, 1846

Formica picea Nylander, 1846 (originalkombinasjonen)

Formica fusca ssp. *picea* var. *piceogagates* Ruzsky, 1915
(unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Formica transcaucasica Nasonov, 1889: Auct. (feiltolking, se notat under)

Følgende taxa er tidligere beskrevet under arten:

Formica picea Emery, 1895 = juniorsynonym av *Formica lasioides* Emery, 1893 (se Bolton et al. 2007)

Formica fusca ssp. *picea* var. *yatsuensis* Teranishi, 1940 (unavailable name, se Bolton et al. 2007). Listes også under *F. fusca*.

Det har vært stor uenighet om nomenklatur og taksonomi for arten. Czechowski et al. (2002) bruker navnet *F. candida* F. Smith, 1878, og har følgende diskusjon (side 81-82):

«The taxonomic situation of this species is complicated and, in our opinion, it has not been satisfactorily resolved. The name *Formica picea* Nylander, 1846 is preoccupied (a junior primary homonym *Formica picea* Leach, 1825, = *Camponotus piceus*), and for this species the replacement name, *Formica transcaucasica* Nasonov, 1889 (a juniorsynonym of *F. picea* Nylander) was proposed.

The latter has been used until Bolton's (1995) Catalogue was published. Then Dlussky (1967), with no comments, synonymised *F. picea* Nylander with *F. candida* F. Smith, 1878 (the latter has priority before *F. transcaucasica* Nasonov, 1889), and Bolton (1995) proposed to consider *F. candida* as the first available replacement name for *F. picea* Nylander. However, neither Dlussky nor Bolton has seen the type of *F. candida* F. Smith and the proposed synonymy is only provisional. It cannot be ruled out that *F. candida* is, in fact, a seniorsynonym of another species (e. g. *F. kozlovsky* Dlussky) or even that it is a separate good species, different from *F. picea* Nylander.»

Seifert (2004, 2007) bruker navnet *Formica picea* Nylander, 1846, og regner *F. candida* F. Smith, 1878 som en egen valid art. Seifert (2007 s. 298) har følgende kommentar om *F. picea*:

»**Verbreitung:** Europa (ausser Iberien und Apenninen) und Westsibirisches Tiefland bis 90° E, Kaukasus. Wird in Sibirien östlich des Jenissei, im Hochland und den Gebirgen Zentralasiens durch die Schwesternart *Formica candida* Smith 1878 ersetzt. In Fennoskandien bis 68° N, in den Alpen bis wenigstens 2100 mNN (wenig untersucht, potentiell bis 2700 mNN).»

På grunnlag av Seiferts (2004) arbeid hvor det begrunnes at *F. picea* og *F. candida* er to arter, benyttet derfor navnet *F. picea* Nylander, 1846. Bolton et al. (2007) har rettet dette i samsvar med Seifert.

I Skandinavia i nyere tid har navnet *F. transcaucasica* Nasonov, 1889, vært brukt om *F. picea* (se i. e. Collingwood 1979, Kvamme 1982, Douwes 1995). I Danmarks Fauna (Larsson 1943) brukes navnet *F. candida* Smith, 1878, men dette er *F. transcaucasica/picea* (Mogens Gissel Nielsen pers. medd.).

Formica transcaucasica Nasonov, 1889 = juniorsynonym av *F. candida candida* F. Smith, 1878 (se Bolton et al. 2007)

Det er varierende praksis for skrivemåten av artsepitetet. Czechowski et al. (2002) bruker skrivemåten *transcaucasica*, mens Kutter (1977), Collingwood (1979), Kvamme 1982, Douwes (1995), Bolton (1995) og Bolton et al. (2007) skriver *transkaucasica*.

Etymologi: Av *pix* (lat.) = tjære, bek, kvæ og adjektivsuffikset *-eus* (lat.) = av materiale eller farge som foran. Navnet *piceus* kan da oversettes med beksvart, brunsvart.

Foreslått norsk navn: **Myrsauemaur**

Arten er bare funnet på myrområder hos oss.

Svensk navn: Vitmossmyra (Douwes 2008). I Douwes (1995) ble navnet skrevet Vitmossemyra.

Dansk navn: Mosemyre (se Larsson 1943, Jensen & Skøtt 1980)

Formica gagatoides Ruzsky, 1904

Formica fusca var. *gagatoides* Ruzsky, 1904 (originalkombinasjonen)

Arten har vært mistolket som både art og varietet av *F. picea* Nylander, 1846 og andre *Serviformica*-arter. Holgersen (1943) gjorde en rebeskrivelse og løftet *F. gagatoides* til art. Bernard (1968) underkjente dette og regnet *F. gagatoides* som juniorsynonym av *F. picea* Nylander, 1846. Kutter (1977) og Collingwood (1979) gjenopprettet den som art og dette har vært fulgt av f. eks. Kvamme (1982), Douwes (1995), Bolton (1995) og Bolton et al. (2007). *F. gagatoides* har vært feilbestemt og blandet sammen med blant annet *F. fusca* og *F. lemani* (se Holgersen 1942, 1943). Funnopplysninger fra før Holgersens arbeider kan derfor ikke brukes uten at referansemateriale er revidert.

Etymologi: Opprinnelig beskrevet som en varietet og gitt et navn som spiller på likheten til *F. gagates* Latreille, 1798. Denne er en mer sydlig art i underslekten og er ikke funnet i Skandinavia. Navnet *gagatoides* er avledet av *gagates* (gr.) = kullsvart og *-eides*, *-oides* (gr.) = lik, lignende.

Foreslått norsk navn: **Fjellsauemaur**

Dette er den arten i vår fauna med den mest nordlige orienteringen i utbredelsen. Den er ikke funnet sør for 60. breddegrad i Norge, ifølge Collingwood (1979). Arten er imidlertid funnet i fjellhabitater i Sør-Norge, og finnes lengre sør (se Holgersen 1942, 1943, Kvamme 1982). *F. gagatoides* foreslås å hete **Fjellsauemaur**, selv om *F. lemani* er utbredt og like vanlig i mange fjellområder og videre nordover. Det tidligere navneforslaget **Nordlig sauemaur** (Kvamme 2001) trekkes tilbake.

Svensk navn: Fjällmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Ikke oppgitt

Formica cinerea Mayr, 1853

Formica cinerea Mayr, 1853 (originalkombinasjonen)

Formica balcanina Petrov & Collingwood, 1993 (juniorsynonym, se Seifert 2002, Bolton et al. 2007)

Formica brevisetosa Karavaiev, 1927 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica (Serviformica) cinerea* var. *brevisetosa* Karavaiev, 1927; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica cinerea armenica Ruzsky, 1905 (juniorsynonym, se Seifert 2002, Bolton et al. 2007)

(=*Formica cinerea* var. *armenica* Ruzsky, 1905; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica cinerea iberica Finzi, 1928 (juniorsynonym, se Seifert 2002, Bolton et al. 2007)

(=*Formica cinerea* var. *iberica* Finzi, 1928; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica cinerea italica Finzi, 1928 (juniorsynonym, se Seifert 2002, Bolton et al. 2007)

(=*Formica cinerea* var. *italica* Finzi, 1928; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica cinerea novaki Kratochvil, 1941 (juniorsynonym, se Seifert 2002, Bolton et al. 2007)

(=*Formica cinerea* var. *novaki* Kratochvil, 1941; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica imitans Ruzsky, 1902 (juniorsynonym, se Seifert 2002, Bolton et al. 2007)

(=*Formica cinerea* var. *imitans* Ruzsky, 1902; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica lefrancoisi Bondroit, 1918 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Formica ochracea Karavaiev, 1937 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica (Serviformica) cinerea* var. *ochracea* Karavaiev, 1937; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica sabulosa Karavaiev, 1931 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica (Serviformica) cinerea* var. *sabulosa* Karavaiev, 1931; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica subrufoides Forel, 1913 (juniorsynonym, se Seifert 2002, Bolton et al. 2007)

(=*Formica cinerea* var. *subrufoides* Forel, 1913; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica cinerea var. *fusco-cinerea* Forel, 1874: Sensu Kulmatycki 1920 (feilbestemmelse, se Czechowski et al. 2002, Seifert 2002). Seifert bruker skrivemåten *fuscocinerea*.

Formica cinerea var. *cinereo-fusca* Kulmatycki 1920, 1922 (nomen nudum, tilskrevet Forel, 1874, nec Karavaiev, 1929, se Czechowski et al. 2002)

Formica cinerea var. *cinereo-glebaria* Kulmatycki, 1922 (nomen nudum; materialet er referert til som *F. cinerea* av Dlussky & Pisarski 1971, se Seifert 2002, Czechowski et al. 2002). Seifert bruker skrivemåten *cinereoglebaria*.

Formica cinerea var. *cinereo-rufibarbis* Forel, 1874: Flere forfattere (feilbestemmelser, se Czechowski et al. 2002)

Valide underartsnavn (se Bolton et al. 2007):

Formica cinerea cinereoimitans Ruzsky, 1905 (Russland)
(=*Formica cinerea* var. *cinereoimitans* Ruzsky, 1905; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica cinerea cinerea Mayr, 1853 (Europa) (vår underart)

Følgende taxon er tidligere beskrevet under arten:

Formica cinerea neocinerea W. M. Wheeler, 1913 = juniorsynonym av *F. montana* W. M. Wheeler, 1910 (se Bolton et al. 2007).

Etymologi: Av *cinereus* (lat.) = askefarget, askegrå.

Foreslått norsk navn: Håret sauemaur

Den mest hårete av underslektens arter.

Svensk navn: Gråmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Grå klitmyre (se Jensen & Skøtt 1980)

Formica cunicularia Latreille, 1798

Formica cunicularia Latreille, 1798 (originalkombinasjonen)

Formica caucasica W. M. Wheeler, 1913 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica rufibarbis* var. *caucasica* W. M. Wheeler, 1913; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

- Formica cunicularia fuscooides* Dlussky, 1967 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Formica (Serviformica) cunicularia* ssp. *fuscooides* Dlussky, 1967; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Formica fuscorufibarbis* Forel, 1874 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Formica fusca* var. *fuscorufibarbis* Forel, 1874; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Formica glauca* Ruzsky, 1896 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Formica rufibarbis* var. *glauca* Ruzsky, 1896; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Formica glebaria* Nylander, 1846 (synonymi Bernard 1967, se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)
- Formica fusca-glebaria*: Scholz 1926, nec Nylander 1846 (se Czechowski et al. 2002)
- Formica katuniensis* Ruzsky, 1915 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Formica (Serviformica) rufibarbis* var. *katuniensis* Ruzsky, 1915; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Formica montana* Kuznetsov-Ugamsky, 1923 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Formica rufibarbis* natio *montana* Kuznetsov-Ugamsky, 1923; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Formica montaniformis* Kuznetsov-Ugamsky, 1929 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Formica rufibarbis* var. *montaniformis* Kuznetsov-Ugamsky, 1929; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Formica montivaga* Santschi, 1928 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Formica (Serviformica) rufibarbis* st. *montivaga* Santschi, 1928; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Formica rubescens* Forel, 1904 (juniorsynonym, se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)
 (= *Formica fusca* var. *rubescens* Forel, 1904; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Formica rufibarbis glabridorsis* Santschi, 1925 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Formica (Serviformica) rufibarbis* var. *glabridorsis* Santschi, 1925; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007). Listes også under *F. rufibarbis*.

Formica rufibarbis volgensis Ruzsky, 1914 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica rufibarbis* ssp. *volgensis* Ruzsky, 1914; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007). Listes også under *F. rufibarbis*.

Formica fusca var. *fusco-rufibarbis* Forel, 1874 (synonym sensu Dlussky 1967, se Czechowski et al. 2002)

Formica fusca glebaria var. *fusco-rufibarbis*: Kulmatycki 1920, 1922 (unavailable name, se Czechowski et al. 2002)

Formica rufibarbis var. *fusco-rufibarbis*: Sensu Stawarski 1966 (se Czechowski et al. 2002)

Formica fusca glebaria var. *rubescens*: Flere forfattere (unavailable name, se Czechowski et al. 2002)

Seifert (1997) beskrev arten *Formica lusatica* som en siblingart til *F. cunicularia* og *F. rufibarbis*. *F. lusatica* er publisert fra Finland, hvor den tidligere var bestemt som *F. cunicularia* og/eller *F. rufibarbis* (Czechowski & Radchenko 2006).

Etymologi: Av *cuniculus* (lat.) = underjordisk gang.

Foreslått norsk navn: Brunlig sauemaur

Artens farge varierer fra brunlig til nesten svart. Navnet er foreslått for å være i harmoni med de svenske og danske navnene.

Det er bare gjort ett funn i Norge, fra 2008 (Kvamme & Collingwood 2009).

Svensk navn: Brun slavmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Brun slavemyre (foreslått navn, Mogens Gissel Nielsen pers. medd.)

Formica rufibarbis Fabricius, 1793

Formica rufibarbis Fabricius, 1793 (originalkombinasjonen)

Formica cinereorufibarbis Forel, 1874 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica fusca* var. *cinereorufibarbis* Forel, 1874; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica defensor F. Smith, 1878 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Formica fraterna F. Smith, 1878 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Formica nicaeensis Leach, 1825 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
Formica piligera Lomnicki, 1925 (juniorsynonym, se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)
(=*Formica rufibarbis* var. *piligera* Lomnicki, 1925; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
Formica stenoptera Förster, 1850 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
Formica fusca rufibarbis: Sensu Nowotny 1931 (se Czechowski et al. 2002)

Valide underartsnavn (se Bolton et al. 2007):

Formica rufibarbis clarorufibarbis W. M. Wheeler & Mann, 1916 (Russland)
(=*Formica rufibarbis* var. *clarorufibarbis* W. M. Wheeler & Mann, 1916; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
Formica rufibarbis kashmirica Stärcke, 1935 (Kina, men for typelokaliteten er det ført opp «China; Kashmir?») (=*Formica (Serviformica) rufibarbis* var. *kashmirica* Stärcke, 1935; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
Formica rufibarbis subpilosorufibarbis Ruzsky, 1905 (Russland) (=*Formica rufibarbis* var. *subpilosorufibarbis* Ruzsky, 1905; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
Formica rufibarbis rufibarbis Fabricius, 1793 (Europa, Kina) (vår underart)

Følgende taxa er tidligere beskrevet under arten:

Formica rufibarbis volgensis Ruzsky, 1914 = juniorsynonym av *Formica cunicularia* Latreille, 1798 (se Bolton et al. 2007). Listes også under *F. cunicularia*.
Formica rufibarbis glabridorsis Santschi, 1925 = juniorsynonym av *Formica cunicularia* Latreille, 1798 (se Bolton et al. 2007). Listes også under *F. cunicularia*.
Formica rufibarbis st. *montivaga* var. *transversa* Santschi, 1928 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)
Formica rufibarbis st. *subpilosa* var. *fallax* Santschi, 1928 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)
Formica rufibarbis ssp. *clara* var. *subpilosoclara* Ruzsky, 1905 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)
Formica rufibarbis ssp. *montana* var. *clara* Kuznetsov-Ugamsky, 1926 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)
Formica rufibarbis ssp. *montana* var. *minor* Kuznetsov-Ugamsky, 1926 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Formica rufibarbis ssp. *subpilosa* var. *clara* Kuznetsov-Ugamsky, 1926 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Formica rufibarbis ssp. *subpilosa* var. *clarior* Ruzsky, 1915 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Etymologi: Av *rufus* (lat.) = rød og *barba* (lat.) = skjegg.

Foreslått norsk navn: Rødlig sauemaur

F. rufibarbis har både rødlige og mørkere (mot svarte) partier. Inntrykket av arten er rødlig, men ikke så rød som for eksempel *F. sanguinea*.

Svensk navn: Röd slavmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Rød slavemyre (se Larsson 1943, Jensen & Skøtt 1980)

Underslekt: *Incertae sedis*

Formica uralensis Ruzsky, 1895

Formica pratensis superba W. M. Wheeler, 1933 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica pratensis* var. *superba* W. M. Wheeler, 1933; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Det er diskusjon om hvilken underslekt arten tilhører. Hverken Collingwood (1979) eller Seifert (2007) plasserer *F. uralensis* i noen spesiell underslekt. Videre skriver Seifert (l. c. s. 306) at arten ikke tilhører *Serviformica*, og baserer seg på genetiske og morfo-etologiske resultater (se Rosengren et al. 1980). *F. uralensis* antas å utgjøre en egen selvstendig grein. Vi velger derfor å sette arten opp som **incertae sedis**.

Etymologi: Det latinske navnet er avledet av Ural (-fjellene) og adjektivsuffikset *-ensis* (lat.) som betegner herkomst.

Foreslått norsk navn: Svarthodet skogmaur

Dette er den eneste av våre tuebyggende skogmaurarter som har helt sort hode.

Svensk navn: Uralmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Uralmyre (se <http://www.fugleognatur.dk>)

Figur 5: Arten *Formica uralensis* Ruzsky, 1895, er den eneste av våre tuebyggende arter som har helt sort hode. Den er derfor foreslått å hete **Svarthodet skogmaur**.
Foto: Karsten Sund

Underslekten *Formica* Linnaeus, 1758

Etymologi: Se slektsnavnet *Formica*.

Foreslått norsk navn: Skogmaur

Navnet er hevdvunnet og i daglig bruk. Derfor foreslås det at underslekten, i likhet med slekten *Formica* kalles Skogmaur. Navn på artene i underslekten bør ende på dette. Navnet har vært brukt om *Formica rufa*-gruppen (Norske dyrenavn 1968, 1982). Underslekten *Formica* ble revidert av Betrem (1960, 1965) og Yarrow (1955), og artsinndelingen ble endret.

I Sverige kalles underslekten for Stackmyror. Alle våre arter i underslekten bygger tuer, men det gjør også artene i underslektene *Raptiformica* og *Coptoformica*.

Svensk navn: Stackmyror (Douwes 2008)

Dansk navn: Ikke oppgitt

Formica pratensis Retzius, 1783

Formica pratensis Retzius, 1783 (originalkombinasjonen)

Formica ciliata Ruzsky, 1926 (juniorsynonym, se Seifert 1992B, Bolton et al. 2007)

(=*Formica pratensis* var. *ciliata* Ruzsky, 1926; originalkombinasjonen, se Seifert 1992B, Bolton et al. 2007)

Formica rufa ssp. *pratensis* var. *ciliata* Ruzsky, 1915 (unavailable name, se Seifert 1992B: Junior primary homonym av *F. ciliata* Mayr, 1886)

Formica congerens: Sensu Wierzejski 1873, Brischke 1888 (feilbestemmelser, se Czechowski et al. 2002)

Formica cordieri Bondroit, 1917 (valid art sensu Betrem 1960, juniorsynonym av *nigricans* sensu Betrem 1962; se Seifert 1992B)

(=*Formica pratensis* var. *cordieri* Bondroit, 1917; originalkombinasjonen, se Seifert 1992B, Bolton et al. 2007)

Formica grouvellei Bondroit, 1918 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica rufa* var. *grouvelli* Bondroit, 1918; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica minor ssp. *pratensoides* Gösswald, 1951 (juniorsynonym av *nigricans* sensu Yarrow 1955, juniorsynonym av *pratensis* sensu Dlussky 1967, se Seifert 1992B, Bolton et al. 2007)

Formica nigricans Bondroit, 1912 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007) (= *Formica pratensis* var. *nigricans* Bondroit, 1912; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica pratensis var. *nigricans* Bondroit, 1912 (første «available» bruk av navnet for *Formica rufa* ssp. *pratensis* var. *nigricans* Emery, 1909) (unavailable name, se Czechowski et al. 2002)

Formica nigricans Emery, 1909 (se Collingwood 1979, Seifert 1992B, 2007)

Formica rufa pratensis: Flere forfattere (se Czechowski et al. 2002)

Formica rufa var. *nigrescens*: Sensu Kulmatycki 1920 (se Czechowski et al. 2002)

Formica rufa pratensis var. *nigricans*: Sensu Kulmatycki 1920 (unavailable name, se Czechowski et al. 2002)

Valide underartsnavn (se Bolton et al. 2007):

Formica pratensis nuda Ruzsky, 1926 (Russland)

Formica pratensis staercke Betrem, 1960 (Nederland) (= *Formica nigricans* var. *staercke* Betrem, 1960; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica pratensis pratensis Retzius, 1783 (Palearktis) (vår underart)

Følgende taxa er tidligere beskrevet under arten:

Formica pratensis superba W. M. Wheeler, 1933 = juniorsynonym av *Formica uralensis* Ruzsky, 1895 (se Bolton et al. 2007)

Formica pratensis unicolor Ruzsky, 1926 = juniorsynonym av *Formica lugubris* Zetterstedt, 1838 (se Bolton et al. 2007)

Formica rufa r. *pratensis* var. *rufoides* Forel, 1874 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Formica rufa ssp. *pratensis* var. *foreli* Krausse, 1926 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Formica rufa ssp. *pratensis* var. *incisa* Krausse, 1922 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Formica rufa ssp. *pratensis* var. *major* Gösswald, 1941 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Formica rufa ssp. *pratensis* var. *santschii* Krausse, 1926 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

F. pratensis og *F. nigricans* ble tidligere betraktet som to arter i Norge (Collingwood 1979, Kvamme 1982). Seifert (1992B) viste at de var samme art, men to ulike økomorfer. Den norske lista ble rettet i overensstemmelse med dette (Kvamme 1999).

Etymologi: Av *pratium* (lat.) = eng og adjektivsuffikset *-ensis* (lat.) som betegner opprinnelse, herkomst. Navnet *pratensis* betyr dermed en som lever på enger.

Foreslått norsk navn: Engskogmaur

Arten lever på varme soleksponerte lokaliteter i åpent lende, ofte enger.

Svensk navn: Ångsmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Hedeskovmyre (foreslått navn, Mogens Gissel Nielsen pers. medd.)

Formica rufa Linnaeus, 1758

Collingwood (1979) og Czechowski et al. (2002) oppgir beskrivelsesåret til 1761. Også Bolton (1995) og Bolton et al. (2007) oppgir 1761, og understreker at det ikke er 1758 med henvisninger til Yarrow (1954 (nybeskrivelse), 1955). Ifølge Mikael Sörensson (pers. medd.) er navnet *Formica rufa* brukt av Linné i 1758-utgaven av *Systema Naturae*. Seifert (2007) oppgir 1758 og vi følger ham, som det nyeste standardarbeidet.

Formica rufa Linnaeus, 1758 (originalkombinasjonen)

Formica apicalis F. Smith, 1858 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Formica dorsata Panzer, 1798 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Formica emeryi Krausse, 1926 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica rufa* ab. *emeryi* Krausse, 1926; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica ferruginea Christ, 1791 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Formica gaullei Bondroit, 1917 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Formica major Nylander, 1849 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Formica meridionalis Nasonov, 1889 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica rufa* var. *meridionalis* Nasonov, 1889;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica piniphila Schenck, 1852 (juniorsynonym, se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

Formica rufa var. *piniphila*: Sensu flere forfattere (se Czechowski et al. 2002)

Formica rufopraticensis Forel, 1874 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica rufa* var. *rufopraticensis* Forel, 1874;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica rufa rufopraticensis Forel, 1874: Flere forfattere (synonymi sensu Karavaiev 1936, Dlussky 1967; se Czechowski et al. 2002)

Formica rufo-praticensis: Jacobson 1940 (se Czechowski et al. 2002)

Valide underartsnavn (se Bolton et al. 2007):

Formica rufa angusticeps Stärcke, 1947 (Nederland)

(=*Formica rufa* var. *angusticeps* Stärcke, 1947;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica rufa brevisetosa Ruzsky, 1926 (Ukraina)

Formica rufa constricta Karavaiev, 1929 (Russland)

(=*Formica (Formica) rufa* var. *constricta* Karavaiev, 1929;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica rufa obscurata Santschi, 1925 (Spania)

(=*Formica rufa* var. *obscurata* Santschi, 1925;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica rufa rufobrevisetosa Ruzsky, 1926 (Russland)

(=*Formica rufa* var. *rufobrevisetosa* Ruzsky, 1926;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica rufa rufopraticoides Forel, 1874 (Sveits)

(=*Formica rufa* var. *rufopraticoides* Forel, 1874;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica rufa tshugunovi Ruzsky, 1914 (Russland)

(=*Formica rufa* var. *tshugunovi* Ruzsky, 1914;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica rufa rufa Linnaeus, 1761 (vår underart)

Følgende taxa er tidligere beskrevet under arten:

- Formica rufa haemorrhoidalis* Creighton, 1940 = juniorsynonym av *Formica raveda* Creighton, 1940 (se Bolton et al. 2007)
- Formica rufa aggerans* W. M. Wheeler, 1912 = juniorsynonym av *Formica obscuripes* Forel, 1886 (se Bolton et al. 2007)
- Formica rufa melanotica* Creighton, 1940 = juniorsynonym av *Formica obscuripes* Forel, 1886 (se Bolton et al. 2007)
- Formica rufa schmidti* Ruzsky, 1926 = juniorsynonym av *Formica aquilonia* Yarrow, 1955 (se Bolton et al. 2007)
- Formica rufa subcaviceps* Creighton, 1940 = juniorsynonym av *Formica integroides* W. M. Wheeler, 1913 (se Bolton et al. 2007)
- Formica rufa subfasciata* Creighton, 1940 = juniorsynonym av *Formica integroides* W. M. Wheeler, 1913 (se Bolton et al. 2007)
- Formica rufa* r. *pratensis* var. *rufoides* Forel, 1874 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)
- Formica rufa* ssp. *dusmeti* var. *suzukii* Teranishi, 1940 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)
- Formica rufa* ssp. *obscuriventris* var. *rubiginosa* Emery, 1893 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)
- Formica rufa* ssp. *polyctena* ab. *bondroiti* Stärcke, 1942 (unavailable name, se Bolton et al. 2007). Det går ikke frem av teksten om dette taxonet skal listes her eller under *F. polyctena*.
- Formica rufa* ssp. *pratensis* var. *foreli* Krausse, 1926 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)
- Formica rufa* ssp. *pratensis* var. *incisa* Krausse, 1922 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)
- Formica rufa* ssp. *pratensis* var. *major* Gösswald, 1941 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)
- Formica rufa rufopratensis major* Gösswald, 1942 (unavailable name, se Czechowski et al. 2002)
- Formica rufa* ssp. *pratensis* var. *santschii* Krausse, 1926 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)
- Formica rufa* ssp. *rufa* ab. *tir* Stärcke, 1942 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)

Etymologi: Av *rufa*, *rufus* (lat.) = rød, rødaktig. Navnet betyr *rød maur*.

Foreslått norsk navn: Rød skogmaur

Denne arten «har hevd» på navnet Rød skogmaur. Det er imidlertid mange arter som habituellt ligner og som kunne kalles rød skogmaur.

Dette er den første av de røde artene i underslekten *Formica* som ble beskrevet, og artsnavnet ble gitt av Linné i 1758. Det foreslås derfor at denne arten skal hete **Rød skogmaur**. Dette er i overensstemmelse med det svenske og danske navnet.

Svensk navn: Röd skogmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Rød skovmyre (se Larsson 1943, Jensen & Skøtt 1980)

Formica polyctena Förster, 1850

Formica nuda Karavaiev, 1930 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
(=*Formica (Formica) rufa* var. *nuda* Karavaiev, 1930;
originalkombinasjon, se Bolton et al. 2007)

Formica minor Gösswald, 1951 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007) (første «available» bruk av navnet for *Formica rufa* ssp. *pratensis* var. *minor* Gösswald, 1942; synonymisert av Betrem (1960), se Czechowski et al. 2002)

Formica rufa ssp. *pratensis* var. *minor* Gösswald, 1942 (unavailable name, se Czechowski et al. 2002)

Formica rufa polyctena: Sensu Krzemieniewski 1927 (se Czechowski et al. 2002)

Følgende taxon er tidligere beskrevet under arten:

Formica rufa rufo-pratensis minor: Wiśniewski 1959, Bogucki 1960
(unavailable name, se Czechowski et al. 2002)

Etymologi: Det er noe uklart hva navnet betyr. Et forslag er at navnet kommer fra *polyktenos* (gr.) som betyr «som har mye buskap». Det kommer av *polys* = mange, mye og *ktenos* = flokk, hjord. Navnet kan spille på at arten i likhet med mange andre maur kan holde bladlus som «husdyr».

Et annet forslag er *polys* (gr.) = mange, mye og *kteis*, *ktenos* (gr.) = (hår?) kam. Siden arten har lite stående behåring er det første forslaget trolig riktigst.

Foreslått norsk navn: Liten skogmaur

Det finnes en tradisjon for å kalle arten **Liten skogmaur**. Navnet har vært brukt uformelt, sannsynligvis som en følge av det tyske navnet *Kleine Waldameise* (se Gösswald 1989). Arten kunne ha vært kalt *hårløs* eller *naken skogmaur* som i Sverige, hvor arten kalles *Kal* (=hårløs) *skogmyra*. I Tyskland har arten også vært kalt *Kahlrückigen Waldameise* (se Schwenke 1982).

Imidlertid finnes det former av *Formica aquilonia* som også er hårløse (se i. e. Collingwood 1979). Det er stor overlapping i morfologiske karakterer mellom *F. polyctena* og *F. aquilonia*, spesielt når det gjelder behåring. Nyere studier bekrefter også at det er stor variasjon innen *F. polyctena* og at det finnes minst to distinkte morfer av arten (se i. e. Sorvari 2006).

Svensk navn: Kal skogmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Lille skovmyre (foreslått navn, Mogens Gissel Nielsen pers. medd.)

Formica aquilonia Yarrow, 1955

Formica rufa schmidti Ruzsky, 1926 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Etymologi: Nordlig eller fra nord; av *aquilo* (lat.) = nordavind.

Foreslått norsk navn: Nordlig skogmaur

Dette er i harmoni med det svenske navnet. Arten er utbredt i hele det skoglige Skandinavia.

Svensk navn: Nordskogmyra (Douwes 2008). Det tidligere svenske navnet var nordlig skogmyra (se Douwes 1995).

Dansk navn: Nordlig skovmyre (foreslått navn, Mogens Gissel Nielsen pers. medd.)

Formica lugubris Zetterstedt, 1838

Collingwood (1979) oppgir beskrivelsesåret til 1840, mens Czechowski et al. (2002), Bolton (1995), Bolton et al. (2007) og Seifert (2007) oppgir 1838.

Formica alpina Santschi, 1911 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica rufa* var. *alpina* Santschi, 1911; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica congerens Nylander, 1846 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Formica montana Sadil, 1953 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
(=*Formica rufa* var. *montana* Sadil, 1953; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica nylanderi Bondroit, 1920 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica rufa* var. *nylanderi* Bondroit, 1920;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica pratensis unicolor Ruzsky, 1926 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica pratensis* ssp. *unicolor* Ruzsky, 1926;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica santschii W. M. Wheeler, 1913 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica rufa* var. *santschii* W. M. Wheeler, 1913;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Etymologi: Av *lugubris* (lat.) = dyster, i/med sorg.

Foreslått norsk navn: Håret skogmaur

Forslaget begrunnes med at dette er den mest hårete av de nærbeslektede artene i underslekten. *F. truncorum* er sterkt behåret, men har mye lysere hår enn de andre artene i underslekten.

Svensk navn: Hårig skogmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Håret skovmyre (foreslått navn, Mogens Gissel Nielsen pers. medd.)

Formica truncorum Fabricius, 1804

Formica truncorum Fabricius, 1804 (originalkombinasjonen)

Formica menozzi Stitz, 1939 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica truncorum* var. *menozzi* Stitz, 1939;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica rufotruncicola Ruzsky, 1896 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica rufa* var. *rufotruncicola* Ruzsky, 1896;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica simulata F. Smith, 1878 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Formica staegeri Stitz, 1939 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica truncorum* var. *staegeri* Stitz, 1939;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica stitzi Stitz, 1939 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica truncorum* ab. *stitzi* Stitz, 1939;
originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica truncicola Nylander, 1846 (junior synonym, se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

Formica truncicoloprattensis Forel, 1874 (junior synonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica rufa* var. *truncicoloprattensis* Forel, 1874; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica pratensis var. *truncicolo-prattensis*: Sensus Nasonov 1892 (synonymi ved Dlussky 1967, se Czechowski et al. 2002)

Formica truncorum var. *truncicolo-prattensis*: Sensus flere forfattere (se Czechowski et al. 2002)

Formica truncicolo-prattensis: Sensus Nowotny 1931 (se Czechowski et al. 2002)

Valide underartsnavn (se Bolton et al. 2007):

Formica truncorum finzii Stitz, 1939 (Tyskland, Japan)

(=*Formica truncorum* var. *finzii* Stitz, 1939; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica truncorum truncorum Fabricius, 1804 (Europa, Asia) (vår underart)

Følgende taxa er tidligere beskrevet under arten:

Formica rufa truncicola var. *truncicolo-prattensis*: Kulmatycki 1920, 1922 (unavailable name, se Czechowski et al. 2002)

Formica rufa pratensis var. *truncicolo-prattensis*: Sensus Nowotny 1937 (unavailable name, se Czechowski et al. 2002)

Etymologi: Genitiv pluralis av *truncus* (lat.) = stamme, stokk, avkappet tre. Navnet *truncorum* betyr «stammenes *Formica*», og kan dermed tolkes til den som bor i stubber eller stammer.

Foreslått norsk navn: Lyshodet skogmaur

Dette er den eneste norske arten i underslekten *Formica* som har helt lyst hode. Imidlertid lever mange arter i stammer og stubber.

Svensk navn: Stubbmyra (se Douwes 1995, Douwes 2008)

Dansk navn: Stubmyre (se Larsson 1943, Jensen & Skøtt 1980)

Underslekten *Raptiformica* Forel, 1913

Svensk navn: Rövarmyror

Etymologi: Av *raptor* (lat.) = røver og *formica* (lat.) = maur.

Formica sanguinea Latreille, 1798

Formica sanguinea Latreille, 1798 (originalkombinasjonen)

Formica borea Santschi, 1925 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica (Raptiformica) sanguinea* var. *borea* Santschi, 1925; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica clara Karavaiev, 1927 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica (Raptiformica) sanguinea* var. *clara* Karavaiev, 1927; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica clarior Ruzsky, 1905 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica (Raptiformica) sanguinea* var. *clarior* Ruzsky, 1905; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica dominula Nylander, 1846 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Formica flavorubra Forel, 1909 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica sanguinea* var. *flavorubra* Forel, 1909; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica fusciceps Emery, 1895 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica sanguinea* var. *fuscipes* Emery, 1895; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica griseopubescens Kuznetsov-Ugamsky, 1926 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica sanguinea* var. *griseopubescens* Kuznetsov-Ugamsky, 1926; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica leninei Santschi, 1928 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Formica mollesonae Ruzsky, 1903 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica sanguinea* var. *mollesonae* Ruzsky, 1903; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

- Formica rotundata* Kuznetsov-Ugamsky, 1926 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Formica sanguinea* var. *rotundata* Kuznetsov-Ugamsky, 1926; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Formica sanguinea arenicola* Kuznetsov-Ugamsky, 1928
 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Formica sanguinea* ssp. *arenicola* Kuznetsov-Ugamsky, 1928; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Formica sanguinea monticola* Kuznetsov-Ugamsky, 1926
 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Formica sanguinea* ssp. *monticola* Kuznetsov-Ugamsky, 1926; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Formica sanguinea* ssp. *monticola* var. *minuta* Kuznetsov-Ugamsky, 1926 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)
- Formica strenua* Santschi, 1925 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Formica (Raptiformica) sanguinea* var. *strenua* Santschi, 1925; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)
- Formica tristis* Karavaiev, 1929 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)
 (= *Formica (Raptiformica) sanguinea* var. *tristis* Karavaiev, 1929; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Følgende taxa er tidligere beskrevet under arten:

- Formica sanguinea* ssp. *rubicunda* var. *lucidula* W. M. Wheeler, 1913
 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)
- Formica rubicunda* Emery, 1935
 (= *Formica sanguinea* ssp. *rubicunda* Emery, 1935; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007). Arten regnes som en valid art i Nord-Amerika.
- Formica sanguinea* ssp. *subintegra* var. *gilvescens* W. M. Wheeler, 1913 (unavailable name, se Bolton et al. 2007)
- Formica subintegra* W. M. Wheeler, 1908
 (= *Formica sanguinea* ssp. *subintegra* W. M. Wheeler, 1908; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007). Arten regnes som en valid art i Nord-Amerika.

Etymologi: Blodrød eller farget som blod; av *sanguis* (lat.) = blod og (*i*) *neus* (gr., lat.) = av samme farge, emne.

Foreslått norsk navn: **Blodrød slaveholdermaur**

I navnelistene fra 1968 og 1982 er arten ført opp med **Rovmaur** som norsk navn. Norske maur er generelt rovdyr. Navnet er derfor lite artsspesifikt og forteller lite. Det foreslås derfor at navnet utgår og erstattes med **Blodrød slaveholdermaur**. Forstavelsen **Blodrød** velges i stedet for **Rød**, for å være mer i harmoni med det svenske og det danske navnet, selv om navnet blir lengre.

Vi har funnet det riktigere å bruke slaveholdermaur enn rovmaur, ut fra artens biologi. *Harpagoxenus sublaevis* er foreslått å hete røvermaur, på svensk rostbrun rövarmyra (Douwes 1995, 2008). Tidligere forslag om å kalle *F. sanguinea* bare **Slaveholdermaur** (se Kvamme 2001, Kvamme et al. 2003) trekkes tilbake.

Svensk navn: Blodröd rövarmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Blodrød rovmyre (se Larsson 1943, Jensen & Skøtt 1980)

Underslekten *Coptoformica* Müller, 1923

Etymologi: Av *koptos* (gr.) = av- eller uthugget, utringet og *formica* (lat.) = maur. Navnet spiller på kløften øverst på hodet.

Foreslått norsk navn: **Kløfthodemaur**

Artene i underslekten har hjerteformet hode med en kløft eller dump øverst på hodet.

Siden hele slekten *Formica* er foreslått å hete Skogmaur, bør underslekten ideelt sett hete **kløfthodeskogmaur** og ikke bare **kløfthodemaur**. På grunn av navnets lengde trekkes forslaget om å kalle artene i underslekten for **kløfthodeskogmaur**.

Også arter i andre slekter kan ha et inntrykk øverst på hodet, f. eks. *Lasius fuliginosus*. *Strongylognatus testaceus* har et stort inntrykk eller utskjæring på toppen av hodet. Den er funnet i Sverige, og finnes muligens også i Norge.

Svensk navn: Hedmyror (Douwes 2008)

Dansk navn: Ikke oppgitt

Formica exsecta Nylander, 1846

Formica exsecta Nylander, 1846 (originalkombinasjonen)

Formica sudetica Scholz, 1924 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica exsecta* var. *sudetica* Scholz, 1924; originalkombinasjonen, sensu Seifert 2000, se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

Formica rubens Forel, 1874 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica exsecta* var. *rubens* Forel, 1874; originalkombinasjonen, sensu Seifert 2000, Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

Formica nemoralis Dlussky, 1964 (juniorsynonym sensu Seifert 2000, se Bolton et al. 2007)

Formica kotuniemii Betrem, 1954 (juniorsynonym, se Seifert 2000, Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

Formica exsectopressilabris Forel, 1874 (juniorsynonym, se Seifert 2000, Bolton et al. 2007)

(=*Formica exsecta* var. *exsectopressilabris* Forel, 1874; originalkombinasjonen sensu Seifert 2000, se Bolton et al. 2007)

Formica exsecta var. *exsecto-pressilabris* Forel, 1874 (se Czechowski et al. 2002)

Formica etrusca Emery, 1909 (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

Formica dalcqi Bondroit, 1918 (juniorsynonym, se Seifert 2000, Bolton et al. 2007)

Formica execta: Sensu Krzysztofiak 1985 (feilskrivning, se Czechowski et al. 2002)

Etymologi: Av *ex* (lat.) = ut og *seco* (lat.) = skjære. Navnet *exsecta* kan oversettes med utskåret eller uthulet.

Foreslått norsk navn: Håret kløfthodemauro

Arten har tidligere vært foreslått å hete vanlig kløfthodemauro (Kvamme 2001, Kvamme et al. 2003), men dette forslaget trekkes for å unngå ordet *vanlig*. Det gjeldende forslaget er i overensstemmelse med det svenske navnet.

Svensk navn: Hårig hedmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Ikke oppgitt

Figur 6: Hodet av
Formica exsecta
Nylander, 1846 viser
hvorfør arten bør hete
Håret kløfthodemaur.
Foto: Karsten Sund

Formica pressilabris Nylander, 1846

Formica pressilabris Nylander, 1846 (originalkombinasjonen)

Formica rufomaculata Ruzsky, 1895 (juniorsynonym sensu Seifert 2000, se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

(=*Formica exsecta* var. *rufomaculata* Ruzsky, 1895; originalkombinasjonen, sensu Seifert 2000, se Czechowski et al. 2002, Bolton et al. 2007)

Formica exsecta pressilabris: Sensu Kulmatycki 1920 (se Czechowski et al. 2002)

Formica exsecta var. *pressilabris*: Jakubisiak 1948 (se Czechowski et al. 2002)

Etymologi: Av *premo* (lat.) = trykke, presse sammen og *labrum* (lat.) = overleppe. *Labrum* brukes i betydningen overleppe, i overensstemmelse med definisjonen gitt av Capinera (2008).

Foreslått norsk navn: Blank kløfthodemaur

Svensk navn: Blank hedmyra (Douwes 2008). Tidligere kalt kal hedmyra (se Douwes 1995).

Dansk navn: Ikke oppgitt

Formica forsslundi Lohmander, 1949

Formica forsslundi Lohmander, 1949 (originalkombinasjonen)

Formica forsslundi strawinskii Petal, 1962 (juniorsynonym, se Seifert 2000, se Czechowski et al. 2002)

(=*Formica forsslundi* ssp. *strawinskii* Petal, 1963; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica brunneonitida Dlussky, 1964 (juniorsynonym sensu Seifert 2000, se Czechowski et al. 2002)

(=*Formica (Coptoformica) brunneonitida* Dlussky, 1964; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Formica fossilabris Dlussky, 1965 (juniorsynonym sensu Seifert 2000, se Czechowski et al. 2002)

(=*Formica (Coptoformica) fossilabris* Dlussky, 1965; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Etymologi: Arten er oppkalt etter og dedisert til den svenske entomologen Karl-Herman Forsslund som bl. a. publiserte en rekke arbeider om maur.

Foreslått norsk navn: Forsslunds kløfthodemauro

Svensk navn: Mindre hedmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Ikke oppgitt

Formica suecica Adlerz, 1902

Formica suecica Adlerz, 1902 (originalkombinasjonen)

Etymologi: Navnet *suecica* betyr svensk, eller fra Sverige.

Foreslått norsk navn: Svensk kløfthodemauro

Arten er den eneste av de norske «kløfthodemaurene» (*Coptoformica*) som har lyst hode. Arten kunne dermed ha vært kalt Lyshodet kløfthodemauro. Både som en honnør til Adlerz og til vårt broderfolk bør arten kalles **Svensk kløfthodemauro**.

Svensk navn: Ljus hedmyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Ikke oppgitt

Innførte og synantropiske arter

Det finnes en rekke arter som er kommet til Norge utilsiktet og grunnet menneskelige aktiviteter. De fleste artene greier heldigvis ikke å etablere seg her. Denne arten har imidlertid vært kjent så lenge i Norge at den har «hevd» på å bli tatt med.

Slekten *Monomorium* Mayr, 1855

Etymologi: *Monomorium* kommer av *monos* (gr.) = en, ett og *morion* (gr.) = del, ledd, segment.

Monomorium pharaonis (Linnaeus, 1758)

Formica pharaonis Linnaeus, 1758 (originalkombinasjonen)

Monomorium pharaonis (Linnaeus, 1758): Mayr (n. comb.) (se Czechowski et al. 2002)

Monomorium antiguensis (Fabricius, 1793) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Formica antiguensis* Fabricius, 1793; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Monomorium contigua (F. Smith, 1858) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica contigua* F. Smith, 1858; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Monomorium domestica (Schuckard, 1838) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica domestica* Schuckard, 1838; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Monomorium fragilis (F. Smith, 1858) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica fragilis* F. Smith, 1858; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Monomorium minuta (Jerdon, 1851) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Atta minuta* Jerdon, 1851; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Monomorium vastator (F. Smith, 1857) (juniorsynonym, se Bolton et al. 2007)

(=*Myrmica vastator* F. Smith, 1857; originalkombinasjonen, se Bolton et al. 2007)

Etymologi: Av *pharao*, *-onis* (lat.) = farao(s).

Norsk navn: **Faraomaur**

Arten er innført og etablert synantrop i Norge og er en av de syv maurartene som har navn på artsnivå i 1982-lista.

Svensk navn: Faraomyra (se Douwes 1995, 2008)

Dansk navn: Faraomyre (se Larsson 1943, Jensen & Skøtt 1980)

Takk til

Per Douwes (Universitetet i Lund) har gitt nyttige opplysninger, stilt sine notater til vår disposisjon og kommentert manuskriptet. Mikael Sörensson (Universitetet i Lund) har vært behjelpelig med oversettelsen av latinske navn og med kommentarer til manuskriptet. Mogens Gissel Nielsen har utarbeidet en dansk navneliste med forslag til nye danske navn og gitt kommentarer til manuskriptet. Lars Ove Hansen (Naturhistorisk Museum/Nasjonalt senter for insektbiodiversitet, Oslo) og Reidar Mehl (tidligere ved Folkehelseinstituttet, Oslo) har gitt opplysninger om nye funn. Cedric A. Collingwood (England), Jean Francois Voisin (Frankrike), Bernhard Seifert (Tyskland) og Pekka Puntila (Finland) har bidratt med nyttig informasjon. Takk også til Karsten Sund (Naturhistorisk Museum/Nasjonalt senter for insektbiodiversitet, Oslo) for fotografering av maurene. En særlig takk til Siri Bjoner (Norsk institutt for skog og landskap, Ås) for å ha lest korrektur av manus. En stor takk til dere alle!

Kildehenvisning

- Andersson, T. 1996. Onomastiska grundfrågor. *Den ellefte nordiske navneforskerkongressen*, Sundvollen 19.–23. juni 1994 (=NORNA-rapporter 60), Kruken, K. (red.) 15-41. NORNA-förlaget. Uppsala.
- Arnol'di, K. V. 1930. Studien über die Systematik der Ameisen. Eine neue parasitische Ameise, mit Bezugnahme auf die Frage nach der Entstehung der Gattungsmerkmale bei den parasitären Ameisen. *Zoologischer Anzeiger* 91, 267-283.
- Artdatabankens taksonomiske database Dyntaxa: <http://dyntaxa.artdata.slu.se> (sist sjekket 22.03.2010).
- Artsdatabankens sider om arbeidet med norske navn: <http://www.artsdatabanken.no/Article.aspx?m=206&amid=4670> (sist sjekket 22.03.2010).
- Artsdatabankens artsnavnebase: <http://www2.artsdatabanken.no/artsnavn/Contentpages/Hjem.aspx> (sist sjekket 22.03.2010).
- Artsdatabankens sider om fremmede arter: <http://www.artsdatabanken.no/ThemePage.aspx?m=30&amid=75> (sist sjekket 23.03.2010).
- Atanassov, N. & Dlussky, G. M. 1992. Fauna of Bulgaria. Hymenoptera Formicidae. *Fauna Bulg.* 22, 1-310. Sofia.
- Bernard, F. 1968. Les fourmis d'Europe occidentale et septentrionale. *Faune de l'Europe et du Bassin Méditerranéen*, 3. 411 sider. Paris.
- Betrem, J. G. 1960. Über die Systematik der *Formica rufa*-gruppe. *Tijdschr. Ent.* 103, 51-81.
- Betrem, J. G. 1962. Quelques remarques sur l'identité de la *Formica nigricans*. *Entomol. Ber. (Amst.)* 22, 38.
- Betrem, J. G. 1965. Über die Systematik einiger Arten der Gruppe *Formica rufa*. *Collana Verde* 16, 80-85.
- Bjorvand, H. & Lindeman, O. F. 2000. *Våre arveord. Etymologisk ordbok*. 1142 sider. Novus forlag/Institutt for sammenlignende kulturforskning. Oslo. ISBN 82-7099-319-0.
- BOB = *Bokmålsordboka*: http://www.dokpro.uio.no/ordboksoek_nynorsk.html (sist sjekket 22.03.2010).
- Bolton, B. 1988. A new socially parasitic *Myrmica*, with a reassessment of the genus (Hymenoptera: Formicidae). *Systematic Entomology* 13, 1-11.
- Bolton, B. 1995. *A New General Catalogue of the Ants of the World*. 504 sider. Harvard University Press. ISBN 0-674-61514-X.
- Bolton, B., Alpert, G., Ward, P. S. & Naskrecki, P. 2007. *Bolton's Catalogue of Ants of the World 1758–2005*. CD rom. February 2007. Harvard University Press.

- Bondroit, J. 1917. Diagnoses de trois nouveaux *Formica* d'Europe (Hym.). Bulletin de la Société entomologique de France 1917, 186-187.
- Brian, M. V. & Brian, A. D. 1949. Observations on the taxonomy of the ants *Myrmica rubra* L. and *M. laevinodis* Nylander. Trans. R. Ent. Soc. Lond. 100, 393-409.
- Brian, M. V. & Brian, A. D. 1955. On the two forms *Macrogya* and *Microgya* of the ant *Myrmica rubra* L. Evolution 9, 280-290.
- Capinera, J. L. (Ed.). 2008. *Encyclopedia of Entomology*. Second Edition. Vol. 3. I-LXIII + 2097-3224 + plate 65-96. Springer. ISBN 978-1-4020-6242-1.
- Christie, W. F. K. 1830-1840. *Norsk Dialect-Lexicon*. [Utgitt av Bergens museum 1937]. Bergen.
- Collingwood, C. A. 1963. The *Lasius (Chthonolasius) umbratus* (Hym., Formicidae) complex in North Europe. The Entomologist 96, 145-158.
- Collingwood, C. A. 1974. A revised list of Norwegian ants (Hymenoptera, Formicidae). Norsk Ent. Tidsskr. 21, 31-35.
- Collingwood, C. A. 1979. The Formicidae (Hymenoptera) of Fennoscandia and Denmark. Fauna Ent. Scandinavica 8, 1-174.
- Czechowski, W., Radchenko, A. & Czechowska, W. 2002. *The ants (Hymenoptera, Formicidae) of Poland*. 200 sider + Table VI. Museum and Institute of Zoology. Warszawa. ISBN 83-85192-98.
- Czechowski, W. & Radchenko, A. 2006. *Formica lusatica* Seifert, 1997 (Hymenoptera: Formicidae), an ant species new to Finland, with notes on its biology and the description of males. Myrmecologische Nachrichten 8, 257-262.
- Danske nettsider om natur og arter: <http://www.fugleognatur.dk>. Maur finnes på: http://www.fugleognatur.dk/felthaandbogen.asp?mode=familie_med_billeder&familieID=291 (sist sjekket 22.03.2010).
- Dlussky, G. M. 1967. *Murav'i roda Formika*. Moskva, Nauka. 236 sider.
- Douwes, P. 1995. Sveriges myror [The Swedish Ants]. Ent. Tidskr. 116 (3), 83-99.
- Douwes, P. 2008. Svenska myror. Artdatabanken, SLU. http://www.artdata.slu.se/svenskaartprojektet/Beslut_artnamn/Myror_ANTAGNA_081007.xls (sist sjekket 22.03.2010).
- DuBois, M. B. 1993. What's in a name? A clarification of *Stenamma westwoodi*, *S. debile* and *S. lippulum*. Sociobiology 21, 299-334.
- DuBois, M. B. 1998. A revision of the ant genus *Stenamma* in the Palaearctic and Oriental regions (Hymenoptera: Formicidae: Myrmecinae). Sociobiology 32, 193-403.

- Emmet, A. M. 1991. *Scientific Names of the British Lepidoptera - their History and Meaning*. 288 sider. Harley Books. ISBN 0-946589-28-3. Folkehelseinstituttets sider om maur: http://www.fhi.no/eway/default.aspx?pid=233&trg=MainArea_5661&MainArea_5661=5568:0:15,3370:1:0:0::0:0 (sist sjekket 22.03.2010).
- Gederaas, L., Salvesen, I. & Viken, Å. (red.) 2007. Norsk svarteliste 2007 – Økologiske risikovurderinger av fremmede arter. *2007 Norwegian Black List – Ecological Risk Analysis of Alien Species*. Artsdatabanken. Norge. ISBN 978-82-92838-02-0.
- Griffin, F. J. 1932. On the dates of publication and contents of the parts of Westwood, (J.O.). Introduction to the Modern Classification of Insects, 1838-1840. Proceedings of the Entomological Society of London 6, 83-84.
- Gösswald, K. 1989. *Die Waldameise*. Band 1. *Biologische Grundlagen, Ökologie und Verhalten*. XI + 660 sider. Aula Verlag. Wiesbaden. ISBN 3-89104-475-5.
- Hansen, L. O. 2002. Mot en ny oversikt over norske dyrenavn. Insektnytt 27 (1/2), 35–40.
- Hansen, L. O., Kvamme, T. & Lønnve, O. J. 2006. Veps. Hymenoptera. 297–306. I: Kålås, J. A., Viken, Å. & Bakken, T. (red.). *Norsk Rødliste 2006 – Norwegian Red List*. Artsdatabanken. Norge. ISBN 82-92838-00-7.
- Hanaas, T. 1923. *Knud Leems Norske Maalsamlinger fraa 1740-aari*. Kjeldeskriftfondet. Kristiania.
- Holgerson, H. 1942. Ants of Northern Norway (Hym., Form.). Tromsø Museums Årshefter Naturhistorisk Avd. Nr. 24. Vol. 63 (1940), nr. 2, 1-33 + kart.
- Holgerson, H. 1943. *Formica gagatoides* Ruzs. in Norway. Tromsø Museums Årshefter Naturhistorisk Avd. Nr. 26. Vol. 64 (1941), nr. 1, 1-17 + fotoplansje.
- Holgerson, H. 1944. The ants of Norway. Nytt Magazin for Naturvitenskap 84, 205-218.
- Høeg, O. A. 1976. *Planter og tradisjon. Floraen i levende tale og tradisjon i Norge 1925–1973*. 751 sider. Universitetsforlaget. Oslo-Bergen-Tromsø. ISBN 82-00-08930-4.
- ICZN. 1999. *International Code of Zoological Nomenclature*. Fourth Edition. 306 sider. The International Trust for Zoological Nomenclature. ISBN 0-85301-006-4.
- Jensen, T. F. & Skøtt, C. 1980. Danske myrer. Natur og Museum 20 (1), 1–29.
- Jenstad, T. E. & Dalen, A. 2002. *Trønderordboka*. 2. utgåve. Tapir akademisk forlag. Trondheim. ISBN 82-519-1711-5.

- Johanssen, J., Nygaard, M. & Schreiner, E. 1965. *Latinsk ordbok*. Tredje reviderte opplag ved Henning Mørland. 701 sider. J. W. Cappelens Forlag. Oslo.
- Kilder til Norsk Ordbok (innsamla målføremateriale): <http://www.no2014.uio.no> (sist sjekket 22.03.2010).
- Kutter, H. 1977. Hymenoptera Formicidae. *Insecta Helvetica Fauna* 6, 1-298.
- Kvamme, T. 1982. Atlas of the Formicidae of Norway (Hymenoptera: Aculeata). *Insecta Norvegiae* 2, 1-56.
- Kvamme, T. 1999. Notes on Norwegian ants (Hymenoptera, Formicidae). *Norw. J. Entomol.* 46, 19-22.
- Kvamme, T. 2001. Maur i Norge: Norske frittlevende maur. (Nettpresentasjonen Norske Insekter: Norges Veps – maur, humler og bier): <http://www.nhm.uio.no/fagene/zoologi/insekter/norhym/> (sist sjekket 22.03.2010).
- Kvamme, T. & Bakke, A. 1977. *Stenammas westwoodi* Westwood (Hym., Formicidae) new to Norway. *Norw. J. Entomol.* 24, 178-179.
- Kvamme, T., Padron, M. & Werner, K. W. 2003. Maur, skogens arbeidere. Plakat utgitt av Norsk institutt for skogforskning.
- Kvamme, T. & Lønnve, O. J. 2008. *Camponotus vagus* (Scopoli, 1763) (Hymenoptera, Formicidae) in Norway. *Norw. J. Entomol.* 55, 105-108.
- Kvamme, T. & Collingwood, C. A. 2009. The first record of *Myrmica specioides* Bondroit, 1918 and *Formica cunicularia* Latreille, 1798 (Hymenoptera, Formicidae). *Norw. J. Entomol.* 56, 65-68.
- Larsson, S. G. 1943. Myrer. *Danmarks Fauna* 49, 1-190.
- Nergaard, S. 1927. Skikk og bruk. Folkeminne fra Østerdalen. Norsk Folkeminnelags skrifter 16. Oslo.
- NOB = *Nynorskordboka*: http://www.dokpro.uio.no/ordboksoek_nynorsk.html (sist sjekket 22.03.2010).
- Norsk Ordbok. *Ordbok over det norske folkemålet og det nynorske skriftspråket*. 1966-2009. (Bd. 1-8). Det Norske Samlaget. Oslo.
- Norsk Allkunnebok*. 1948-1965. Bd. I-X. Fonna forlag. Oslo.
- Norske dyrenavn. 1968. Norske dyrenavn med tilhørende vitenskapelige navn. B. Insekter og edderkoppdyr. Utarbeidet ved Norsk Entomologisk Forening. 77 sider. Utgitt av Norsk Zoologisk Forening.
- Norske dyrenavn. 1982. Norske dyrenavn med tilhørende vitenskapelige navn. B. Insekter, edderkoppdyr og myriapoder. *Fauna* 35 (2), 1-45.
- ODS = *Ordbog over det Danske Sprog*: http://ordnet.dk/ods/index_html (sist sjekket 22.03.2010).
- OED = *Oxford English Dictionary*: <http://dictionary.oed.com/> (sist sjekket 22.03.2010).

- Olsen, T. J. 1999. *Myrmica rugulosa* Nylander, 1849 (Hymenoptera, Formicidae) new to Norway. *Norw. J. Entomol.* 46, 88.
- Opedal, H. 1934. *Makter og menneske*. Folkeminne frå Hardanger II. Norsk Folkeminnelag nr. 32. 223 sider. Oslo.
- Pearson, B. 1981. The Electrophoretic Determination of *Myrmica rubra* Microgynes as a Social Parasite: Possible Significance in the Evolution of Ant Social Parasites. I: Howse, P. E. (Ed.) & Clement, J-L. (Ed.). *Biosystematics of Social Insects*. The Systematics Association Special Volume 19, 75-84. Academic Press. ISBN 0-12-357180-4.
- Pisarski, B. 1961. Studien über die polnischen Arten der Gattung *Camponotus* Mayr (Hymenoptera, Formicidae). *Annales Zoologici* 9, 147-208.
- Pisarski, B. 1975. Mrówki. Formicoidea. Katalog Fauny Polski 26, 3-85.
- Radchenko, A., Czechowski, W. & Czechowska, W. 1997. The Genus *Myrmica* Latr. (Hymenoptera, Formicidae) in Poland – a survey of species and a key for their identification. *Annales Zoologici* 47, 481-500.
- Radchenko, A., Elmes, G. W. & Alicata, A. 2006. Taxonomic Revision of the *schencki*-group of the Ant Genus *Myrmica* Latreille (Hymenoptera: Formicidae) from the Palaearctic Region. *Annales Zoologici* 56 (3), 499-538.
- Rosengren, M., Rosengren, M. & Söderlund, V. 1980. Chromosome numbers in the genus *Formica* with special reference to the taxonomical position of *Formica uralensis* Ruzsk. and *Formica truncorum* Fabr. *Hereditas* 92, 321-325.
- Ross, H. 1971 [1895]. *Norsk Ordbog. Tillæg til «Norsk Ordbog» af Ivar Aasen*. 1116 sider. Universitetsforlaget. Oslo – Bergen – Tromsø.
- Sadil, J. V. 1952. A revision of the Czechoslovak forms of the genus *Myrmica* Latr. (Hym.). *Sbornik Entomologického Oddeleni Národního Musea v Praze* 27 (1951), 233-278.
- Santschi, F. 1931. Notes sur le genre *Myrmica* (Latreille). *Annales de la Société Zoologique Suisse et du Musée d'Histoire Naturelle de Genève* 38, 335-355.
- SAOB = *Svenska Akademiens Ordbok*: <http://g3.spraakdata.gu.se/saob/> (sist sjekket 22.03.2010).
- Schenkling, S. & Schmidt, R. 1922. *Nomenclator Coleopterologicus*. Andre utgave. 255 sider. Verlag von Gustav Fischer. Jena.
- Schjøtt, S. 1914. *Norsk ordbok med tyding paa norsk-dansk*. 996 sider. Det Norske Samlaget. Oslo.
- Schwenke, W. (Ed.). 1982. *Hautflügler und Sweiflügler. Die Forstschädlinge Europas*. Vol. 4. VIII + 392 sider. Verlag Paul Parey. Berlin und Hamburg. ISBN 3-490-11416-7.

- Seifert, B. 1984. Firm evidence for synonymy of *Myrmica rugulosoides* Forel, 1915 and *Myrmica scabrinodis* Nylander, 1846. Abh. Ber. Naturkundemus. Görlitz 58, 1–10.
- Seifert, B. 1988. A Revision of the European Species of the Ant Subgenus *Chthonolasius* (Insecta, Hymenoptera, Formicidae). Ent. Abh. Staatliches Museum für Tierkunde Dresden 51 (8), 143-180.
- Seifert, B. 1990. Supplement to the Revision of the European Species of the Ant Subgenus *Chthonolasius* Ruzsky, 1913. Doriana Vol. VI - N. 271, 1-13.
- Seifert, B. 1991. *Lasius platythorax* n. sp., a widespread sibling species of *Lasius niger*. Entomol. Gener. 16 (1), 69-81.
- Seifert, B. 1992A. A taxonomic revision of the Palaearctic Members of the ant subgenus *Lasius* s. str. (Hymenoptera: Formicidae). Abh. Ber. Naturkundemus. Görlitz 66 (5), 1-66.
- Seifert, B. 1992B. *Formica nigricans* Emery, 1909 – an ecomorph of *Formica pratensis* Retzius, 1783 (Hymenoptera, Formicidae). Entomol. Fenn. 2, 217-226.
- Seifert, B. 1993. Taxonomic description of *Myrmica microrubra* n. sp. – a social parasitic ant so far known as the microgyne of *Myrmica rubra* (L.). Abh. Ber. Naturkundemus. Görlitz 67 (5), 9-12.
- Seifert, B. 1994. Die freilebenden Ameisen Deutschlands (Hymenoptera: Formicidae) und Angaben zu deren Taxonomie und Verbreitung. Abh. Ber. Naturkundemus. Görlitz 67 (1993), 1-44.
- Seifert, B. 1996. *Ameisen beobachten, bestimmen*. 351 sider. Naturbuch Verlag. Augsburg. ISBN 3-89440-170-2.
- Seifert, B. 1997. *Formica lusatica* n. sp. – a sympatric sibling species of *Formica cunicularia* and *Formica rufibarbis* (Hymenoptera, Formicidae). (Kurze Originalmitteilungen). Abh. Ber. Naturkundemus. Görlitz 69 (5), 3-16.
- Seifert, B. 2000. A taxonomic revision of the ant subgenus *Coptoformica* Mueller, 1923 (Hymenoptera, Formicidae). Zoosystema 22 (3), 517-568.
- Seifert, B. 2002. A taxonomic revision of the *Formica cinerea* group (Hymenoptera: Formicidae). Abh. Ber. Naturkundemus. Görlitz 74 (2), 245-272.
- Seifert, B. 2003. The Palaearctic members of the *Myrmica schencki* group with description of a new species. Beiträge zur Entomologie 53 (1), 141-159.
- Seifert, B. 2004. The «Black Bog Ant» *Formica picea* Nylander, 1846 – a species different from *Formica candida* Smith, 1878 (Hymenoptera: Formicidae). Myrmekologisches Nachrichten 6, 28-38.

- Seifert, B. 2007. *Die Ameisen Mittel- und Nordeuropas*. 368 sider. Tauer: Lutra - Verlags- und Vertriebsgesellschaft. ISBN 978-3-936412-03-1.
- Siebke, J. H. S. (Edit. J. Sparre Schneider) 1880. Catalogum Hymenopterorum Continenten. Enumeratio Insectorum Norvegicorum fasc. V, pars I, I - V + 1-95. Programmatis nomine edidit univ. Regia Fredriciana. A. W. Broegger. Christianiæ.
- Skirbekk, H. 1980. *Tru og tenkjemåte*. Folkeminne frå Nordre Solør. Noregs Boklag. ISBN 82-522-0460-0.
- Sorvari, J. 2006. Two distinct morphs in the wood ant *Formica polyctena* in Finland: a result of hybridization. *Entomol. Fennica* 17, 1-7.
- Steiner, F.M., Schlick-Steiner, B.C., Konrad, H., Moder, K., Christian, E., Seifert, B., Crozier, R.H., Stauffer, C. & Buschinger, A. 2006. No sympatric speciation here: multiple data sources show that the ant *Myrmica microrubra* is not a separate species but an alternate reproductive morph of *Myrmica rubra*. *Journal of Evolutionary Biology* 19, 777-787.
- Steinnes, A. & Vandvik, E. 1958. *Latinsk ordbok*. 879 sider. Det Norske Samlaget. Oslo.
- Strand, E. 1900. Zoologiske smaastubbar. Syn og Segn 6: 182-189. Det Norske Samlaget. Kristiania.
- Strøm, H. 1762. *Physisk og Oekonomisk Beskrivelse over Fogderiet Søndmør, beliggende i Bergens Stift i Norge*. [Optrykk av originalutgave Sorø (1762-1766). Ålesund: Søndmørspostens Bogtrykkeri (1906-08)].
- Sømme, L. 1998. *Insekter og andre virvelløse dyr*. På land og i ferskvann. 230 sider. NKS-Forlaget. ISBN 82-508-1726-5.
- Sømme, L. 2004. *Entomologiens historie i Norge. Norsk Entomologisk Forening 1904-2004*. 326 sider. Norsk Entomologisk Forening. Oslo. ISBN 82-996923-1-8.
- Torp, A. 1963. *Nynorsk etymologisk ordbok*. 866 sider. Aschehoug. Oslo.
- Wetås, Å. 2000. *Namneskiftet Oslo-Kristiania*. 242 sider. Novus forlag. Oslo. ISBN 82-7099-325-5.
- Wetås, Å. 2004. Kva er tydinga av namnet Oslo? *Maal og Minne* 2004 (2), 129-147.
- Wheeler, W. M. 1910. *Ants: Their Structure, development and Behavior*. XXV + 663 sider. Columbia University Press. New York.
- Wiggen, G. 2008. Zoologisk nomenklatur og folketradisjonelle dyrenemingar. Ei påminning om etnozologi som møtepunkt for natur- og kulturutdanning med døme frå limnofaunaen og andre virvelløse dyr. *Namn og nemne* 25: 11-47.
- Wille, H. J. 1956 [1786]. *Beskrivelse over Sillejords Præstegjeld i Øvre-Tellemarken i Norge*. (Faksimileutgave 1956). Oslo.

- Wilson, E. O. 1955. A monographic revision of the ant genus *Lasius*. Bull. Mus. Comp. Zool. 113, 1-201.
- Yarrow, J. H. H. 1954. The British ants allied to *Formica fusca* L. (Hym., Formicidae). Trans. Soc. Br. Ent. 11, 224-229.
- Yarrow, J. H. H. 1955. The British ants allied to *Formica rufa* L. (Hym., Formicidae). Trans. Soc. Br. Ent. 12, 1-48.
- Aasen, I. 2000 [1850]. *Ordbog over det Norske Folkesprog*. Ny utgåve ved Kristoffer Kruken og Terje Aarset. 522 sider. Det Norske Samlaget. Oslo. ISBN 82-521-5567-7.
- Aasen, I. 2003 [1873]. *Norsk Ordbog. Med dansk forklaring*. 883 sider. Det Norske Samlaget. Oslo. ISBN 82-521-5928-1.

Appendiks 1:

Alfabetisk liste over norske artsnavn

Navn skrevet med **grønne, fete** typer er offisielle navn ifølge Norske dyrenavn (1968, 1982). Artene som er skrevet med **røde** bokstaver er forslag.

Amasonemaur	<i>Polyergus rufescens</i>
Blank kløfthodemaur	<i>Formica pressilabris</i>
Blanksvart tremaur	<i>Lasius fuliginosus</i>
Blodrød slaveholdermaur	<i>Formica sanguinea</i>
Brun tremaur	<i>Lasius brunneus</i>
Brunlig sauemaur	<i>Formica cunicularia</i>
Eitermaur	<i>Myrmica</i> spp. (slekt)
Engskogmaur	<i>Formica pratensis</i>
Faraomaur	<i>Monomorium pharaonis</i>
Firflekkmaur	<i>Dolichoderus quadripunctatus</i>
Fjellsauemaur	<i>Formica gagatooides</i>
Forsslunds kløfthodemaur	<i>Formica forsslundi</i>
Gjestemaur	<i>Formicoxenus nitidulus</i>
Gul engmaur	<i>Lasius flavus</i>
Gul fuktengmaur	<i>Lasius mixtus</i>
Gul kalkengmaur	<i>Lasius carnolicus</i>
Gul sandengmaur	<i>Lasius meridionalis</i>
Gul skogengmaur	<i>Lasius umbratus</i>
Hageeitermaur	<i>Myrmica rubra</i>
Herkulesstokkmaur	<i>Camponotus herculeanus</i>
Håret kløfthodemaur	<i>Formica exsecta</i>
Håret sauemaur	<i>Formica cinerea</i>
Håret skogmaur	<i>Formica lugubris</i>
Håret smalmaur	<i>Leptothorax acervorum</i>
Kløfthodemaur	<i>Coptoformica</i> spp. (underslekt)
Kompostmaur	<i>Hypoponera punctatissima</i>
Lavlandssmalmaur	<i>Leptothorax muscorum</i>
Liten skogmaur	<i>Formica polyctena</i>
Lyshodet skogmaur	<i>Formica truncorum</i>
Moeitermaur	<i>Myrmica sabuleti</i>
Myreitermaur	<i>Myrmica scabrinodis</i>
Myrsauemaur	<i>Formica picea</i>
Mørk eitermaur	<i>Myrmica lobicornis</i>
Mørk sandmaur	<i>Tetramorium caespitum</i>

Mørkhodet smalmaur
Nordlig skogmaur
Parasitteitermaur
Plateeitermaur
Ribbeeitermaur
Rød skogmaur
Rødlig sauemaur
Røvermaur
Sandeitermaur
Sauemaur
Schencks eitermaur
Skogeitermaur
Skogmaur
Skogmaur
Skyggemaur
Smalmaur
Smalmaur
Sotstokkmaur
Stokkmaur
Sukkermaur
Svarthodet skogmaur
Svensk kløfthodemaur
Sørlig sandmaur
Tregmaur
Tvillingsukkermaur
Tørrmarkeitermaur
Vanlig sauemaur
Varmekjær sauemaur
Varmekjær stokkmaur

Temnothorax tuberculatum
Formica aquilonia
Myrmica karavajevi
Myrmica lonae
Myrmica sulcinodis
Formica rufa
Formica rufibarbis
Harpagoxenus sublaevis
Myrmica rugulosa
Serviformica spp. (underslekt)
Myrmica schenck
Myrmica ruginodis
Formica spp. (slekt)
Formica spp. (underslekt)
Stenammas debilis
Leptothorax spp. (slekt)
Temnothorax spp. (slekt)
Camponotus vagus
Camponotus spp. (slekt)
Lasius niger
Formica uralensis
Formica suecica
Lasius psammophilus
Myrmecina graminicola
Lasius platythorax
Myrmica specioides
Formica lemani
Formica fusca
Camponotus ligniperda

Appendiks 2:

Alfabetisk liste over valide latinske artsnavn

Navn skrevet med **grønne, fete** typer er offisielle navn ifølge Norske dyrenavn (1968, 1982). Navn skrevet med **røde** typer er foreslåtte navn.

<i>Camponotus herculeanus</i>	Herkulesstokkmaur
<i>Camponotus ligniperda</i>	Varmekjær stokkmaur
<i>Camponotus</i> spp. (slekt)	Stokkmaur
<i>Camponotus vagus</i>	Sotstokkmaur
<i>Coptoformica</i> spp. (underslekt)	Kløffthodemaure
<i>Dolichoderus quadripunctatus</i>	Firfleckmaur
<i>Formica aquilonia</i>	Nordlig skogmaur
<i>Formica cinerea</i>	Håret sauemaure
<i>Formica cunicularia</i>	Brunlig sauemaure
<i>Formica exsecta</i>	Håret kløffthodemaure
<i>Formica forsslundi</i>	Forsslunds kløffthodemaure
<i>Formica fusca</i>	Varmekjær sauemaure
<i>Formica gagatoides</i>	Fjellsauemaure
<i>Formica lemani</i>	Vanlig sauemaure
<i>Formica lugubris</i>	Håret skogmaure
<i>Formica picea</i>	Myrsauemaure
<i>Formica polyctena</i>	Liten skogmaure
<i>Formica pratensis</i>	Engskogmaure
<i>Formica pressilabris</i>	Blank kløffthodemaure
<i>Formica rufa</i>	Rød skogmaure
<i>Formica rufibarbis</i>	Rødlig sauemaure
<i>Formica sanguinea</i>	Blodrød slaveholdermaure
<i>Formica</i> spp. (slekt)	Skogmaure
<i>Formica</i> spp. (underslekt)	Skogmaure
<i>Formica suecica</i>	Svensk kløffthodemaure
<i>Formica truncorum</i>	Lyshodet skogmaure
<i>Formica uralensis</i>	Svarthodet skogmaure
<i>Formicoxenus nitidulus</i>	Gjestemaure
<i>Harpagoxenus sublaevis</i>	Røvermaure
<i>Hypoponera punctatissima</i>	Kompostmaure
<i>Lasius brunneus</i>	Brun tremaura
<i>Lasius carnolicus</i>	Gul kalkengmaure
<i>Lasius flavus</i>	Gul engmaure
<i>Lasius fuliginosus</i>	Blanksvart tremaura

Lasius meridionalis
Lasius mixtus
Lasius niger
Lasius platythorax
Lasius psammophilus
Lasius umbratus
Leptothorax acervorum
Leptothorax muscorum
Leptothorax spp. (slekt)
Monomorium pharaonis
Myrmecina graminicola
Myrmica karavajevi
Myrmica lobicornis
Myrmica lonae
Myrmica rubra
Myrmica ruginodis
Myrmica rugulosa
Myrmica sabuleti
Myrmica scabrinodis
Myrmica schencki
Myrmica specioides
Myrmica spp. (slekt)
Myrmica sulcinodis
Polyergus rufescens
Serviformica spp. (underslekt)
Stenammas debile
Temnothorax spp. (slekt)
Temnothorax tuberum
Tetramorium caespitum

Gul sandengmaur
Gul fuktengmaur
Sukkermaur
Tvillingsukkermaur
Sørlig sandmaur
Gul skogengmaur
Håret smalmaur
Lavlandssmalmaur
Smalmaur
Faraoma
Tregmaur
Parasitteitermaur
Mørk eitermaur
Plateeitermaur
Hageeitermaur
Skogeitermaur
Sandeitermaur
Moeitermaur
Myreitermaur
Schencks eitermaur
Tørrmarkeitermaur
Eitermaur
Ribbeeitermaur
Amasonema
Sauema
Skyggema
Smalmaur
Mørkhodet smalmaur
Mørk sandmaur

